

Grad Senj

**PROGRAM ZAŠTITE DIVLJAČI
ZA POVRŠINE GRADA SENJA**

za razdoblje
01. travanj 2022. – 31. ožujak 2032.

Zagreb, 2022.

PROGRAM ZAŠTITE DIVLJAČI za površine Grada Senja

za razdoblje
01.travanj 2022. – 31. ožujak 2032.

Program izradio
Fakultet šumarstva i drvne tehnologije Zagreb
Dekan: Prof.dr.sc. Tibor Pentek

Ovlašteni inženjer
Doc. dr. sc. Kristijan Tomljanović

Zagreb, 2022.

SADRŽAJ:

1. UVOD.....	6
2. AKT O PROGLAŠENJU POVRŠINA IZVAN LOVIŠTA.....	9
3. OSNOVNI PODACI O POLOŽAJU I GRANICAMA POVRŠINE IZVAN LOVIŠTA TE NJENOJ POVRŠINI RAZRAĐENOJ PO KULTURAMA ZEMLJIŠTA SA ZEMLJOVLASNIČKIM RAZMJEROM.....	10
3. 1. Opis prostora Grada Senja	10
3. 2. Struktura površina	11
3. 3. Vegetacija na području obuhvata Programa	13
3. 4. Klimatski podaci	15
3. 5. Lovišta sa kojima obuhvat Programa graniči	15
4. PROCJENA BROJNOG STANJA DIVLJAČI KOJA STALNO, SEZONSKI ILI POVREMENO OBITAVA NA POVRŠINAMA IZVAN LOVIŠTA ILI PREKO ISTIH PRELAZI	17
4.1. Prikaz dosadašnje realizacije Programa zaštite divljači	20
4.2. Procjena brojnog stanja divljači i ostalih životinjskih vrsta.....	20
na području obuhvata Programa	20
4.3. Divljač koja se stalno zadržava ili pojavljuje na području obuhvata Programa	22
5. UVJETI ZAŠTITE PRIRODE (OCJENA PRIHVATLJIVOSTI ZA EKOLOŠKU MREŽU)	49
6. MJERE ZAŠTITE DIVLJAČI.....	76
7. MJERE SPRIJEČAVANJA ŠTETA OD DIVLJAČI	76
8. BRIGA O DRUGIM ŽIVOTINJSKIM VRSTAMA	94
9. RPRIKAZ FINACIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVEDBU PROGRAMA	94
10. KRONIKA ZAŠTITE DIVLJAČI.....	96
11. PRILOZI	106

1. UVOD

Grad Senj administrativno je središte područja Sjevernog dijela Primorja počevši od naselja Sveta Jelena na Sjeveru pa sve do Jablanca na jugu. Gradu pripada sveukupno 27 naselja: Senj, Sveti Juraj, Jablanac, Krasno, Vratnik, Krivi put, Lukovo, Klada, Starigrad, Prizna, Alan, Biljevine, Bunica, Crni Kal, Melnice, Mrzli Dol, Pijavica, Podbilo, Senjska Draga, Stinica, Stolac, Sveta Jelena, Velike Brisnice, Veljun Primorski, Volarice, Vrataruša i Vrzići. Prema popisu stanovništva iz 2011. god. na području Grada boravilo je 6 343 stanovnika.

Dosadašnje gospodarenje sa divljači na području Grada Senja nije se provodilo budući da nije postojao izrađen Program zaštite divljači.

Fakultet šumarstva i drvne tehnologije registriran je za izradu i provođenje lovnogospodarskih osnova, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači te njihovih revizija (**broj licence 1809**). U skladu sa važećom zakonskom regulativom, Fakultet šumarstva i drvne tehnologije Sveučilišta u Zagrebu zastupan po dekanu prof.dr.sc. Tibor Pentek, ovlastili su doc.dr.sc. Kristijan Tomljanovića, djelatnika istoimenog fakulteta da izradi Program zaštite divljači za Grad Senj.

Program zaštite divljači za Grad Senj izrađen je u skladu sa Zakonom o lovstvu (Narodne novine, br. 99/18, 32/19, 32/20). Sadržaj Programa izrađen je prema Pravilniku o sadržaju i načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači (Narodne novine, br. 40/06, 92/08, 39/11 i 41/13). Nositelj izrade Programa je Grad Senj, Obala dr. Franje Tuđmana 2, 53270 Senj, OIB:61106276570.

Ovaj Program vrijedi od 01. travnja 2022. do 31. ožujka 2032. godine, a izradio ga je doc.dr.sc. Kristijan Tomljanović djelatnik Zavoda za zaštitu šuma i lovno gospodarenje Fakulteta Šumarstva i drvne tehnologije Sveučilišta u Zagrebu.

Kao stručna literatura tijekom izrade Programa korišteni su slijedeći materijali:

1. ***, 1967: Lovački priručnik, Lovačka knjiga, Zagreb, 704 pp.
2. ***, 1967: Poljoprivredna enciklopedija, Zagreb.
3. ***, 1986: Lehrbuch Jägerprüfung, Bänden 1-5, Paul Parey, Berlin und Hamburg, 1017 pp.
4. ***, 1987: Šumarska enciklopedija, Zagreb.
5. ***, 1994: Stručna podloga za bonitiranje i utvrđivanje lovnoproduktivnih površina u lovištima Republike Hrvatske, Zagreb, 29 pp.
6. Arnold, N., 2002: A Field Guide to the Reptiles and Amphibians of Britain and Europe. HarperCollinsPublishers. London.
7. Analiza građevinskih područja grada Senja, Urbanistica d.o.o., s 54.
8. Bellows, T. S.; Fisher, T. W., 1999: Handbook of Biological Control. Academic Press, San Diego 1046.

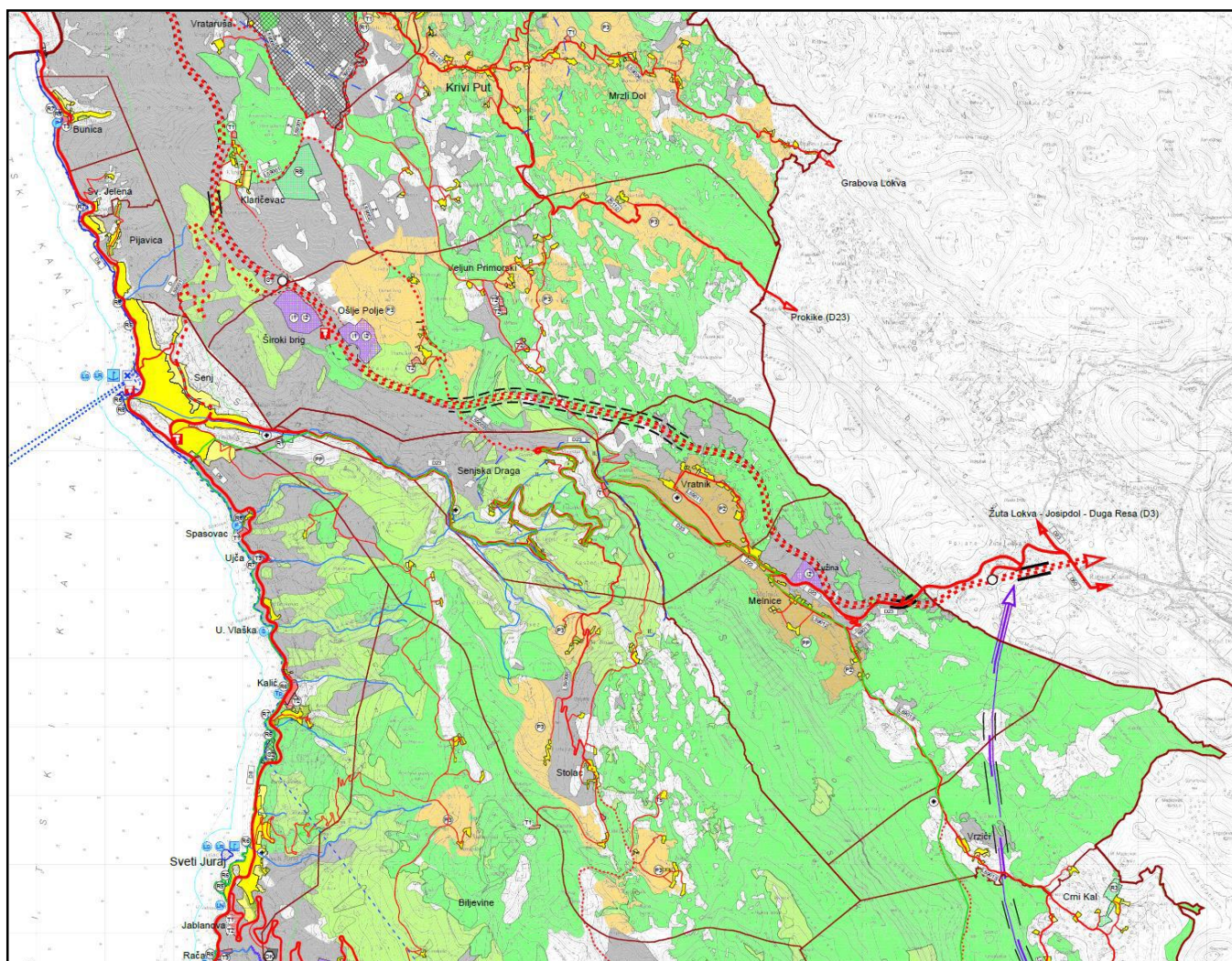
9. Bolton, M., 1997: Conservation and the use of wildlife resources. Chapman & Hall; London; 278 pp.
10. Cjenik divljači (NN br. 67/06)
11. DeGraaf, R.; Miller, R.I., 1996: Conservation of Faunal Diversity in Forested Landscapes. Chapman & Hall; 633 pp.
12. Garms, H., Borm, L., 1981: Fauna Europe; Mladinska knjiga, Ljubljana, 550 pp
13. Heinzl, H., Fitter, R., Parslow, J., 1995: Birds of Britain & Europe with North Africa & Middle East; Harper Collins Publishers; London; 384 pp.
14. Hespeler, B., 1999: Wildschäden heute: Vorbeugung, Feststellung, Abwehr. München, Wien, Zürich; 109-111.
15. Jones-Mitchell, A.J.; Amori, G.; Bogdanowicz, W.; Kryštufek, B.; Reijnders, P.J.H.; Spitzenberger, F.; Stubbe, M.; Thissen, J.B.M Vohralik, V.; Zima, J., 1999: The Atlas of European Mammals; Academic Press; London; 484.
16. Kovačević, J., 1963: Fitocenologija travnjaka, Zagreb, 232 pp.
17. Zakon o lovstvu (Narodne novine broj 99/18, 32/19 i 32/20).
18. Zakon o šumama (Narodne novine broj 68/18, 115/18, 98/19, 32/20 i 145/20).
19. Zakon o veterinarstvu (Narodne novine, broj 82/13, 148/13, 115/18).
20. Zakon o zaštiti prirode (Narodne novine, broj 80/13, 15/18, 14/19, 127/19).
21. Zakon o zaštiti okoliša (Narodne novine, broj 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18).
22. Zakon o prekograničnom prometu i trgovini divljim vrstama (Narodne novine, broj 94/13, 14/19).
23. Zakon o sprječavanju unošenja i širenja stranih te invazivnih stranih vrsta i upravljanju njima (Narodne novine, broj 15/18, 14/19).
24. Strategija i akcijski plan zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. godine (Narodne novine, broj 72/17).
25. Stručna podloga za bonitiranje i utvrđivanje lovnoproduktivnih površina u lovištima Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 40/06).
26. Pravilnik o odštetnom cjeniku (Narodne novine, broj 31/19).
27. Pravilnik o lovostaju (Narodne novine, broj 94/19).
28. Pravilnik o lovočuvarskoj službi (Narodne novine, broj 94/19).
29. Pravilnik o osposobljavanju kadrova u lovstvu (Narodne novine, broj 78/06, 92/08).
30. Pravilnik o lovniku (Narodne novine, broj 108/19).
31. Pravilnik o prijelazima za divlje životinje (Narodne novine, broj 5/07.)
32. Pravilnik o sokolarstvu (Narodne novine, broj 47/19, 55/22).
33. Pravilnik o načinu uporabe lovačkog oružja i naboja (Narodne novine, broj 37/19).
34. Pravilnik o potvrdi o podrijetlu divljači i njezinih dijelova i načinu označavanja divljači (Narodne novine, broj 15/19).
35. Pravilnik o lovačkim psima (Narodne novine, broj 108/19).

36. Pravilnik o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači (Narodne novine, broj 40/06, 92/08, 39/11, 41/13).
37. Pravilnik o stručnoj službi za provedbu lovnogospodarske osnove (Narodne novine, broj 108/19).
38. Pravilnik o središnjoj lovnoj evidenciji (Narodne novine, broj, 45/22).
39. Pravilnik o uvjetima i načinu lova, (Narodne novine, broj 48/22).
40. Pravilnik o osposobljavanju lovaca za prvi pregled odstrijeljene divljači namijenjene stavljanju na tržište (Narodne novine, broj 102/14).
41. Pravilnik o trofejima divljači (Narodne novine, broj 24/21).
42. Pravilnik o strogo zaštićenim vrstama (Narodne novine, broj 144/13, 73/16).
43. Pravilnik o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta ptica u područjima ekološke mreže (Narodne novine, broj 25/20).
44. Ispravak Pravilnika o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta ptica u područjima ekološke mreže (Narodne novine, broj 38/20).
45. Pravilnik o popisu stanišnih tipova i karti staništa (Narodne novine, broj 27/21).
46. Pravilnik o sakupljanju zavičajnih divljih vrsta (Narodne novine, broj 114/17).
47. Pravilnik o stranim vrstama koje se mogu stavljati na tržište te invazivnim stranim vrstama (Narodne novine, broj 17/17).
48. Uredba o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (Narodne novine, broj 80/19).
49. Scalet, C.G., Flake, L.D., Willis, D.W., 1996: Introduction to Wildlife and Fisheries: An Integrated Approach; W.H. Freeman and Company; New York; 512 pp.
50. Srdić D., Rohr O., Car Z., 1955: Bonitiranje lovišta za zeca, fazana, trčku i kamenjarku, Institut za šumarska i lovna istraživanja NRH, str. 1-66, Zagreb.
51. Tomiczek, H.; Türcke, F., 2003: Das Muffelwild: Naturgeschichte, Hege und Jagd. 4. Auflage, Franckh-Kosmos Verlags-GmbH & Co., Stuttgart.
52. Vajda, Z., 1974: Nauka o zaštiti šuma; Zagreb; 482 pp.
53. Vukelić, J., Rauš, Đ., 1998: Šumarska fitocenologija i šumske zajednice u Hrvatskoj. Zagreb; 310 pp.

2. AKT O PROGLAŠENJU POVRŠINA IZVAN LOVIŠTA

Grad Senj nalazi se u Primorskom dijelu Ličko-senjske županije. Područje grada obuhvaća sveukupno 27 naselja: Senj, Sveti Juraj, Jablanac, Krasno, Vratnik, Krivi put, Lukovo, Klada, Starigrad, Prizna, Alan, Biljevine, Bunica, Crni Kal, Melnice, Mrzli Dol, Pijavica, Podbilo, Senjska Draga, Stinica, Stolac, Sveta Jelena, Velike Brisnice, Veljun Primorski, Volarice, Vrataruša i Vrzići. Na temelju članka 20. i 47. Zakona o lovstvu („Narodne novine“ broj 99/18, 32/19 i 32/20), članka 57. i 58. Pravilnika o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači („Narodne novine“ broj 40/06, 92/08, 39/11 i 41/13) i članka 40. Statuta Grada Senja („Službeni glasnik Grada Senja“ broj 4/20 i 1/21), Gradsko vijeće Grada Senja na 5. sjednici održanoj 21. ožujka 2022., donijelo je ODLUKU o proglašenju površine izvan lovišta na području Grada Senja.

Karta 1: Korištenje i namjena površina (Izvor: Analiza građevinskih područja Grada Senja)

3. OSNOVNI PODACI O POLOŽAJU I GRANICAMA POVRŠINE IZVAN LOVIŠTA TE NJENOJ POVRŠINI RAZRAĐENOJ PO KULTURAMA ZEMLJIŠTA SA ZEMLJOVLASNIČKIM RAZMJEROM

3. 1. Opis prostora Grada Senja

Grad Senj smješten je podno prijevoja Vratnik na položaju snažnog utjecaja Kvarnerskog zaljeva sa morske strane i hladnih vjetrova Podvelebitskog kanala sa kopna koji uvjetuju submediteransku klimu šireg područja.

Povijest Grada seže u antička vremena o čemu svjedoče novija arheološka istraživanja provedena na širem području. Tijekom sedmog stoljeća područje naseljavaju Hrvatska plemena te Senj postaje i središte biskupije. U drugoj polovici 15. st. u Senju je osnovana glagoljska tiskara kada je otisnut i poznati senjski glagoljski misal. Za vrijeme turskih i Mletačkih okupacija Senj postaje utočište Uskoka i centar otpora šireg kraja. Izgradnjom Jozefinske ceste Senj započinje snažniji gospodarski razvoj te postaje važno prometno čvorište i veza Podvelebita, Podgorja, otoka Raba i Paga s unutrašnjosti.

Danas je Senj važan dio Ličko – senjske županije kao kulturološko, gospodarsko i političko središte sveukupno 27 naselja u širokom pojasu od Svete Jelene pa sve do Jablanca.

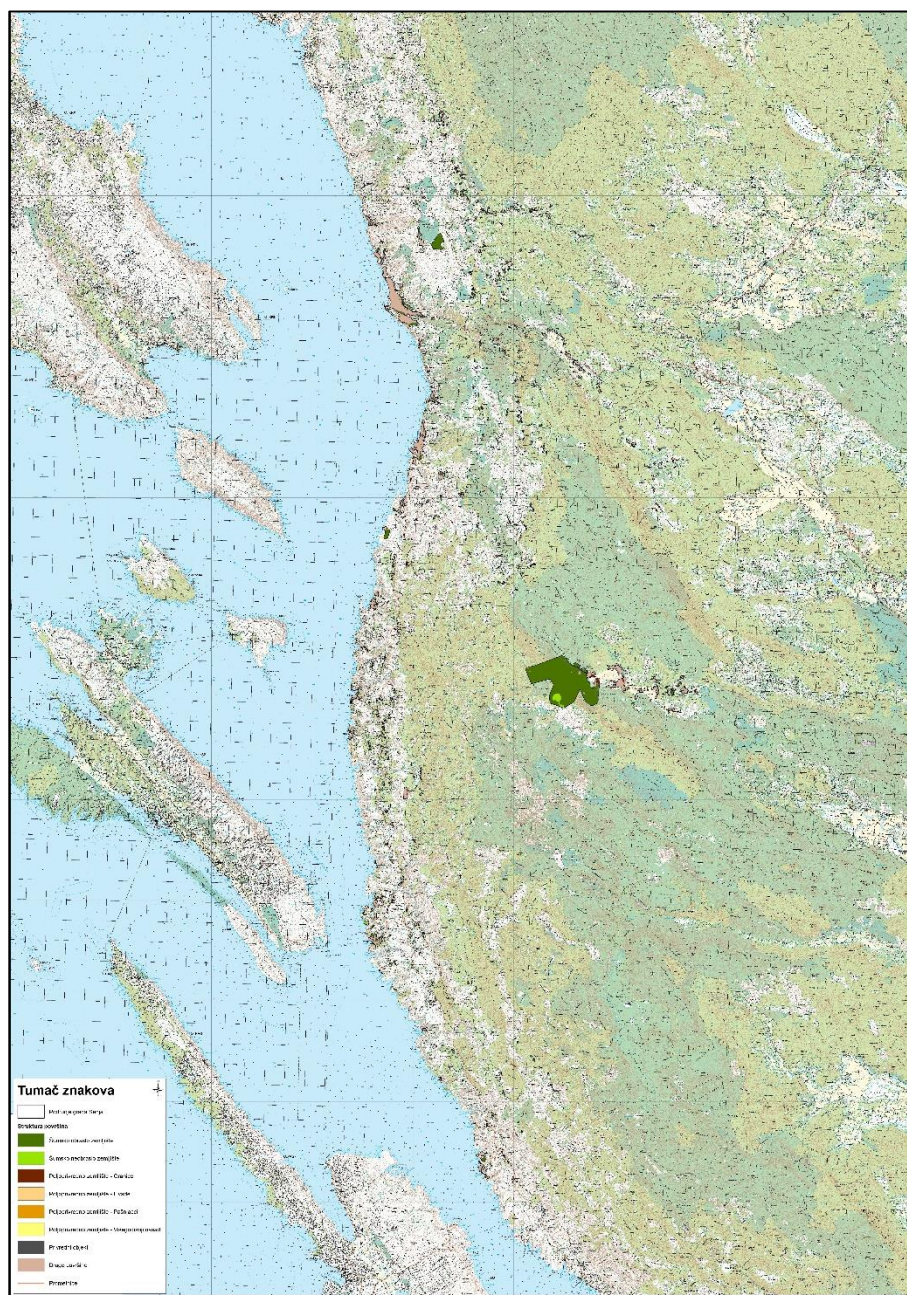
Sjedište Grada nalazi se na adresi Obala dr. Franje Tuđmana 2, 53270 Senj. OIB: 61106276570.

3. 2. Struktura površina Grada Senja

Za područje Grada ne postoji odluka Ličko - Senjske županije o ustanovljenju površina izvan lovišta. S druge strane granice i područje Grada jasno su ocrtane Prostornim planom i namjenom površina. Slijedom svega navedenog za izradu Programa zaštite divljači uzete su površine koje prema namjeni spadaju u neke od kategorija zemljišta predviđenog za gradnju, parkovne površine, livade i ostale zelene površine. Struktura površina prikazana je u priloženom PZD – 1 obrascu.

Obzirom da je za područje nacionalnog parka „Sjeverni Velebit“ izrađen Program zaštite divljači, čiji je nositelj Javna ustanova „Nacionalni park Sjeverni Velebit“, u ovaj Program nisu uzete/uvrštene površine koje se nalaze unutar granica nacionalnog parka „Sjeverni Velebit“.

Karta 2: Struktura površina za koje se izrađuje PZD.

STRUKTURA POVRŠINA				
NAZIV POVRŠINE	VRSTA POVRŠINE	KULTURA	ZEMLJOVLASNIČKO RAZMJERJE	HA
1	2	3	4	5
KULTURE	ŠUMSKO ZEMLIŠTE	OBRASLO	DRŽAVNO	583,10
			PRIVATNO	49,37
			Σ	632,47
		NEOBRASLO	DRŽAVNO	17,25
			PRIVATNO	3,79
			Σ	21,04
	UKUPNO ŠUMSKO		DRŽAVNO	600,35
			PRIVATNO	53,16
	POLJO - PRIVREDNO	ORANICE	DRŽAVNO	1,05
			PRIVATNO	11,02
			Σ	12,07
		LIVADE	DRŽAVNO	0,17
			PRIVATNO	0,34
			Σ	0,51
		PAŠNJACI	DRŽAVNO	0
			PRIVATNO	1,08
			Σ	1,08
		VIŠEGODIŠNJI NASADI (neograđeni)	DRŽAVNO	0
			PRIVATNO	0,72
			Σ	0,72
		OSTALO	DRŽAVNO	0
			PRIVATNO	0
			Σ	0
	UKUPNO POLJOPRIVREDNO		DRŽAVNO	1,22
			PRIVATNO	13,16
	SVEUKUPNO ŠUMSKO I POLJOPRIVREDNO		DRŽAVNO	601,57
			PRIVATNO	66,32
JAVNE POVRŠINE	PROMETNICE			21,26
	DRUGE JAVNE POVRŠINE			11,05
	Σ			32,31
OGRAĐENI VIŠEGODIŠNJI NASADI	VOĆNJACI			0
	VINOGRADI			0
	RASADNICI			0
	OSTALO			0
	Σ			0
PRIVREDNI OBJEKTI	RIJEKE			0
	OSTALO			4,15
	Σ			4,15
DRUGE POVRŠINE	URBANE POVRŠINE, INDUSTRIJSKA POSTROJENJA I GRAĐEVINSKA ZEMLIŠTA			696,84
	Σ			696,84
	ΣΣ			1401,19

3. 3. Vegetacija na području obuhvata Programa

Šire područje Grada obiluje florističkim i faunističkim bogatstvima. Povijesni razvoj vegetacije ovih krajeva usko je vezan s postankom njegovih planinskih skupina, koje su se, kao i cijeli Dinarski sustav, razvili u tercijaru za miocena, da bi se konačno formirali u pleistocenu. U starijem tercijaru bila je u ovim krajevima raširena tropsko-suptropska vegetacija. Pod kraj miocena, paralelno s klimatskim promjenama, ova vegetacija postupno nestaje, da bi je u pliocenu zamijenila listopadna istočnoazijska i sjeveronamerička arktotercijarna vegetacija, koju smatraju pretečom naše današnje vegetacije. Iako su u nepovoljnim prilikama ledenog doba izumrli mnogi predstavnici arktotercijarne vegetacije, ipak su se očuvale njene temeljne osobine o čemu nam najbolje svjedoči optimalni razvoj niza zajednica koje se odlikuju znatnim brojem endemičnih vrsta direktno vezanih na tercijarnu vegetaciju.

Šumske zajednice koje se pojavljuju na tom području pripadaju zoni submediteranskih listopadnih i crnogoričnih šuma od kojih su neke prirodne, a druge antropogenog porijekla. Prema istraživanjima Vukelić (2012) i važećim šumskogospodarskim osnovama na širem području Grada, a tako i na području obuhvata Programa sreću se slijedeće biljne zajednice:

BUKOVA ŠUMA S JESENSKOM ŠAŠIKOM (*Sesleria autumnalis-Fagetum sylvaticae* (Horvat) M. Wraber ex Borhidi 1963)

Ova zajednica gradi u brdskom pojasu sjeverozapadnoga dijela Balkanskoga poluotoka svoju vegetacijsku zonu i tvori granicu prema mediteranskoj fitogeografskoj regiji. To je bukova zajednica visokoga krša, razvijena na skeletnim karbonatnim tlima dubine 40-60 cm, najčešće neutralne reakcije. Zajednica zauzima velike prostore na primorskim padinama Dinarida, najčešće iznad 800 m, od Istre preko sjevernoga i srednjega primorja do Biokova, no kao ekstrazonalna zajednica prodire i u kopneni dio Hrvatske (Istra, Lika) na visini od 650 do 900 m. U nižim područjima areala bukova šuma s jesenskom šašikom prelazi u brdsku bukovu šumu ili primorsku šumu hrasta medunca s crnim grabom, a u višem području prelazi u dinarsku bukovo-jelovu šumu. Bukove sastojine ove zajednice često su prekinutog sklopa s velikim udjelom stabala iz panja. Stabla bukve nemaju uzrast kao u ostalim kontinentalnim sastojinama, niža su i granatija, tereni su dosta kameniti, pretežno južni i zapadni. Imaju izrazito zaštitni karakter pa većinom ne spadaju u primarno gospodarske sastojine. Florni sastav zajednice često heterogen, što je normalno za razmjerno velik areal i uvjete za uspijevanje. Termofilnim vrstama razlikuje se od ostalih bukovih zajednica. U sloju drveća potpuno prevladava bukva, a česti su gorski javor, mliječ, klen, velelisna lipa i jela. U sloju grmlja česte su dijagnostički važne vrste *Sorbus aria*, *Viburnum lantana*, *Cornus mas*, *Euonymus verrucosa*, *Ostrya carpinifolia*, *Rhamnus cathartica*, *Corylus avellana*, *Rosa arvensis*, *Lonicera xylosteum* i *Crataegus monogyna*. Od prizemnoga rašća najvažnija je vrlo bujna *Sesleria autumnalis*, *Aremonia agrimonoides*, *Cyclamen purpurascens*, *Calamintha grandiflora*, *Cardamine enneaphyllos*, *Lamium orvala* i *Epimedium alpinum*.

MJEŠOVITA ŠUMA I ŠIKARA HRASTA MEDUNCA I CRNOGA GRABA S VUČJOM STOPOM

(Aristolochio luteae-Quercetum pubescentis (Horvat 1959) Poldini 2008)

Fitocenoza čini vegetacijsku zonu u sjevernojadranskom dijelu Hrvatske, odnosno u sjevernoj Istri, na primorskim obroncima Velebita te na sjevernim padinama Bukovice. Dolazi u uvjetima hladnije klime i zadnja je šumska zajednica prema kontinentalnoj vegetaciji odnosno sjevernoameričko-europskoj vegetacijskoj regiji. U visinskom smjeru nastavlja se na šumu hrasta medunca i bijeloga graba, no ovdje više ne rastu vazdazelene vrste i rjeđe su termofilne vrste. Razvija se na smeđim tlima bogatim ukupnim dušikom i rendzinama na vapnencima i dolomitima. Nadmorska visina je različita i ide od same obale do 900 m visine. Uglavnom je razvijena kao panjača u kojoj prevladava crni grab, a najveće površine zauzimaju degradacijski oblici šikare u kojima nema hrasta medunca ili je rijedak. S prestankom negativnih antropoloških utjecaja nastupila je spora prirodna sukcesija, a sastojine imaju zaštitnu ulogu i druge općekorisne funkcije. Dijagnostički su najznačajnije razlikovne vrste prema šumama medunca i bijeloga graba *Ostrya carpinifolia*, *Aristolochia lutea* i *Asparagus tenuifolius*, prema kontinentalnim crnograbovim sastojinama tu su još *Sesleria autumnalis*, *Prunus mahaleb*, *Cotinus coggygria*, *Coronilla emerus ssp. emeroides* i *Acer monspessulanum*. Od svojstvenih i razlikovnih vrsta u sloju drveća znatan udio imaju medunac, gluhać, mukinja, crni jasen i brekinja, u sloju grmlja drijen, a u sloju prizemnoga rašća *Tamus communis*, *Mercurialis ovata*, *Carex humilis*, *Inula spiraeifolia*, *Trifolium rubens*, *Melittis melissophyllum*, *Peucedanum cervaria*, *Lithospermum purpureocaeruleum*, *Tanacetum corymbosum*, *Silene italica* i ostale.

ŠUME CRNOG BORA I CRNOG GRABA NA SJEVERNOM VELEBITU (*Ostryo- Pinetum nigrae (Anić 1957)*

Trinajstić 1998)

Najpoznatije sastojine ove zajednice nalaze se u Senjskoj i Borovoj dragi. Zajednica pridolazi na prijelazu iz mediteranske u eurosibirsko-sjevernoameričku regiju, u okviru klimatskozonálnih šuma hrasta medunca i crnoga graba, što naglašava miješanje sredozemne i kontinentalne klime te vrlo različitih flornih geoelemenata. Uglavnom su to veći nagibi, različite ekspozicije (pretežno sjeverna) te smeđe tlo na vapnencima i dolomitima, na nadmorskim visinama od mora do 1400 m. Tlo je dosta plitko, a na površini su uočljive velike kamene gromade i kamene ploče. Zajednica ima značajnu zaštitnu funkciju. U sloju drveća uz crni bor nalazimo crni grab, gluhać i crni jasen, a u sloju grmlja mukinju, drijen i rašeljku, u nižim predjelima šmriku, maklen, smrdljiku i druge vrste. Od prizemnog rašća najveću pokrovnost imaju *Sesleria autumnalis*, *Carex humilis*, *Helleborus multifidus*, *Dorycnium germanicum* i druge vrste.

Ostala vegetacija na području obuhvata Programa obuhvaća samo manje površine (i to uglavnom privatnog zemljišta) oranica, livada, pašnjaka i voćnjaka koje su raštrkane i uglavnom se nalaze uz okućnice.

3. 4. Klimatski podaci

Za klimatska obilježja Senja i njegovu mikroklimatsku diferencijaciju na sjevernojadranskom prostoru, koja je uvjetovana položajem i orijentacijom odnosno otvorenošću na jugo i buru bitni su prije svega zimski temperaturni prosjeci i raspodjela i količina oborina. Prema klasifikaciji W. Köppena (1918 i 1936.) po kojoj je bitan odnos klime i vegetacije (granice su odnos temperature i oborina) šire područje grada spada u klimatski razred C tj. umjerena topla kišna klima; nema izrazito suhog razdoblja = f i suho razdoblje ljeti = s; srednja temperatura najtoplijeg mjeseca > 22°C i četiri uzastopna mjeseca srednja temp. > 10°C = a, rano ljeto i kasna jesen kišna razdoblja = x“ pa je po toj klasifikaciji klima označena kao **Cfsax“**.

Za područje Grada uzeti su podaci s meteorološke postaje Senj za razdoblje 1984.-2013. god.

Temperatura zraka je meteorološki element koji se najčešće upotrebljava kao pokazatelj klime i koji utječe na sve biološke procese. Najveće temperaturne promjene događaju se u najnižem sloju zraka gdje živi većina biljaka. U tom prizemnom sloju može danju biti vrlo toplo, a noću hladno za vedrog i mirnog vremena kad je vrlo slabo miješanje zraka. Zbog toga se standardno mjerenje temperature zraka obavlja termometrima koji se nalaze u zaklonu na visini 2 m iznad tla gdje je dnevno kolebanje temperature manje.

Tablica 1. Srednja mjesečna i godišnja temperatura zraka (1984. – 2013.)

mjeseci	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Prosjek
m. postaja	°C												
Senj	6,3	6,6	9,8	13,7	18,5	22,3	25,2	25,1	20,2	15,9	11,2	7,6	15,2

Tablica 2. Apsolutne maksimalne i minimalne temperature zraka (1984. – 2013.)

mjeseci	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Prosjek
m. post.	°C												
Senj	18,5	22,2	25,4	29,5	33,6	36,3	38,1	38,5	33,8	29,9	26,9	20,7	Max. 38,5
	-11,0	-9,9	-7,5	-0,8	3,8	7,6	13,5	8,2	9,0	1,6	-4,9	-10,4	Min. -11,0

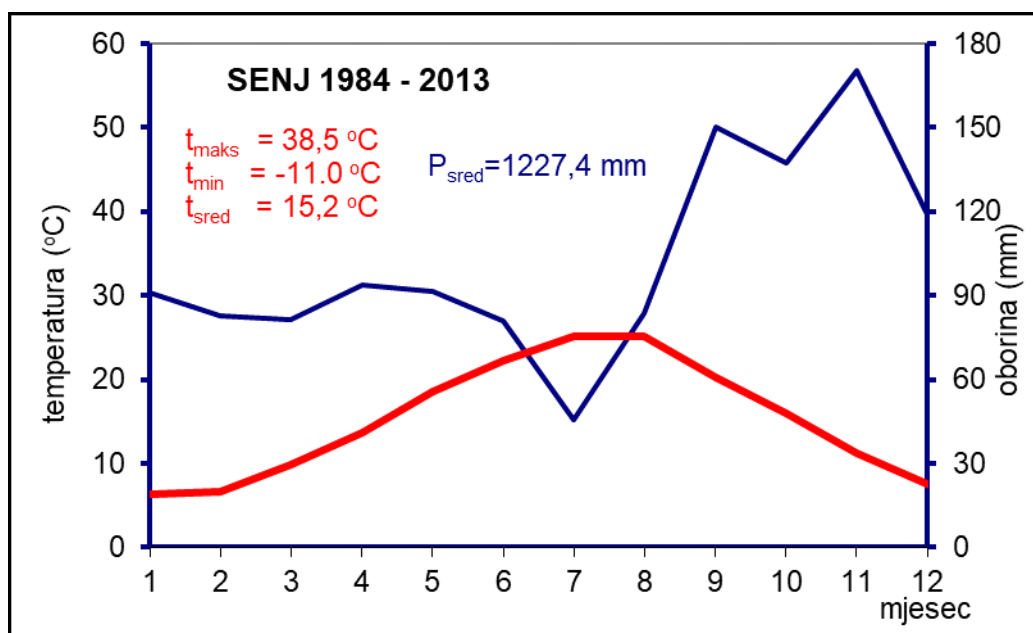
Srednja godišnja temperatura zraka na postaji u Senju iznosi 15,2 °C. Najhladniji mjesec je siječanj, a najtopliji srpanj.

Tablica 3. Srednja temperatura zraka po godišnjim dobima (1971. – 2000.)

god. doba	Zima (XII – II)	Proljeće (III – V)	Ljeto (VI – VIII)	Jesen (IX – XII)
m. postaja	°C			
Senj	6,8	14,0	24,2	15,7

Najniža temperatura zraka pri kojoj biljka ulazi u neku razvojnu (fenološku) fazu naziva se biološki minimum temperature. Za šumsko drveće biološki minimum je oko 5 °C. Određivanjem datuma kada temperatura zraka naraste iznad određenog temperaturnog praga ili se spusti ispod njega, dobije se trajanje vegetacijskog razdoblja odnosno trajanje razdoblja mirovanja vegetacije. Datumi nastupa pojedinog praga određuju se iz srednjeg godišnjeg hoda temperature zraka za pojedinu meteorološku postaju. Poznavanjem temperaturnih pragova moguće je za pojedine fenološke faze odrediti količinu akumulirane topline potrebne za tu fazu pomoću suma srednjih temperatura zraka iznad određenog praga.

Grafikon 1: Klimadijagram za klimatološku postaju Senj

■ oborina
■ temperatura

Klima područja pogodna je za pridolazak vrsta krupne divljači, prije svega jelena običnog, srne, svinje divlje i smeđeg medvjeda. Pored njih na priobalnom području postoje uvjeti za obitavanje muflona i jelena lopatara. U najvišim predjelima planinskih pašnjaka koji su izvan obuhvata programa pojavljuje se i divokoza. Od sitne gospodarski značajne divljači na širem području Grada postoje uvjeti za pridolazak zeca običnog a na južnim obroncima Velebita i jarebicu kamenjarku.

3. 5. Lovišta sa kojima obuhvat Programa graniči

Na administrativnom području Grada Senja nalazi se sveukupno 5 lovišta. Sa sjeverozapadne strane nalazi se državno otvoreno lovište broj: VIII/29 – „RIČIČKO BILO“. Sveukupna površine lovišta iznosi 22 116 ha. Lovište je smješteno na području južnog i jugozapadnog dijela Kapele. Okosnicu gospodarenja krupnom divljači čini jelen obični, srna obična, divlja svinja i smeđi medvjed. Od sitne divljači u lovištu se kao glavnom vrstom gospodari sa zecom, a kao sporedne pridolaze lisica, jazavac, sivi puh, šljuka bena, prepelica i ostale. Lovištem gospodari trgovačko društvu HRVATSKE ŠUME d.o.o..

Tablica 2: Prikaz matičnog fonda za vrste krupne divljači kojima se gospodari u državnom otvorenom lovištu broj: VIII/29 – „RIČIČKO BILO“

Vrsta	Bonitet lovišta	Lovnoproduktivna površina (LPP)	Matični fond	Odstrjel
		ha	grla	grla
Jelen obični	III	10000	80	10
Srna obična	III	2200	70	8
Divlja svinja	III	8000	78	40
Smeđi medvjed	I	17000	50	3

Na području sjevernog dijela Velebita nalazi se državno otvoreno lovište broj: IX/14 – „SJEVERNI VELEBIT“. Lovište je smješteno cijelom svojom površinom na Velebitu, kako i ime kaže, u njegovom sjevernom dijelu. Lovište omeđuje istočnu i sjeveroistočnu granicu gradskih površina za koje se Program izrađuje. Sveukupna površina lovišta iznosi 29 421 ha.

Okosnicu gospodarenja krupnom divljači čini jelen obični, srna obična, divokoza, divlja svinja i smeđi medvjed. Od sitne divljači u lovištu se kao glavnom vrstom gospodari s zecom a kao sporedne pridolaze lisica, jazavac, sivi puh, šljuka bena, prepelica, golub grivnjaš i ostale. Lovištem gospodari Uprava šuma podružnica Senj, Nikole suzana 27, 53270 Senj.

Tablica 3: Prikaz matičnog fonda za vrste krupne divljači kojima se gospodari u državnom otvorenom lovištu broj: IX/14 – „SJEVERNI VELEBIT“

Vrsta	Bonitet lovišta	Lovnoproduktivna površina (LPP)	Matični fond	Odstrjel
		ha	grla	grla
Jelen obični	III	7 000	70	12
Srna obična	III	6 000	120	20
Divokoza	IV	1 000	30	5
Divlja svinja	III	11 000	110	55
Smeđi medvjed	I	24 000	48	7

Od sporednih vrsta koje se pojavljuju u lovištu za istaknuti su kunić, golub pećinar i grivnjaš, prepelica pućpura i šljuka bena

Težište površina za koje se Program izrađuje nalazi se na području državnog otvorenog lovišta broj: IX/13 – „SENJ“. Lovište zauzima područje od mjesta Sibirj pa sve do Sv. Jurja gdje se dalje nastavlja državno otvoreno lovište broj: IX/17 – „SVETI JURAJ“. Sa Sjeverne strane lovište graniči sa državnim otvorenim lovištem broj: VIII/9 – „KRMPOTE-LEDENICE“. Istočni i jugoistočni dijelovi graniče sa lovištima VIII/29 – „RIČIČKO BILO“ i IX/14 – „SJEVERNI VELEBIT“. Sveukupna površina lovišta iznosi 10 286 ha.

Okosnicu gospodarenja krupnom divljači čini jelen obični, srna obična, muflon, divlja svinja i smeđi medvjed. Od sitne divljači u lovištu se gospodari s zecom, jarebicom kamenjarkom, lisicom i ostalim vrstama. Lovištem gospodari LD Jarebica sa sjedištem u Senju, Sv. Franje 9.

Tablica 4: Prikaz matičnog fonda za vrste krupne divljači kojima se gospodari u državnom otvorenom lovištu broj: IX/13 – „SENJ“

Vrsta	Bonitet lovišta	Lovnoproduktivna površina (LPP)	Matični fond	Odstrjel
		ha	grla	grla
Jelen obični	III	2 500	50	8
Srna obična	IV	2 900	58	9
Muflon	I	1 400	70	20
Divlja svinja	III	3 300	50	25
Smeđi medvjed	I	6 400	10	2

Najveći južni dio površina za koje se Program izrađuje nalazi se na području državnog otvorenog lovišta broj: IX/17 – „SVETI JURAJ“. Lovište je pretežito brdskog karaktera sveukupne površine 7 940 ha. Okosnicu gospodarenja krupnom divljači čini jelen lopatar, srna obična, muflon, divokoza, divlja svinja i smeđi medvjed.

Od sitne divljači kao glavnom vrstom u lovištu se gospodari s jarebicom kamenjarkom, a kao sporedne pridolaze jazavac, zec, čagalj, lisica, grivnjaš i druge. Lovištem gospodari LD Jarebica sa sjedištem u Senju, Sv. Franje 9.

Tablica 5: Prikaz matičnog fonda za vrste krupne divljači kojima se gospodari u državnom otvorenom lovištu broj: IX/17 – „SVETI JURAJ“

Vrsta	Bonitet lovišta	Lovnoproduktivna površina (LPP)	Matični fond	Odstrjel
		ha	grla	grla
Jelen lopatar	I	3 100	62	15
Srna obična	IV	1 500	30	5
Divokoza	III	1 000	50	10
Muflon	I	5 200	312	98
Divlja svinja	III	3 000	45	22
Smeđi medvjed	I	6 500	10	2

Južna granica obuhvata Programa nalazi se na području državnog otvorenog lovišta IX/6 - „JABLANAC“. Lovište se prostire na primorskim padinama Velebita na sveukupnoj površini 5 877 ha. Okosnicu gospodarenja krupnom divljači čine divokoza, muflon, svinja divlja i smeđi medvjed. Od sitne divljači kao glavnom vrstom gospodari se jarebicom kamenjarkom. Lovištem gospodari Šljuka d.o.o., Žabica 19, 51513 Omišalj.

Tablica 6: Prikaz matičnog fonda za vrste krupne divljači kojima se gospodari u državnom otvorenom lovištu broj: IX/6 – „JABLANAC“

Vrsta	Bonitet lovišta	Lovnoproduktivna površina (LPP)	Matični fond	Odstrjel
		ha	grla	grla
Divokoza	II	1 200	96	23
Muflon	I	2 500	150	50
Divlja svinja	II	2 000	20	15
Smeđi medvjed	I	4 100	6	1

4. PROCJENA BROJNOG STANJA DIVLJAČI KOJA STALNO, SEZONSKI ILI POVREMENO OBITAVA NA POVRŠINAMA IZVAN LOVIŠTA ILI PREKO ISTIH PRELAZI

4.1. Prikaz dosadašnje realizacije Programa zaštite divljači

Na širokom području koje Grad Senj administrativno zauzima redovito se bilježe aktivnosti i prisutnost pojedinih vrsta krupne i sitne divljači. Sveukupno, izuzev aksisa, sve ostale vrste krupne divljači nalaze stanište na području uz površine za koje se Program izrađuje. Sve vrste krupne divljači mogu svojom prisutnošću imati veći ili manji negativan utjecaj na lokalno stanovništvo. Tu treba posebno apostrofirati negativne utjecaje divlje svinje i jelena običnog koji štetu prave na poljoprivrednim površinama te smeđeg medvjeda koji samim prisustvom uzrokuje nelagodu stanovništva. Iz navedenog razloga od iznimnog je značaja biti u kontaktu i suradnji s ovlaštenicima prava lova. Za sada nije zabilježen značajniji negativni utjecaj populacija ovih vrsta na vegetaciju, tlo ili turističke aktivnosti, međutim treba istaknuti da se ovaj Program izrađuje za period od deset godina tako da nije isključeno da će se jedinke ovih vrsta u budućnosti sretati češće i da će njihovo zadiranje na prostore unutar površina za koje se Program izrađuje biti intenzivnije.

4.2. Procjena brojnog stanja divljači i ostalih životinjskih vrsta na području obuhvata Programa

Brojnost divljači na području obuhvata Programa može varirati zavisno od nekoliko faktora, a to su: vremenski uvjeti, migracijski periodi (proljetni i jesenji), fenofazi vegetacije, infrastrukturnim zahvatima i sl.

POGODNOST STANIŠTA – široko administrativno područje Grada mozaičnom strukturom obuhvata Programa uvjetno je pogodno za obitavanje krupne divljači i za neke vrste sitne divljači. Površine za koje se Program izrađuje same po sebi nisu prikladne za pridolazak vrsta divljači, međutim u neposrednoj blizini istih nalaze se površine gdje se divljač redovito zadržava. Veliko florističko bogatstvo Velebita i Kapele pružaju povoljne uvijete za pridolazak jelena običnog, divlje svinje i srne te izrazito povoljne uvijete za pridolazak smeđeg medvjeda, muflona i jelena lopatara. U okruženju gradskih površina nalaze se lovišta gdje su zabilježeni značajni fondovi krupnih vrsta divljači te je realno za očekivati da će neke vrste divljači sa prostora lovišta povremeno migrirati na gradske površine.

MIGRACIJSKI PERIODI – administrativno područje Grada Senja rasprostire se u širokom pojasu od 658 km². Različitost klimatskih prilika od submediterana u Primorskom dijelu pa gotovo planinske klime na obroncima Velebita uvjetuje migracijska premještanja pojedinih vrsta krupne i sitne divljači. Tijekom zimskog perioda kada u vršnim dijelovima Sjevernog dijela Velebita tlo bude prekriveno snijegom, krupne vrste divljači povlače se na primorske obronke. Degradirane sastoine medunca i bijelog graba, makija hrasta crnike te kulture crnog bora jedan dio godine služe kao utočište vrstama krupne i sitne divljači i to je period kada se primjerice divokoza spušta gotovo do morske obale. Od sitne divljači povremeno se na

spomenutim površinama mogu sresti fazan, zec, kune, i neke vrste pernate divljači prije svega fazan, golub pećinar i šljuke.

SEZONA LOVA – U lovištima koja okružuju Grad okosnicu gospodarenja čine brojne vrste krupne divljači te vrste sitne divljači prije svega zec, kunić i fazan. Konfiguracija terena i specifičnost uslova koji reguliraju uvjete lova nalažu tehnike pojedinačnih lovova krupne divljači dočekom i skupnih lovova divlje svinje. Međutim skupnih lovova na divlje svinje zbog izrazito teškog terena ima relativno malo pa se na taj način divljač minimalno uznemirava i sprječava izgon na prometnice i urbane površine unutar granica obuhvata Programa.

USJEVI I VEGETACIJA NA PODRUČJU obuhvata Programa – usjevi i vegetacija služe kao izvor hrane i sklonište divljači. Na površinama koje ulaze u obračun strukture nema cjelovitih poljoprivrednih površina dok se šumske svode na mozaične i fragmentalne bez cjelovitih sastojina. Fragmentalno na području obuhvata Programa postoje površine u blizini kuća gdje stanovništvo obrađuje vrtove i voćnjake. Te površine u dijelu godine zasigurno privlače razne vrste sitne divljači, a od krupne moguće je očekivati pritisak jelena običnog, divlje svinje i povremeno smeđeg medvjeda.

4.3. Divljač koja se stalno zadržava ili pojavljuje na području obuhvata Programa

Za potrebe izrade ovog Programa tijekom zimskog perioda lovne godine 2021./2022. utvrđena je slijedeća brojnost divljači, a koja je svedena na 01. travnja 2022. godine:

Vrste krupne divljači:

- jelen obični 0 grla
- jelen lopatar 0 grla
- srna obična 0 grla
- divokoza..... 0 grla
- muflon 0 grla
- svinja divlja 0 grla
- smeđi medvjed 0 grla

vrste sitne divljači:

- jazavac 20 grla
- mačka divlja 20 grla
- kuna bjelica 50 grla
- kuna zlatica..... 50 grla
- lasica mala 60 grla
- zec obični..... 30 grla
- sivi puh 60 grla
- lisica 60 grla
- čagalj 10 grla
- tvor 30 grla
- šljuka bena 0 kljunova
- fazan 30 kljunova
- jarebica kamenjarka 30 kljunova
- prepelica pućpura 0 kljunova
- golub pećinar..... 100 kljunova
- golub grivnjaš 30 kljunova
- vrana siva 20 kljunova
- vrana gaćac..... 20 kljunova
- svraka 20 kljunova
- šojka kreštatica 40 kljunova

Ovdje su navedene i vrste divljači koje se trenutno ne nalaze unutar obuhvata Programa, ali se mogu pojaviti u budućnosti.

JELEN OBIČNI (*Cervus elaphus*)

Jelenska divljač redovito se zadržava na širem prostoru Grada. Migracijski pravci, hranidbeni i ostali uzgojni čimbenici ove divljači dovode do horizontalnih i vertikalnih premještanja, poglavito mužjaka. Visok snijeg u zimskom periodu i prisutnost tri krupna predatora kao dominantni čimbenik ovog prostora dovodi da u tim dijelovima godine zbog ograničavanja životnog prostora dolazi i do migracija jelena pa se može povremeno očekivati na površinama za koje se program izrađuje. Jelenska divljač stanovnik je prostranih šumskih kompleksa u kojima nalazi mir, zaklon, hranu i prostor za reprodukciju. Jelenu trebaju znatne količine hrane koju uzima uglavnom pašom i brstom. Autohtona vrsta jelena rasprostranjena gotovo u svim dijelovima države izuzev krajnjeg juga. U svijetu, vrsta je rasprostranjena diljem Europskog kontinenta, zapadnim i srednjim dijelovima Azije i sjeverne Afrike. Unesen je u Australiju, Novi Zeland i Argentinu. Mužjaci nose karakteristično rogovlje, krupniji su od ženki te u dužinu narastu do 260 cm i postižu težinu do 240 kg. Ženke u pravilu narastu do 210 cm te teže do 170 kg. Dlaka je žuto crvenkasto smeđa, zimi tamnija nego ljeti. Vrat odraslih mužjaka obrastaju duže tamnije dlake tvoreći grivu. Postoji veći broj podvrsta izlučenih na temelju područja obitavanja i nekih fenotipskih karakteristika. Socijalizirana je vrsta, ženke i mlađi mužjaci formiraju krda dok stariji mužjaci žive samotnjački. U vrijeme parenja koje se naziva rika, zreli mužjaci se bore za prevlast ženki. Pritom dominantni mužjak okuplja oko sebe što veći broj ženki sa kojima se pari. Ženka nosi 33 – 34 tjedna i na svijet donosi jedno rijetko dva teleta.

JELEN LOPATAR (*Dama dama*)

Lopatar je vrsta koja se u pravilu na području republike Hrvatske većim dijelom uzgaja u ograđenim površinama. Na području obuhvata Programa lopatar se može sresti na primorskim obroncima Sjevernog dijela Velebita. Izrazito je socijalna vrsta koja nema velikih zahtjeva za hranom. U toplijem dijelu godine koncentrira se oko lokava. Ukoliko se prenamnoži na nekom području može imati značajne negativne utjecaje na tlo i vegetaciju.

SRNA OBIČNA (*Capreolus capreolus*)

Srna je stalni stanovnik širokog područja Grada Senja. Kako je područje Grada stanište tri krupna predatora brojnost obzirom na površinu je relativno niska. Srna je jedna od manjih vrsta iz porodice jelena (*Cervidae*). Uz divlju svinju naša najraširenija vrsta krupne divljači. Mužjaci narastu do 35 kg ženke su nešto lakše. Ljetna dlaka žutosmeđa, zimska sivo smeđa. Lice protkano sivom dlakom, što je naročito izraženo kod starijih grla. Mužjaci nose rogove koji su potpuno razvijeni u stadiju pravilnog šesterca. Parenje traje tijekom lipnja i srpnja a ženka zbog embriotenije nosi prosječno 280 dana. Na prostoru Grada srna se zadržava uglavnom oko kuća, vrtova i gajeva migrirajući na granici poljoprivrednih i šumskih površina.

DIVOKOZA (*Rupicapra rupicapra*)

Na području vršnog dijela i primorskih padina Velebita postoji stabilna populacija divokoze. Tijekom ljetnih mjeseci nastanjuje vršne dijelove dok se u vrijeme visokih snjegova povlači na niže nadmorske visine. Za sve divokoze je svojstveno da im je tijelo snažne, kvadratične figure sa jakim udovima, mišićavim vratom i lijepo oblikovanom glavom, kratkim repom i kukastim rogovima kod oba spola. Mužjake prepoznavamo po jače povijenim rogovima (prema potiljku), primjetnom čuperku dlaka na spolovilu i tamnijoj, skoro crnoj boji krzna u zimskom periodu. Obično su krupniji od ženki. Visina na hrptu

im je od 80 do 100 cm a dužina od vrha njuške do kraja repa, između 90 i 130 cm (dužina repa je do 8 cm). Najjači primjerci dostižu težine i preko 40 kg. Ženke su sa tanjim vratom i blaže povijenim rogovima (prema hrptu) i tamnosive boje u zimskoj odori. U prosjeku su do 10% manje i oko 10 kg lakše od mužjaka. Rast završavaju u petoj godini, kada kostur poprima definitivnu veličinu. U to vrijeme dostižu i najveće težine koje kod mužjaka traju do 12. a kod ženki do 14. godine, od kada (sa starenjem) počinju opadati. Jarad na svijet dolazi u sivom krznu, koje nježni organizam uspješno štiti od hladnoće i ostaje sve do jesenje promjene dlake – kada poprimaju izgled odraslih. Muška jarad u tom periodu dostiže težinu od 10 do 17, a ženska od 9 do 16 kg.

Divokoza ima odličan vid, sluh, njuh i okus. Oči su im krupne sa tamnom šarenicom i izduženom zjenicom. Postrance su postavljene zbog čega kod njih izostaje "stereoskopska" slika. Međutim, svojom osjetljivom zjenicom sposobne su efikasno zapažati pokretne objekte, razaznajući - npr., supa (*Gyps fulvus*) od orla (*Aquila chrysaetos*) u letu. Uz to, specifičnost kod očiju divokoza je i to što su prilagođene da bez posljedica (snježno sljepilo) podnose jaka ultraljubičasta zračenja na snijegom pokrivenim prostorima u toku zime i ranog proljeća.

Specifičnosti životnog podneblja u kojem obitava, tijekom evolucije, dovele su do toga da divokoza za razliku od svojih autohtonih srodnika, spolnu zrelost postiže relativno kasno odnosno tek u trećoj godini života. U vrijeme parenja koje se kod divokoze naziva prsk ili prskanje, mužjaci se bore za prevlast i pokušavaju okupiti što veći broj ženki. To je razdoblje koje u našim uvjetima nastupa polovicom listopada i traje do polovice ili kraja studenog. Borbe mužjaka obilježene su sukobima po liticama i u tom periodu mužjaci intenzivno gube na masi te nije rijetkost da uslijed naglog mršavljenja u kombinaciji sa velikim hladnoćama bude stradavanja istih. Mužjaci pojačano luče miris iz natekle zarožne žlijezde označujući njime teritorij, tjerajući ostale slabije mužjake i privlačeći spolno zrele ženke. Tjeranje ženke traje relativno kratko, tek nekoliko dana. Nakon parenja ženka u pravilu nosi 22 tjedna te na svijet donosi jedno do dva jareta. Nekoliko sati nakon jarenja mladi počinju sisati majčino mlijeko i sposobni su pratiti ju po surovom terenu. Jare je neprestano uz majku (ili u njenoj neposrednoj blizini) radi dojenja i zaštite. Pri odmaranju, jare je uvijek u tijesnom dodiru sa majkom. Pri kretanju ili bijegu je neposredno za njom a u slučajevima opasnosti obično između njenih nogu. Majčino mlijeko jarad koristi do zime, iako sa uzimanjem zelene hrane počinju već u kolovozu. Jarići u krdu su izuzetno živahni. Spretno prate majke po strmim i zasniženim terenima izvodeći vratolomije u igri sa svojim vršnjacima, pri čemu rekli bismo, isprobavaju svoje reflekse i uvježbavaju snalaženje u svim uvjetima. Životni vijek divokoze u prirodi je do dvadeset godina, međutim rijetki su primjerci koji u prirodi dožive tako duboku starost.

Divokoza je izrazito socijalna životinja te se okuplja u krda. Ta krda u pravilu su sačinjena od spolno zrelih ženki sa mladunčadi i mlađim grlima. Predvodnik krda je odrasla iskusna ženka. Krdo je organizirano na način da je jedno ili dva grla uvijek na straži dok ostali pasu. Često puta dok odrasle koze izbivaju, brigu o mladunčadi preuzimaju ostale mlađe ženke. Mlađi spolno zreli mužjaci udružuju se u krda mužjaka dok stari jarci žive uglavnom samotnjački te se krdima odnosno ženkama pridružuju tek u vrijeme parenja. Divokoza je vrsta koja je prilagođena životu u najekstremnijim uvjetima. Često puta to znači da dolazi u predjelima iznad šumske vegetacije (ljetni period), nastanjujući same vrhove planina, planinskih litica i sipina. Mali zahtjevi za hranom i vodom omogućuju joj preživljavanje u tim skromnim uvjetima koji joj zbog izražene plahosti osiguravaju relativan mir i zaštitu od ljudi i predatora. Na području Hrvatske areal divokoze je relativno skroman. Kvalitetu staništa – u najvećoj mjeri, određuje obim i raznolikost dostupne hrane i vode tokom godine, te odgovarajuća skloništa u kojima mogu naći zaštitu od predatora, zaklon u kojem će donositi i odgajati mlade, biti sigurna u vrijeme preživanja i mirovanja,

kao i od čovjekovog uznemiravanja. Pri tome se ne smije zanemariti utjecaj nadmorskih visina područja i ekspozicije, obim i vrste oborina kao i ostali faktori od kojih zavisi podmirenje životnih zahtijeva vrste u kritičnim dijelovima godine.

MUFLON (*Ovis aries musimmon*)

Muflon je tipični predstavnik mediteranskih krških staništa. Za razvoj traži prorijeđena šumska staništa sa obiljem niskog raslinja, trave i grmlja. Pogoduju mu južne ekspozicije mješovitih hrastovih, bukovih i grabovih šuma sa jače razvijenom podstojnom etažom. Također su pogodne i mješovite sastojine crnogorice i bjelogorice. Ljeti se zadržava nešto višim predjelima dok se u zimskom razdoblju povlači niže i sklanja po dolinama i šumarcima. Što se prehrane tiče muflon nije izbirljiv te uzima zelene biljke, izdanke, lišće, mahovine, paprati, voće, orašaste plodove, bukovim i hrastovim sjemenjem, vrijeskom itd.

Muflon je socijalna životinja koja život provodi u krdu. Organizacija unutar krda je takva da je predvodnik krda obično starija i iskusnija ženka dok se mužjaci drže postrani. Stariji ovnovi žive samotnjački. Aktivnost muflona podjednaka je i danju i noću.

Parenje muflona odvija se od listopada do prosinca i to je razdoblje obilježeno žestokim borbama između konkurentnih mužjaka. U tom razdoblju mužjaci su vrlo aktivni i pokretni u potrazi za ženkom. Često se dešava da stariji mužjaci koji inače žive samotnjačkim životom ulijeću u krda i razbijaju ih u potrazi za prikladnom ženkom. U mjesecu travnju ili svibnju ženka ojanji jedno rjeđe dva janjeta teška oko 2 kg.

Muflonom se redovito gospodari na području lovišta Senj i lovišta Sv. Juraj. Obzirom je razdoblje za koje se ovaj Program izrađuje deset godina u slučaju češće pojavnosti muflona na neželjenim površinama potrebno je poduzeti sve potrebne mjere kako bi se spriječio ulazak na površine grada.

SVINJA DIVLJA (*Sus scrofa*)

Svinja divlja se posljednjih desetak godina značajno raširila i povećala svoju brojnost na području cijele Republike Hrvatske. U prosincu 2018. god. na snagu je stupila Naredba o smanjenju brojnosti pojedine vrste divljači kojom se za sva lovišta koja divljom svinjom gospodare kao glavnom vrstom nameće svođenje na biološki minimum dok je za lovišta koja svinju imaju kao prolaznu vrstu imaju obvezu potpunog uklanjanja. Na površinama koje su unutar obuhvata Programa svinja se redovito pojavljuje.

Divlje svinje obolijevaju od raznih bolesti slično kao i domaće. Ovdje je svakako za istaknuti virus afričke svinjske kuge (ASK). Radi se o bolesti koja je na području Europe prvi puta zabilježena 2014. god. u Litvi. Nakon prvog nalaza vrlo brzo se počela širiti u zemlje u okruženju Estonija, Poljska a potom i prema jugu Europe. 2017 virus je potvrđen na području Češke i Rumunjske te uz samu granicu Mađarske. 2018. godine ASK potvrđena je u populaciji divljih svinja na području Mađarske. Od bolesti oboljevaju podjednako i divlje i domaće svinje. U nekim slučajevima smrtnost u populacijama iznosi i do 100%. Obzirom da cjepivo za sada ne postoji, jedina mjera sprječavanja pojave ili širenja zaraze je redukcija brojnosti divljih svinja kao potencijalnih vektora u slobodnoj prirodi. Mjere koje se u svrhu smanjivanja mogućnosti unosa i širenja ASK propisane su slijedeće:

- ukidanje hranilišta za divlje svinje (divljač) osim u svrhu odstrela,
- ciljani odstrel krmača i nazimica u svrhu smanjenja populacije divljih svinja, odnosno smanjivanje gustoće populacije divljih svinja na određenom području,
- ukidanje lovostaja na divlje svinje,

- prijava svake pronađene uginule divlje svinje u svrhu ranog otkrivanja virusa ASK te pojačane biosigurnosne mjere tijekom lova i manipulacije s trupovima odstrijeljenih divljih svinja.

Za pretpostaviti je da će se u narednim godinama brojnost svinje divlje povećavati pa se stoga prilaže obrazac za praćenje gdje će se evidentirati brojnosti. Ukoliko se za tim ukaže potreba potrebno je poduzimati sve aktivnosti kako bi se daljnji rast populacije zaustavio, a brojnost zadržala u okvirima brojnosti koja ne dovodi do gospodarski nedopustivih šteta i ostalih štetnih utjecaja.

SMEĐI MEDVJED (*Ursus arctos*)

Na širem području Grada nalazi se stabilna populacija medvjeda. Medvjed je naša najveća zvijer te uz vuka i risa predstavlja bogatstvo Velebita. Mužjaci medvjeda lako dosegnu i preko 300kg mase. Ženke su nešto manje. Visina u grebenu iznosi kod odraslih medvjeda preko metar a osovljen na zadnje noge može dosegnuti i dva metra. Glavninu prehrane medvjedu čini biljna hrana (plodovi, gomolji, korjenje, podanci...) dok je animalna hrana samo dopuna i zastupljena uglavnom povremeno. Sezonskim premještanjem na većim površinama medvjedi su u stanju osigurati si dovoljnu količinu hrane i vode. Jedna od specifičnosti medvjeda je parenje koje se kod spolno zrelih ženki odvija svake druge godine. Parenje kreće od lipnja i traje do jeseni. U Programu će se priložiti obrasci gdje je potrebno vršiti evidenciju brojnosti.

JAZAVAC (*Meles meles*)

Jazavac je redoviti stanovnik Velebita i Kapele. Najveći je pripadnik porodice kuna. Teško mu je pratiti brojnost. Obolijeva od sličnih bolesti kao lisica, pa otud nije imun ni na bjesnoću. Prirast mu je stoga vrlo problematičan. Hrani se plodovima, sjemenjem, grožđem, ptičjim jajima, a jede i mladu divljač.

MAČKA DIVLJA (*Felis sylvestris*)

Na području obuhvata Programa postoje šumski kompleksi gdje mačka divlja pronalazi pogodno stanište. Općenito se o divljoj mački malo zna. Procjena je da na području obuhvata Programa obitava populacija koja stagnira u brojnosti od 20 repova.

KUNA BJELICA (*Martes foina*) i KUNA ZLATICA (*Martes martes*)

Na širem području obuhvata Programa u okolici zaseoka može se očekivati kunu bjelicu. Zlatica je više vezana uz šumske predjele. Kune su izrazito spretni lovci koji ponekad rade štetu na domaćoj peradi ili pak uzgoju zečeva. Ponekad mogu biti i vektori pojedinih bolesti. Također stradaju u prometu.

LASICA MALA (*Mustela nivalis*)

Tipični je stanovnik poljoprivrednih površina. Glede veličine životnog prostora nema egzaktnijih znanstvenih podataka pa se pretpostavlja da jednom repu treba oko 70 ha poljoprivrednih površina. Lasica se sreće tik uz morsku obalu. Lasica je vrlo korisna divljač s gledišta poljoprivrede. Iako je glede izbora hrane izraziti oportunist, glavninu hrane čine joj sitni glodavci. Njena veličina omogućava joj da uđe u nastambe voluharica, miševa, hrčaka te ostalih sitnih štetnika u poljodjelstvu. Nadalje, brojnost joj prati dinamiku populacije glodavaca. Suvremen način obrade tla, a osobito duboko oranje desetkovalo je populaciju male lasice te je ona sada zaštićena.

ZEC OBIČNI (*Lepus europaeus*)

Obradive površine, vrtovi i košene livade idealno su stanište za zeca zbog svoje propusnosti te time i topline tla. Razni nasadi povrća, voća te usjeva (ozimih i sezonskih) koji daju zecu hranu i sklonište čine pogodna staništa za zeca. Nekad vrlo brojan danas nešto malo manje zbog povećanog korištenja insekticida i herbicida te povećanim brojem prirodnih i domaćih predatora nastalih urbanizacijom (psi i mačke lutralice). Na obradivim površinama unutar obuhvata Programa zeca se redovito viđa. Zec može u nekim slučajevima pričinjavati štetu i tada je potrebno poduzeti mjere zaštite (repelenti).

PUH VELIKI (*Glis glis*)

Šumski kompleksi obične bukve na području obuhvata Programa izrazito su povoljni za razvoj i opstanak populacije sivog puha. Područje Velebita i Kapele nije toliko tradicijski vezano uz lov puhova kao primjerice Gorski kotar gdje se osim pridobivanja krzna i mesa lovi zbog proizvodnje ljekovite puhove masti. Noćna je životinja i hrani se žirom, kestenom, bukvicom, orasima, lješnjacima i raznim voćem. Hvata ptice i ispija jaja. Preko zime zavlači se u šuplje stablo ili kopa rupe u zemlji gdje provodi oko 7 mj.

LISICA (*Vulpes vulpes*)

Odličan je "sanitarac" te najbolje provodi selekciju u populaciji sitne divljači. U pojedinim godinama kada se prenamnoži može imati značajan utjecaj na faunu sitnih sisavaca i ptica koje gnijezde na tlu. Unatoč tome njezino izlučivanje slabe, kržljave, bolesne i uginule divljači sprječava degeneraciju divljači i širenje bolesti, dakle vrši sanitarnu službu.

ČAGALJ (*Canis aureus*)

Čaglj je vrsta koja se posljednjih godina značajno proširila na čitavom području Republike Hrvatske. Vrsta je široke ekološke valencije koja se lako prilagođava na različite stanišne uvijete. Kada se namnoži na nekom području može imati značajan utjecaj na ptice koje gnijezde na tlu, faunu sitnih sisavaca ali i mladunčad krupnih vrsta divljači.

TVOR (*Mustela putorius*)

Tvor je poput kuna vrsta koja je sklona zadržavati se uz obradive površine te naselja. Okosnicu prehrane čine mu sitni glodavci, manje ptice, jaja, kukci, vodozemci i ostala sitna fauna. Ponekad pričinjava štete u seoskim domaćinstvima poglavito na peradi.

FAZAN (*Phasianinus ssp*)

Fazan je alohtona vrsta divljači koja je kod nas unesen sa svrhom uzgoja i lova. Uneseno je više podvrsta koje su se u prirodi toliko iskrižale da je teško govoriti o vrsti. Životom je vezan u poljoprivredne površine u šumarke. Ekološki optimum pronalazi u svim lovištima RH do 400 m.n.v. Na području obuhvata programa redovito se pojavljuje, a isto tako može ga se očekivati u vrtovima i živicama. Ne očekuje se negativni utjecaj ove vrste.

JAREBICA KAMENJARKA GRIVNA (*Alectoris graeca*)

Plemenita vrsta divljači koja na području obuhvata Programa pridolazi na primorskim obroncima Kapele i Velebita. Vrsta je koja posljednjih godina opada u brojnosti zbog različitih kumulativnih negativnih utjecaja. Kamenjarke ne čine štetu.

Prepelica pućpura (*Coturnix coturnix*)

Za razliku od alohtone virđinijske prepelice koja je sa svrhom oplemenjivanja lovne ponude unesena ponajprije na Istarski poluotok a kasnije i šire, autohtona pućpura raširena je gotovo na čitavom području RH. Prepelice su sitne ptice veličine kosa. Prepelice ne prave štetu tako da utjecaji negativnog karaktera se ne očekuju.

ŠLJUKA BENA (*Scolopax rusticola*)

Šljuka je naša autohtona ptica koja se redovito zadržava u i oko šumskih kompleksa. Na području obuhvata programa tijekom migracijskih perioda brojnost može biti značajna.

GOLUB GRIVNJAŠ (*Columba palumbus*) i GOLUB PEĆINAR (*Columba livia*)

Golub pećinar predak je mnogobrojnih podvrsta gradskih golubova. Raširen je diljem priobalja i zaobalja. Vrsni je letač te je u prošlosti bio izlovljavan. Gnijezdi u predjelu primorskih padina te se zadržava uz spilje i pećine. Za razliku od pećinara, grivnjaš je sklon kontinentalnom području. Zadržava se u šumarcima i obradivim površinama.

VRANA SIVA (*Corvus corone cornix* L.) i VRANA GAČAC (*Corvus frugilegus* L.)

Vrane su se posljednjih godina značajno raširile po cijeloj Hrvatskoj. Unutar gradskih površina potisnule su golubove, a velik utjecaj imaju i na pjevice, grmuše te ostale vrste. Unutar šumskih kompleksa nemaju neki značajniji utjecaj na faunu.

SVRAKA (*Pica pica*)

U prošlosti je iz različitih razloga svraka bila izlovljavana u prevelikoj mjeri. Danas se populacija svrake u Hrvatskoj oporavlja tako da je ona široko rasprostranjena u čitavom području kontinentalnog dijela Hrvatske. Na području obuhvata Programa povremeno se viđa tako da je za pretpostaviti da će u budućnosti populacija napredovati.

ŠOJKA (*Garulus glandarius*)

Većinom se zadržava uz rubne dijelove na prijelazu polja i šume gdje se zadržava u grmovitim raslinju. Ne čini značajnu štetu.

PROCJENA BROJNOG STANJA KRUPNE DIVLJAČI												
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA								Σ		ΣΣ
		POMLADAK		MLADA		SREDNJA		ZRELA				
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
		grla										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. 04.2022/ 31. 03.2023	JELEN OBIČNI											
	JELEN LOPATAR											
	SRNA OBIČNA											
	DIVOKOZA											
	MUFLON											
	SVINJA DIVLJA											
	SMEĐI MEDVJED											

PROCJENA BROJNOG STANJA KRUPNE DIVLJAČI												
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA								Σ		ΣΣ
		POMLADAK		MLADA		SREDNJA		ZRELA				
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
		grla										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. 04.2023/ 31. 03.2024	JELEN OBIČNI											
	JELEN LOPATAR											
	SRNA OBIČNA											
	DIVOKOZA											
	MUFLON											
	SVINJA DIVLJA											
	SMEĐI MEDVJED											

PROCJENA BROJNOG STANJA KRUPNE DIVLJAČI												
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA								Σ		ΣΣ
		POMLADAK		MLADA		SREDNJA		ZRELA				
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
		grla										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. 04.2024/ 31. 03.2025	JELEN OBIČNI											
	JELEN LOPATAR											
	SRNA OBIČNA											
	DIVOKOZA											
	MUFLON											
	SVINJA DIVLJA											
	SMEĐI MEDVJED											

PROCJENA BROJNOG STANJA KRUPNE DIVLJAČI												
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA								Σ		ΣΣ
		POMLADAK		MLADA		SREDNJA		ZRELA				
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
		grla										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. 04.2025/ 31. 03.2026	JELEN OBIČNI											
	JELEN LOPATAR											
	SRNA OBIČNA											
	DIVOKOZA											
	MUFLON											
	SVINJA DIVLJA											
	SMEĐI MEDVJED											

PROCJENA BROJNOG STANJA KRUPNE DIVLJAČI												
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA								Σ		ΣΣ
		POMLADAK		MLADA		SREDNJA		ZRELA				
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
		grla										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. 04.2026/ 31. 03.2027	JELEN OBIČNI											
	JELEN LOPATAR											
	SRNA OBIČNA											
	DIVOKOZA											
	MUFLON											
	SVINJA DIVLJA											
	SMEĐI MEDVJED											

PROCJENA BROJNOG STANJA KRUPNE DIVLJAČI												
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA								Σ		ΣΣ
		POMLADAK		MLADA		SREDNJA		ZRELA				
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
		grla										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. 04.2027/ 31. 03.2028	JELEN OBIČNI											
	JELEN LOPATAR											
	SRNA OBIČNA											
	DIVOKOZA											
	MUFLON											
	SVINJA DIVLJA											
	SMEĐI MEDVJED											

PROCJENA BROJNOG STANJA KRUPNE DIVLJAČI												
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA								Σ		ΣΣ
		POMLADAK		MLADA		SREDNJA		ZRELA				
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
		grla										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. 04.2028/ 31. 03.2029	JELEN OBIČNI											
	JELEN LOPATAR											
	SRNA OBIČNA											
	DIVOKOZA											
	MUFLON											
	SVINJA DIVLJA											
	SMEĐI MEDVJED											

PROCJENA BROJNOG STANJA KRUPNE DIVLJAČI												
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA								Σ		ΣΣ
		POMLADAK		MLADA		SREDNJA		ZRELA				
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
		grla										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. 04.2029/ 31. 03.2030	JELEN OBIČNI											
	JELEN LOPATAR											
	SRNA OBIČNA											
	DIVOKOZA											
	MUFLON											
	SVINJA DIVLJA											
	SMEĐI MEDVJED											

PROCJENA BROJNOG STANJA KRUPNE DIVLJAČI												
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA								Σ		ΣΣ
		POMLADAK		MLADA		SREDNJA		ZRELA				
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
		grla										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. 04.2030/ 31. 03.2031	JELEN OBIČNI											
	JELEN LOPATAR											
	SRNA OBIČNA											
	DIVOKOZA											
	MUFLON											
	SVINJA DIVLJA											
	SMEĐI MEDVJED											

PROCJENA BROJNOG STANJA KRUPNE DIVLJAČI												
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA								Σ		ΣΣ
		POMLADAK		MLADA		SREDNJA		ZRELA				
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
		grla										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. 04.2031/ 31. 03.2032	JELEN OBIČNI											
	JELEN LOPATAR											
	SRNA OBIČNA											
	DIVOKOZA											
	MUFLON											
	SVINJA DIVLJA											
	SMEĐI MEDVJED											

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		grla/kljunova				
1	2	3	4	5	6	7
1. 04.2022/ 31. 03.2023	JAZAVAC					
	MAČKA DIVLJA					
	KUNA BJELICA					
	KUNA ZLATICA					
	MALA LASICA					
	TVOR					
	ZEC OBIČNI					
	SIVI PUH					
	LISICA					
	ČAGALJ					
	FAZAN					
	JAREBICA K.					
	PREPELICA P.					
	ŠLJUKA BENA					
	GOLUB PEĆINAR					
	GOLUB GRIVNJAŠ					
	VRANA SIVA					
	VRANA GAČAC					
	SVRAKA					
	ŠOJKA					

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		grla/kljunova				
1	2	3	4	5	6	7
1. 04.2023/ 31. 03.2024	JAZAVAC					
	MAČKA DIVLJA					
	KUNA BJELICA					
	KUNA ZLATICA					
	MALA LASICA					
	TVOR					
	ZEC OBIČNI					
	SIVI PUH					
	LISICA					
	ČAGALJ					
	FAZAN					
	JAREBICA K.					
	PREPELICA P.					
	ŠLJUKA BENA					
	GOLUB PEĆINAR					
	GOLUB GRIVNJAŠ					
	VRANA SIVA					
	VRANA GAČAC					
	SVRAKA					
	ŠOJKA					

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		grla/kljunova				
1	2	3	4	5	6	7
1. 04.2024/ 31. 03.2025	JAZAVAC					
	MAČKA DIVLJA					
	KUNA BJELICA					
	KUNA ZLATICA					
	MALA LASICA					
	TVOR					
	ZEC OBIČNI					
	SIVI PUH					
	LISICA					
	ČAGALJ					
	FAZAN					
	JAREBICA K.					
	PREPELICA P.					
	ŠLJUKA BENA					
	GOLUB PEĆINAR					
	GOLUB GRIVNJAŠ					
	VRANA SIVA					
	VRANA GAČAC					
	SVRAKA					
	ŠOJKA					

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		grla/kljunova				
1	2	3	4	5	6	7
1. 04.2025/ 31. 03.2026	JAZAVAC					
	MAČKA DIVLJA					
	KUNA BJELICA					
	KUNA ZLATICA					
	MALA LASICA					
	TVOR					
	ZEC OBIČNI					
	SIVI PUH					
	LISICA					
	ČAGALJ					
	FAZAN					
	JAREBICA K.					
	PREPELICA P.					
	ŠLJUKA BENA					
	GOLUB PEĆINAR					
	GOLUB GRIVNJAŠ					
	VRANA SIVA					
	VRANA GAČAC					
	SVRAKA					
	ŠOJKA					

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		grla/kljunova				
1	2	3	4	5	6	7
1. 04.2026/ 31. 03.2027	JAZAVAC					
	MAČKA DIVLJA					
	KUNA BJELICA					
	KUNA ZLATICA					
	MALA LASICA					
	TVOR					
	ZEC OBIČNI					
	SIVI PUH					
	LISICA					
	ČAGALJ					
	FAZAN					
	JAREBICA K.					
	PREPELICA P.					
	ŠLJUKA BENA					
	GOLUB PEĆINAR					
	GOLUB GRIVNJAŠ					
	VRANA SIVA					
	VRANA GAČAC					
	SVRAKA					
	ŠOJKA					

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		grla/kljunova				
1	2	3	4	5	6	7
1. 04.2027/ 31. 03.2028	JAZAVAC					
	MAČKA DIVLJA					
	KUNA BJELICA					
	KUNA ZLATICA					
	MALA LASICA					
	TVOR					
	ZEC OBIČNI					
	SIVI PUH					
	LISICA					
	ČAGALJ					
	FAZAN					
	JAREBICA K.					
	PREPELICA P.					
	ŠLJUKA BENA					
	GOLUB PEĆINAR					
	GOLUB GRIVNJAŠ					
	VRANA SIVA					
	VRANA GAČAC					
	SVRAKA					
	ŠOJKA					

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		grla/kljunova				
1	2	3	4	5	6	7
1. 04.2028/ 31. 03.2029	JAZAVAC					
	MAČKA DIVLJA					
	KUNA BJELICA					
	KUNA ZLATICA					
	MALA LASICA					
	TVOR					
	ZEC OBIČNI					
	SIVI PUH					
	LISICA					
	ČAGALJ					
	FAZAN					
	JAREBICA K.					
	PREPELICA P.					
	ŠLJUKA BENA					
	GOLUB PEĆINAR					
	GOLUB GRIVNJAŠ					
	VRANA SIVA					
	VRANA GAČAC					
	SVRAKA					
	ŠOJKA					

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		grla/kljunova				
1	2	3	4	5	6	7
1. 04.2029/ 31. 03.2030	JAZAVAC					
	MAČKA DIVLJA					
	KUNA BJELICA					
	KUNA ZLATICA					
	MALA LASICA					
	TVOR					
	ZEC OBIČNI					
	SIVI PUH					
	LISICA					
	ČAGALJ					
	FAZAN					
	JAREBICA K.					
	PREPELICA P.					
	ŠLJUKA BENA					
	GOLUB PEĆINAR					
	GOLUB GRIVNJAŠ					
	VRANA SIVA					
	VRANA GAČAC					
	SVRAKA					
	ŠOJKA					

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		grla/kljunova				
1	2	3	4	5	6	7
1. 04.2030/ 31. 03.2031	JAZAVAC					
	MAČKA DIVLJA					
	KUNA BJELICA					
	KUNA ZLATICA					
	MALA LASICA					
	TVOR					
	ZEC OBIČNI					
	SIVI PUH					
	LISICA					
	ČAGALJ					
	FAZAN					
	JAREBICA K.					
	PREPELICA P.					
	ŠLJUKA BENA					
	GOLUB PEĆINAR					
	GOLUB GRIVNJAŠ					
	VRANA SIVA					
	VRANA GAČAC					
	SVRAKA					
	ŠOJKA					

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		grla/kljunova				
1	2	3	4	5	6	7
1. 04.2031/ 31. 03.2032	JAZAVAC					
	MAČKA DIVLJA					
	KUNA BJELICA					
	KUNA ZLATICA					
	MALA LASICA					
	TVOR					
	ZEC OBIČNI					
	SIVI PUH					
	LISICA					
	ČAGALJ					
	FAZAN					
	JAREBICA K.					
	PREPELICA P.					
	ŠLJUKA BENA					
	GOLUB PEĆINAR					
	GOLUB GRIVNJAŠ					
	VRANA SIVA					
	VRANA GAČAC					
	SVRAKA					
	ŠOJKA					

5. UVJETI ZAŠTITE PRIRODE (OCJENA PRIHVATLJIVOSTI ZA EKOLOŠKU MREŽU)

Zahvati, radnje i aktivnosti planirane Programom:

- prebrojavanje divljači i ostalih životinjskih vrsta prema godišnjoj dinamici,
- rad lovočuvarske službe, obilazak područja obuhvata Programa radi suzbijanja nedozvoljenih radnji u vezi s lovnim gospodarstvom
- podjela zaštitnih sredstava korisnicima površina obuhvaćenih Programom radi sprječavanja šteta i njihova edukacija u vezi upotrebe navedenih sredstava,
- rastjerivanje divljači,
- eventualna izgradnja lovnogospodarskih i lovnotehničkih objekata,
- korištenje selektivnih živolovki i sokolarenje,
- eventualni odstrjel divljači uz poštivanje svih zakonskih i podzakonskih akata vezanih za tu aktivnost.

5.1. Zaštićena područja

Unutar administrativnih granica Grada Senja, a sukladno Zakonu o zaštiti prirode, nalazi se osam zaštićenih područja: strogi rezervat „Hajdučki i Rožanski kukovi“, nacionalni park „Sjeverni Velebit“, posebni rezervat šumske vegetacije „Šumski predjel Štirovača na srednjem Velebitu“, posebni rezervat botanički „Vrh Visibaba u sjevernom Velebitu“, posebni rezervat botanički „Područje Zavižan-Balinovac-Zavižanska (Velika) kosa u sjevernom Velebitu“, park prirode „Velebit“, značajni krajobraz „Zaljev Zavrtnica kod Jablanca“ i spomenik parkovne arhitekture – botanički vrt „Botanički vrt na Velebitu“.

Od navedenih zaštićenih područja unutar obuhvata Programa nalazi se samo park prirode „Velebit“.

Strogi rezervat „Hajdučki i Rožanski kukovi“

Zaštićeno područje proglasio je Sabor socijalističke Republike Hrvatske Zakonom o proglašenju br. 2225-1968. (NN 04/69) od 11. 02. 1969. godine.

Površina iz akta o proglašenju iznosi 1.220,00 ha, a stvarna površina je 1.297,63 ha (Bioportal).

Granica strogog prirodnog rezervata Hajdučki i Rožanski kukovi na Velebitu počinje od planinarske kolibe (Rosijeve kolibe) u Rožanskim kukovima granica ide na jug preko Crikvene, obilazi sa zapada kotu 1589 te nastavlja prema jugoistoku između Golog vrha i Krajačevih kukova, ove kukove obilazi uz Veliki Lubenovac i skreće prema sjeveru do podnožja Lubenskih vrata, ovdje siječe udolinu i stazu na oko 700 m južno od prijevoja Lubenska vrata, prelazi na zapadne padine Hajdučkih kukova i ide prema jugoistoku do Jurekovca pa na sjeveroistok obilazeći kotu 1547 s istoka do izlaska u Lomsku dulibu, zatim skreće prema sjeverozapadu rubom Hajdučkih kukova i Lomske dulibe, obilazi njihove sjeverozapadne izdanke i ponovo siječe udolinu i stazu na oko 500 m sjeverno od prijevoja Lubenska vrata, nadalje prelazi na padine Rožanskih kukova i ide prema sjeverozapadu, obilazeći s istoka kote 1570 i 1595 te se sjeverno od kote 1595 povija na jug zapadnim rubom Rožanskih kukova i obilazi Gromovaču sa zapada i juga do planinarske kolibe (Rosijeve kolibe).

Strogi rezervat obuhvaća masive Hajdučkih i Rožanskih kukova uključivo prijevoj Lubenska vrata između Kukova. Rožanski i Hajdučki kukovi geomorfološki su najzanimljiviji dio Velebita - najljepše

hrvatske planine. Ovo područje smješteno je u sjevernom Velebitu i sačinjava glavni planinski hrbat, sjeveroistočno od Jablanca. "Kukovi" su čest narodni morfonim, a obično označavaju velike i gole kamene gromade koje strše iznad okolnog terena. Ove osobine u potpunosti odgovaraju i Kukovima sjevernog Velebita, s tim da nigdje kod nas oni ne zauzimaju toliki prostor kao ovdje. I nigdje nisu tako lijepo i bogato zastupljeni kao ovdje. Na površini od dvadesetak kvadratnih kilometara diže se nekoliko desetaka stjenovitih vrhova - kukova iznad 1600 m, te bezbroj njih ispod te visine. Glavna im je karakteristika velika krševitost i rastrganost u izolirane vrhove ili skupine vrhova odijeljene međusobno dubokim i neprohodnim vrtačama. Kukovi se javljaju u najrazličitijim oblicima: od zaobljenih glava i glavica do okomitih tornjeva i šiljaka. Ovu veličanstvenu panoramu upotpunjuju surovi i bizarni oblici vegetacije, osobito vjetrom deformirane smreke i klekastog bora. U cjelini, Kukovi se dijele u 2 osnovne skupine: Rožanski ili Donji, te Hajdučki ili Gornji kukovi. Međusobno su odvojeni visokim prijevojem Lubenska vrata (1474 m). Skupina Rožanskih kukova smještena je zapadno i nešto je veća od Hajdučkih na istoku. Kroz Rožanske je između 1930. i 1933. godine izgrađena solidna i ugodna turistička (Premužićeva) staza, a nešto ranije 1929.g. u središnjem dijelu istih Kukova i planinarska koliba (Rossijeva koliba). Zahvaljujući tome Rožanski kukovi su postali pristupačni, za razliku od Hajdučkih, koji su i danas praktički bez ikakve staze i nepoznati, izuzev nekolicini planinara. Čini se da najviši vrh nije Vratarski kuk (1678 m), nego najjužniji u Rožanskoj skupini, od planinara nazvan Krajačev kuk (1690 m). Idući prema sjeveru (od Krajačevog kuka) u Rožanskim se ističu kukovi: Crikvena (1641 m), Varnjača (1630 m), Vratarski kuk (1678 m) i Gromovača (1675 m). Najviši vrh Hajdučkih kukova je Golubić (1658 m), a nalazi se cca 500 m sjeverozapadno od Kuka (1650 m). Ovima se visinom približuje Duića kuk (1560 m), Hajdučki kuk (1528 m) i Gornji Begovački kuk (1504 m). Na području Hajdučkih i Rožanskih kukova potpuno je sačuvan biljni pokrov. U sistemu Hajdučkih kukova, kao i na Vratarskom kuku, prevladava hrvatska pretplaninska šuma smreke (*Picea croatica subalpina*) i klekovina bora (*Pinus mughi croatica*). U užoj zoni Rožanskih kukova osobito su značajne smrekove šume (pretplaninska šuma smreke, te gorska šuma smreke - *Picea croatica montana*) i klekovina bora; također je ovdje, iako u manjoj mjeri rasprostranjena hrvatska pretplaninska šuma bukve (*Fagus croatica subalpina*), na koju se - na izloženijim mjestima - nadovezuje klekovina bukve. Na području Lubenskih vrata razvijene su čiste smrekove sastojine. U pretplaninskoj šumi smreke uz smreku (*Picea excelsa*) je, iako znatno slabije, zastupana jela (*Abies alba*). u sloju grmlja, koji je dobro razvijen, uz podmladak se nalazi velelisna vrba (*Salix grandifolia*) i kozokrvine (*Lonicera nigra* i *L. borbassiana*), a česta je jarebika (*Sorbus aucuparia* var. *glabrata*). U prizemnom rašću ističe se malena orhideja *Listera cordata*, različite pirole (*Pirola minor*, *P. chlorantha*) i dr. U gorskoj šumi smreke dominira smreka, ali se često nalazi i jela, dok je bukva (*Fagus silvatica*) mnogo slabije zastupana; od grmova je stalnija crna kozja krv, a u prizemnom sloju izobilno rastu borovnica (*Vaccinium myrtillus*) i brusnica (*V. vitis idaea*). U zajednici klekovine bora, uz bor krivulj, zastupane su jarebika, velelisna vrba i planinska klečica (*Juniperus nana*). U pretplaninskoj šumi bukve se uz bukvu ističe javor mliječ (*Acer platanoides*), gorski javor (*A. pseudoplatanus*) i tisa (*Taxus baccata*); od grmlja su zastupane planinska kozja krv (*L. alpigena*), planinska bazga (*Sambucus racemosa*), a od niskog rašća razne režuhe (vrste roda *Cardamine*), paprati i dr. U području Hajdučkih i Rožanskih kukova u manjoj mjeri rasprostranjene su biljke travnjaka (pašnjačkog tipa). Na vlažnijim i zaklonjenijim mjestima, na ograničenim površinama, uz oštru vlasulju (*Festuca pungens*), rasprostranjene su hrvatska zečina (*Centaurea hayhaldi*), srčanik (*Gentiana lutes* sp. *symphy andra*), bijeli veliki karanfil (*Dianthus bebicus*), alpski ranjenik (*Anthyllis alpestris*), planinski kotrljan (*Eryngium alpinum*) i dr. Na pretplaninskim travnjacima izloženih grebena, uz sitni šaš, zastupani su alpska sunčanica (*Helianthemum alpestre*),

hrvatsko zvonce (*Edraianthus graminifolius*), niska sirištara (*Gentiana clusii*) i dr. Biljke stijena Rožanskih i Hajdučkih kukova osobito su zanimljive, jer su u Hrvatskoj najljepše razvijene upravo na Velebitu. Tu su, u pretplaninskom pojasu, nazočni naši endemi Kitajbelov pokujac (*Aquilegia kitaibeli*), hrvatska gušarka (*Arabis croatica*), planinska pavitina (*Clematis alpina*) i dr. Na nekim se mjestima, uz spomenute vrste, nalazi i runolist (*Leontopodium alpinum*). Osim ovih vrsta česte su Malijeva kamenika (*Saxifraga malyi*), srebrnasti planinski stolisnik (*Achillea clavennae*), alpski likovac (*Daphne alpina*) i dr. Na sunčanim stijenama je među biljkama stjenjačama osobito bujno razvijena hrvatska bresina (*Micromeria croatica*). Na okomitim, nepristupačnim stijenama ističe se Kluzijeva petoprsta (*Potentilla clusiana*); uz nju su nazočne i velika kamenika (*Saxifraga velebitica*), hrvatsko zvonce, drijas (*Dryas octopetala*) i dr. Hajdučki i Rožanski kukovi pripadaju zoogeografski krškoj krajini balkanske podpokrajine. Fauna je raznolika i zanimljiva. Uz tercijarne i ledenodobske relikte nailazimo ovdje na brojne krške endemične vrste karakteristične za našu zemlju. Među beskralješnjacima ima mnogo urođenih oblika, od kojih su značajni: velebitski apolon (*Parnassius liburnicus*), velebitsko jedarce (*Papilio podalirius velebiticus*), velebitski trčak (*Carabus velebiticus*), zatim vrste - *Ottiorrhynchus velebiticus*, *Trechus velebiticus* i *Dorcadion arenarium velebiticum*, mnoge endemične vrste crnaca (*Erebia*), kornjaši (*Nebria velebiticola*), velebitski hrušt (*Melodontha vulgaris velebitica*) i dr. Od vodozemaca nailazimo na crnu odliku daždevnjaka (*Salamandra atra*), kao i alpsku odliku tritona (*Triton alpestris*). Od žaba dolaze: zelena žaba (*Bufo viridis*), gatalinka (*Hyla arborea*), dok mrka žaba (*Rana temporaria*) dolazi sve do klekovine bora. Gušteri su zastupani sa vrstama: živородna gušterica (*Lacerta vivipara*), relikat glacijalnog doba i siva gušterica (*Lacerta agilis*) koja naseljava planinske predjele. Od zmija obitavaju poskoci (*Vipera ammodytes*), i riđovke (*Vipera berus*). Od ptica značajne su vrste: kos grivasti (*Turdus torquatus alpestris*), alpska zidarica (*Tichodroma muraria*), galica čolica (*Pyrrhonorax graculus*), kreja šarena (*Nucifraga caryocatactes*), troprsti alpski djetao (*Picoides tridactylus alpinus*), gorska zeba (*Tringilla montifringilla*), krstokljun (*Loxia curvirostra*), crna žuna (*Dryocopus martius*); od sova česta je sova ušara (*Bubo bubo*), po stijenama gnijezdi suri orao (*Aquila chrysaetos*). Rijetka je vrsta lještarka gluha (*Tetrastes bonasia*). Tetrijeb veliki (*Tetrao urogallus*) vjerojatno obitava na području Hajdučkih kukova, zabilježena su mu pjevališta u Šumskoj Dulibi i Zavižanu. Sisavci su zastupani sa vrstama: jež (*Erinaceus roumanicus*), krtica (*Talpa europaea*), šumska rovka (*Sorex araneus*), zatim šišmiši (*Chiroptera*) čije vrste još nisu determinirane. Vjeverica (*Sciurus vulgaris*) živi po dupljama starog drveća. Obični puh (*Glis glis*) rasprostranjen je po cijelom području kao i šumski miš (*Apodemus sylvaticus*). Hajdučke i Rožanske kukove posjećuju i vukovi (*Canis lupus*), dok je lisica (*Vulpes vulpes*) rasprostranjena svuda. Medvjed (*Ursus arctos*) dolazi na području sjevernog Velebita te postoji vjerojatnost da su mu brlozi i u Hajdučkim kukovima. Rijedak je obični jazavac (*Meles meles*). Dalje dolaze kune (*Martes martes* i *Martes foina*), obična lasica (*Mustela nivalis*), divlja mačka (*Felis silvestris*). Divlja svinja (*Sus scrofa*) rasprostranjena je po cijelom sjevernom Velebitu, kao i obična srna (*Capreolus capreolus*). Po rubovima šuma i šumarcima nađe se zec (*Lepus europaeus*). Divokoze (*Rupicapra rupicapra*) nestale su iz tih predjela pred 50 godina, inače su obitavale u Hajdučkim kukovima.

Zakonom o zaštiti prirode strogi rezervat definiran je kao područje kopna i/ili mora s neizmijenjenom sveukupnom prirodom, a namijenjen je isključivo očuvanju izvorne prirode. U strogom rezervatu zabranjene su gospodarske i druge djelatnosti. U strogom rezervatu može se dopustiti posjećivanje, obavljanje istraživanja i praćenja stanja prirode.

Nacionalni park „Sjeverni Velebit“

Zaštićeno područje proglasio je Zastupnički dom Hrvatskog državnog Sabora Zakonom o proglašenju nacionalnog parka "Sjeverni Velebit" (NN 58/90) od 17. 06. 1999. godine.

Površina iz akta o proglašenju iznosi 10.900,00 ha, a stvarna površina je 11.157,29 ha (Bioportal).

Granica Nacionalnog parka "Sjeverni Velebit" polazi od kote 669 (Samaržinica, iznad Lukova) prema jugu na kotu 1386 (Markov kuk), dalje na križanje ceste za Zavižan i odvojka za Pandorinu Planu, zatim cestom za Zavižan do odvojka za Plješivicu, nastavlja tim odvojkom u smjeru Plješevice do početka odjela 49., zatim zapadnom granicom toga odjela smjerom prema jugu, te preko kote 1676 (Veliki Pivčevac) na cestu kod Vukušića snježnice, nastavlja cestom prema jugu, prolazi kroz Lomsku dulibu, dalje kroz Mali Lom do križanja ceste u blizini odjela 46. i 45., odatle ravnom linijom na vrh Begovog kuka, dalje prema zapadu na cestu u pravcu Lubenovca, nastavlja tom cestom do križanja ceste za Veliki Alan, te cestom prema istoku preko Mrkvišta do Božidarove barake (u središtu odjela 41. u Štirovači), nastavlja ravnom linijom za zapad preko Medina Golića na kote 1556 (Cipaljski vrh), 1448 (Visibaba), 780 (Sučeva glava), 634 (Panos), 863 (Odžinac), 723 (Kita), 687 (Bjondinovača), 751 (Karamarkov vrh), te dalje na početnu točku, na koti 669.

Zakonom o zaštiti prirode nacionalni park definiran je kao prostrano, pretežno neizmijenjeno područje kopna i/ili mora iznimnih i višestrukih prirodnih vrijednosti koje obuhvaća jedan ili više sačuvanih ili neznatno izmijenjenih ekosustava, a prvenstveno je namijenjen očuvanju izvornih prirodnih i krajobraznih vrijednosti. Nacionalni park ima i znanstvenu, kulturnu, odgojno-obrazovnu te rekreativnu namjenu. U nacionalnom parku su dopušteni zahvati i djelatnosti kojima se ne ugrožava izvornost prirode, a zabranjena je gospodarska uporaba prirodnih dobara.

Posebni rezervat šumske vegetacije „Šumski predjel Štirovača na srednjem Velebitu“

Zaštićeno područje proglasio je Zavod za zaštitu prirode Rješenjem br. 109/5-1965. od 26. 04. 1965. godine.

Granica rezervata je sljedeća: odjeli 36, 37 i 38 GJ Štirovača (danas su to odjeli 11, 12 i 13).

Površina iz akta o proglašenju iznosi 118,50 ha, a stvarna površina je 123,44 ha (Bioportal).

Odjeli 36, 37 i 38 gospodarske jedinice Štirovača su obrasli s lijepom, dobro sačuvanom mješovitom šumom bukve, jele i smreke, a nalaze se na području Srednjeg Velebita u slikovitoj uzdužnoj krškoj dolini na nadmorskoj visini od 1100 m. Štirovača, koja je još 1929. god. Financijskim zakonom predložena za nacionalni park, odlikuje se svojom ljepotom, naročito njezine smrekove sastojine. Orografski položaj Štirovače uvjetuje posebne karakteristike klime, a geološka podloga nekoliko izvora i potočića. Ovaj lokalitet predstavlja naučno-šumarski i estetsko-turistički vrijedan objekt.

Zakonom o zaštiti prirode posebni rezervat definiran je kao područje kopna i/ili mora od osobitog značenja zbog jedinstvenih, rijetkih ili reprezentativnih prirodnih vrijednosti, ili je ugroženo stanište ili stanište ugrožene divlje vrste, a prvenstveno je namijenjen očuvanju tih vrijednosti. U posebnom rezervatu nisu dopušteni zahvati i djelatnosti koje mogu narušiti svojstva zbog kojih je proglašen rezervatom. U posebnom rezervatu dopušteni su zahvati i djelatnosti kojima se održavaju ili poboljšavaju uvjeti važni za očuvanje svojstava zbog kojih je proglašen rezervatom. Postoji nekoliko podkategorija, npr. šumske vegetacije, zoološki, ornitološki, botanički, ihtiološki, paleontološki, u moru i dr.

Posebni rezervat botanički „Vrh Visibaba u sjevernom Velebitu“

Zaštićeno područje proglasila je Skupština Općine Senj Odlukom o proglašenju br. 01-64/1-1986. od 03. 04. 1986. godine.

Površina iz akta o proglašenju iznosi 80,00 ha, a stvarna površina je 78,41 ha (Bioportal).

Stjenoviti vrh Visibaba (1341 m) nalazi se u sjevernom dijelu Velebita, u široj oblasti Zavižana, kod Babrovače, sjeveroistočno od Gornje Klade. U tom području dijelom kompaktnih, a dijelom rastrganih stijena te kamenih gromada, vrtača i uvala teren je izrazito krški, veoma skeletan, klisurast i škrapovit. Obronci Visibabe obrasli su primorskom bukovom šumom (Fagetum croaticum seslerietosum), šikarom crnoga graba s jesenskom šašikom (Seslerio-Ostryetum) te prorijeđenom šumom crnoga bora (Pinetum nigrae submediterraneum). Na ovom području hrvatska sibireja (Sibiraea croatica) raste u vrlo velikom broju primjeraka. Ova je vrsta značajna za našu floru kao endem Hrvatske (raste samo na Velebitu i hercegovačkim planinama Čabulji i Čvršnjici). Njeni srodnici, altajske i tjanšanska sibireja nalaze se oko 5000 km istočno, u centralnoj Aziji. Hrvatska sibireja raste u okviru skupine naših najstarijih biljaka kserotermofilnog karaktera i njena nazočnost daje ovoj vegetaciji reliktno obilježje. Do 1970.g. na Velebitu je bilo poznato samo jedno nalazište hrvatske sibireje - oko Velinca u srednjem Velebitu. 1970.g. profesor Fran Kušan pronašao je novo vrlo bogato nalazište na Visibabi. Ovdje sibireja na nekim mjestima, u gušćem sklopu crnoga bora ili bukve, dosiže visinu i preko 2 metra. U uvalama i u sjeni, na strmim stranama, najviše je njezinog podmlatka. Na otvorenim i prisojnim terenima u nižim predjelima te na golim stijenama, grmovi sibireje su gušći, čvršći i uspravni. Hrvatska sibireja raste na raznim ekspozicijama, u sastavu prorijeđenih šuma crnoga bora, najčešće sa klečicom (Juniperus nana) ili sominom (Juniperus sabina), na golim stijenama u šikarama crnoga graba i jasena, zajedno sa submediteranskim rašćem.

Posebni rezervat botanički „Područje Zavižan-Balinovac-Zavižanska (Velika) kosa u sjevernom Velebitu“

Zaštićeno područje proglasila je Skupština Općine Senj Odlukom br. SO-91/1-1971. od 15. 05. 1971. godine.

Površina iz akta o proglašenju iznosi 118,00 ha, a stvarna površina je 120,87 ha (Bioportal).

Granica botaničkog rezervata 'Zavižan' počinje kod glavne ceste, s mjesta otkuda se ulazi u Velebitski botanički vrt, prolazi donjim rubom šume, uz gorske livade oko 500 m i uspinje se na greben vrha Zavižan, koji obilazi kao i glavni vrh V. Zavižan (1677 m); zatim ide uz glavni greben do sedla između Zavižana i Balinovca. Odatle se granica uzdiže na vrh Balinovac (1061 m), koji obilazi oko 50 m ispod glavnog grebena, te dalje ide ispod grebena Zavižanske Kose do sedla između Zavižanske Kose i Vučjaka. Odatle se granica vraća prema jugu stazom i cestom preko livade do početne točke.

Područje Zavižan - Balinovac - Zavižanska (Velika) Kosa prostire se u sjevernom Velebitu, u neposrednoj blizini (jugozapadno) vrha Vučjak na kojemu su smješteni Planinarski dom i Meteorološka stanica. Vrhovi Zavižan, Balinovac i Zavižanska Kosa okružuju prostrani Modrić dolac, u čijem se unutrašnjem (zapadnom) dijelu nalazi veća ponikva. Vrh Veliki Zavižan visok je 1677 m, vrh Gornji Zavižan 1638 m, Balinovac 1061 m, a Zavižanska Kosa 1620 metara. Padine spomenutih vrhova uzdižu se strmo, amfiteatralno oko Modrić doca, odnosno velike ponikve, što daje ovom području izrazito visokoplaninski izgled. Na ovom terenu, na razmjerno malom prostoru, razvijeni su važniji oblici pretplaninske i planinske vegetacije. Na strmim i blaže položenim (već uz rub Modrić doca) padinama Zavižana razvijena je klekovina planinskog bora (Pinetum mughi croaticum). Na Zavižanu su također zastupani pretplaninska

bukova šuma (*Fagetum croaticum subalpinum*), razni oblici smrekove šume (prorijeđene sastojine pretplaninske smrekove šume - *Picetum croaticum subalpinum*, klekovina smreke na V. Zavižanu) te zanimljive biljne zajednice na stijenama i ogoljelim kamenim terenima. Na strmim planinskim terenima Balinovca razvijene su prorijeđene sastojine smrekove šume, klekovina planinskog bora (najniže dopire na sjeveroistočnoj strani), a u višim položajima pretplaninska bukova šuma. Na stijenama i ogoljelim kamenim terenima zastupane su karakteristične biljne zajednice. Na Zavižanskoj Kosi, na južnim i blaže nagnutim padinama, zauzima veće površine livada oštire vlasulje (*Festucetum pungentis*), dok je u višim položajima razvijena pretplaninska bukova šuma.

Park prirode „Velebit“

Zaštićeno područje proglasio je Sabor Socijalističke Republike Hrvatske Zakonom o proglašenju planine Velebit parkom prirode (NN 24/81) od 24. 07. 1981. godine.

Površina iz akta o proglašenju iznosi 200.000,00 ha, a stvarna površina je 203.551,12 ha (Bioportal).

Granica parka prirode teče od Senja, isključivši grad, cestom kroz Senjsku dragu do Vratnika i Melnica, od Melnica podnožjem Senjskog bila šumskom cestom na Kalčevac, od Kalčevca padinom Senjskog bila, šumskom cestom do ceste Krasno - Otočac iznad Kutereva, te rubom šume iznad Kutereva i nadalje putem Kuterevo - zaselak Klobučari uključivši Rožmanov vrh (956), Medvedak (890) i Sigurnjakov vrh (990), od zaselka Klobučari preko ceste Lipovo polje - Krasno na Runjavicu (804) uključivši Crni vrh (1096) i Veliki Konj (1137), od Runjavice (804) na Oštrac (977) te dalje na zapad rubom šume iznad ceste u Kosinjskom Bakovcu do kote 606 na istoj cesti, od kote 606 na jug na Sedmakovu ruju (1184) te preko zaselka Bakovac rubom šume do zaselka Velika Plana (623), nadalje na Španjušu (754), te rubom šume u Kalinovači na Buzdovan (780), a zatim rubom šume iznad sela Bužima do sela Trnovca (591), nadalje rubom šume preko ceste Gospić - Jadovno ispod Paljevine (800), Malog Kozjaka (938) i Gušte (842) na cestu Gospić - Karlobag, odatle rubom šume iznad sela Rizvanuša, te skreće na sjever iznad sela Divosela rubom šume do ceste Divoselo - Čitluk, a zatim rubom šume iznad te ceste do iznad Čitluka, pa na jugozapad putem preko polja do ruba šume ispod Bukove Glavice (655), nadalje rubom šume na istok preko Počitelja na Brezik, te iznad zaselka Kukljica na cestu Gospić - Gračac i kotu 579 Medak-brdo, pa rubom šume uključivši čitavu gospodarsku jedinicu Bogunica - Kusurina do Kruškovca - Papučić i rubom šume iznad sela Raduča do kote 566 iznad sela Sveti Rok, od kote 566 cestom na izvor Ričice, te dalje lijevom obalom Ričice do željezničkog mosta u Štikadi, zatim željezničkom prugom do cestovnog prelaza preko pruge iznad zaselka Gaćeša, željezničkom prugom do stanice Malovan i dalje prugom do Sučevića, od Sučevića cestom na vrelo Zrmanje, lijevom obalom i kanjonom Zrmanje do Anzulovca ispred Obrovca, od Anzulovca stazom na Bravar, te ispod zaselka Nekića, Kite (246), Stražbenice (238) na obalu mora kod sela Rovanjске i dalje obalom do početne točke (Senj).

Park prirode (145 km) obuhvaća masiv Velebita i dolinu krške rijeke Zrmanje. Velebit je značajan po bogatstvu oblika i fenomena krša, koji su dali pečat reljefnoj i krajobraznoj raznolikosti. Prostor Velebita najznačajnije je endemsko čvorište flore i kopnene faune u Hrvatskoj. Među najpoznatije endemske i rijetke vrste spadaju: velebitska degenija (*Degenia velebitica*), hrvatsko zvonce (*Edraianthus gaminifolius* var. *Croaticus*) i hrvatska sibireja (*Sibiraea Croatica*). Tu obitavaju rijetke i ugrožene životinje: dugonogi šišmiš (*Myotis capaccinii*), tetrijeb gluhan (*Tetrao urogallus*) i dr. Od velikih zvijeri na Velebitu obitavaju smeđi medvjed (*Ursus arctos*), vuk (*Canis lupus*) i ris (*Lynx lynx*).

Zakonom o zaštiti prirode park prirode definiran je kao prostrano prirodno ili dijelom kultivirano područje kopna i/ili mora velike bioraznolikosti i/ili georaznolikosti, s vrijednim ekološkim obilježjima, naglašenim krajobraznim i kulturno-povijesnim vrijednostima. Park prirode ima i znanstvenu, kulturnu, odgojno-obrazovnu te rekreativnu namjenu. U parku prirode dopuštene su gospodarske i druge djelatnosti i zahvati kojima se ne ugrožavaju njegova bitna obilježja i uloga.

Značajni krajobraz „Zaljev Zavratnica kod Jablanca“

Zaštićeno područje proglasio je Zavod za zaštitu prirode Rješenjem br. 160/3-1964. od 25. 09. 1964. godine u sljedećim granicama: Zaljev Zavratnica kod Jablanca (uključivši strane zaljeva do njihova ruba) na kat. čestici broj 233/1 k.o. Jablanac.

Površina iz akta o proglašenju iznosi 459,42 ha, a stvarna površina je 41,26 ha (Bioportal).

Zaljev Zavratnica je jedan od najljepših i najzanimljivijih zaljeva na našoj obali. Nalazi se cca 1 km južno od Jablanca. Svojim izgledom podsjeća na fjord, ali genetski, to je potopljena bujična dolina s visokim kanjonskim stranama (cca 100 m). Dužina zaljeva iznosi oko 900 m, a širina varira između cca 50 i 150 m. Stvoren je u slojevima kredne starosti iz kojih se zbog velike razlomljenosti formiraju brojni karakteristični sipari. Mjestimično su na njima vršeni šumsko-kulturni radovi koji su samo djelomično uspjeli (bor, čempres).

Zakonom o zaštiti prirode značajan krajobraz definiran je kao prirodni ili kultivirani predjel velike krajobrazne vrijednosti i bioraznolikosti i/ili georaznolikosti ili krajobraz očuvanih jedinstvenih obilježja karakterističnih za pojedino područje. U značajnom krajobrazu dopušteni su zahvati i djelatnosti koje ne narušavaju obilježja zbog kojih je proglašen.

Spomenik parkovne arhitekture – botanički vrt „Botanički vrt na Velebitu“

Zaštićeno područje proglasio je Republički Zavod za zaštitu prirode Rješenjem br. 29-1969. od 03. 07. 1969. godine u sljedećim granicama: Botanički vrt na Velebitu, pod Zavižanom, u Modrić dolcu, na kat. čestici broj 1659, k.o. Klada.

Površina iz akta o proglašenju iznosi 50,28 ha, a stvarna površina je 49,42 ha (Bioportal).

Velebitski botanički vrt nalazi se u sjevernom Velebitu, u Modrić dolcu, na podnožju padina Zavižana (1677 m), Balinovca (1601 m) i Velike Kose (1620 m). Obuhvaća čitav Modrić dolac, kao i veliku ponikvu pod Balinovcem. Na području Velebitskog botaničkog vrta zastupane su sljedeće biljne zajednice: pretplaninska šuma smreke, klekovina planinskog bora, pretplaninska bukova šuma, livada trave tvrdače, livada oštne vlasulje. Pretplaninska šuma smreke (*Piceetum croaticum subalpinum*) najljepše je razvijena u dnu vrtače, odakle se uspinje po strmim i rastrganim terenima skoro sve do gornjih grebena; u dnu vrtače su najljepši primjerci smreke (*Picea abies*). Klekovina planinskog bora (*Pinetum mughi croaticum*) najuže je povezana sa smrekovim sastojinama, a najviše je ima na strmim i blaže položenim (već uz rub dolca) padinama Zavižana. Klekovina u rastrganim plohama obrubljuje sve vršne grebene, a javlja se i na strmim kamenitim terenima Balinovca. Modrić dolac je karakterističan primjer kako se klekovina uslijed obrta klimatskih faktora, spušta vrlo nisko i ispod pretplaninske bukove i smrekove šume. Planinskim je borom obrubljena smrekova šuma i u samom dolcu, ispred ponikve, u koju se preko kamenih gromada i krupnijeg točila spušta sve do dna ponikve. Pretplaninska bukova šuma (*Fagetum croaticum subalpinum*) zauzima veće površine u višim položajima Balinovca i Velike Kose, uz koju se spušta dosta nisko po južnim padinama, skoro sve do u sam dolac. Mjestimično je vrlo gusta i skoro neprohodna. Livada trave tvrdače (*Arnico-Nardetum*) pokriva najveći dio zaravnjenih i najniže

smještenih površina u dolcu, kao i na nekim blaže nagnutim padinama. Vrlo je jednoličnog sastava. Livada oštre vlasulje (*Festucetum pungentis*) zaprema veće površine samo na južnim i blaže nagnutim padinama Velike Kose. Njezine su površine na ogoljenim terenima između pretplaninske bukove šume i prorijeđene sastojine smreke na stijenama Balinovca. Manje se površine s oštrom vlasuljom (*Festuca pungens*) spuštaju po južnim padinama sve do u ponikvu. Osim spomenutih zajednica, u Velebitskom botaničkom vrtu razvijena je vegetacija stijena, vegetacija većih kamenih gromada i ustaljenih krupnih točila. Velebitski botanički vrt osnovan je sa svrhom znanstvenih istraživanja flore i vegetacije Velebita, zaštite i upoznavanja rijetkih i ugroženih biljnih vrsta Velebita. Velebitski botanički vrt je također kolekcija živih biljnih eksponata, zanimljiva za planinare i turiste. Na terenu Vrta je podignuta mala botanička stanica.

Zakonom o zaštiti prirode spomenik parkovne arhitekture definiran je kao umjetno oblikovani prostor (perivoj, botanički vrt, arboretum, gradski park) koji ima estetsku, stilsku, umjetničku, kulturno-povijesnu i odgojno-obrazovnu vrijednost. Na spomeniku parkovne arhitekture dopušteni su zahvati i djelatnosti kojima se ne narušavaju vrijednosti zbog kojih je zaštićen.

5.2. Strogo zaštićene vrste

Strogo zaštićenim vrstama se, sukladno članku 151. stavku 1. Zakona o zaštiti prirode, proglašavaju zavičajne divlje vrste koje su ugrožene ili su usko rasprostranjeni endemi ili divlje vrste za koje je takav način zaštite propisan propisima Europske unije kojima se uređuje očuvanje divljih biljnih i životinjskih vrsta ili međunarodnim ugovorima kojih je Republika Hrvatska stranka. U slučaju pronalaska ozlijeđene, osakaćene, ranjene ili uginule strogo zaštićene vrste obavijestiti će se Ministarstvo nadležno za zaštitu prirode i Inspekcija zaštite prirode.

Iako ne postoji cjelovita inventarizacija flore i faune ovoga područja, prema dostupnim podacima iz *Crvenih knjiga ugroženih vrsta Hrvatske* te postojećih znanstvenih i stručnih studija, na području obuhvata ovog Programa stalno ili povremeno živi niz strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta. Izdvajaju se sisavci i ptice kao skupine od posebnog interesa za lovstvo, a među njima vrste na koje je na području obuhvata Programa potrebno obratiti posebnu pozornost u smislu osiguravanja mira ili prikupljanja podataka važnih za monitoring.

Temeljem članka 153. stavak 2. Zakona o zaštiti prirode: „Zabranjuju se sljedeće radnje sa strogo zaštićenim životinjama iz prirode u njihovu prirodnom području rasprostranjenosti: svi oblici namjernog hvatanja ili ubijanja; namjerno uznemiravanje, posebno u vrijeme razmnožavanja, podizanja mladih, hibernacije i migracije; namjerno uništavanje ili uzimanje jaja te njihovo čuvanje, čak i ako su prazna; namjerno uništavanje, oštećivanje ili uklanjanje njihovih razvojnih oblika, gnijezda ili legla; oštećivanje ili uništavanje područja njihova razmnožavanja ili odmaranja“. Stavak 3. istoga članka propisuje: „Zabranjeno je držanje, prijevoz, prodaja, razmjena te nuđenje na prodaju ili razmjenu živih ili mrtvih jedinki iz prirode strogo zaštićenih vrsta iz stavka 1. i 2. ovoga članka, a kad se radi o pticama, navedene zabrane odnose se i na bilo koji njihov lako prepoznatljiv dio ili derivat“.

Sisavci – Prema *Crvenoj knjizi ugroženih sisavaca Hrvatske*, područje grada je područje rasprostranjenosti više ugroženih vrsta sisavaca, od kojih se ističu šišmiši koji su svi strogo zaštićeni temeljem Pravilnika o strogo zaštićenim vrstama. Šišmiši su ugroženi uslijed uznemiravanja kolonija, gubitka skloništa (prekomjerna sječa starih stabala, obnova objekata), zatvaranja ulaza u špilje (postavljanjem rešetaka i slično), prekomjerne upotrebe pesticida, insekticida, ali i upotrebe otrovnih sredstava za impregnaciju drvene građe. Od ugroženih vrsta sisavaca posebno se ističu vrste koje se

nalaze na Dodatku II (vrste za koje je potrebno odrediti tzv. Posebna područja zaštite (SAC – Special Area of Conservation)) Direktive o staništima.

Ptice – S obzirom na ovdje prisutna staništa te uzimajući u obzir podatke dostupnih znanstvenih i stručnih studija, ovo je područje rasprostranjenosti za više ugroženih i strogo zaštićenih vrsta ptica navedenih u *Crvenoj knjizi ugroženih ptica Hrvatske*, te vrsta za koje je potrebno osigurati mjere zaštite staništa odnosno vrsta koje je nalaze na Dodatku I. EU Direktive o pticama (Direktiva 2009/147/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 30. studenoga 2009. o očuvanju divljih ptica (kodificirana verzija). Navedene zabrane (članak 153. stavak 2. i 3.) odnose se na sve ptice iz prirode koje se prirodno pojavljuju na teritoriju Republike Hrvatske. Temeljem članka 155. stavak 4. Zakona o zaštiti prirode iznimno od odredbi članka 153. Zakona o zaštiti prirode zabrane se ne odnose na ptice koje se nalaze na popisu divljači sukladno posebnom propisu iz područja lovstva, a na koje se primjenjuje odredbe članka 62. i 63. Zakona o zaštiti prirode. Temeljem članka 155. stavak 1. Zakon o zaštiti prirode pod posebnim uvjetom da se postoje druge pogodne mogućnosti te da odstupanje neće štetiti održavanju populacija strogo zaštićenih vrsta u povoljnom stanju očuvanja u njihovu prirodnom području rasprostranjenosti, Ministarstvo može dopustiti odstupanje od odredbi članka 153. Zakon o zaštiti prirode: u interesu zaštite divljih vrsta biljaka i životinja te očuvanja prirodnih staništa; radi sprječavanja ozbiljne štete, posebice na usjevima, stoci, šumama, ribnjacima i vodama te ostalim oblicima imovine; u interesu javnog zdravlja, sigurnosti ljudi i imovine ili zbog ostalih razloga prevladavajućeg javnog interesa, uključujući interese socijalne ili gospodarske prirode te korisnih posljedica od primarnog značaja za okoliš; kako bi se dopustilo, pod strogo nadziranim uvjetima, na selektivnoj osnovi i u ograničenom razmjeru, uzimanje i zadržavanje određenih primjeraka strogo zaštićenih vrsta u ograničenom broju. Stavak 3. istoga članka propisuje da za divlje vrste ptica odstupanje iz stavka 1. članka 155. Zakona o zaštiti prirode ne može se odobriti u interesu očuvanja prirodnih staništa, radi sprječavanja štete na ostalim oblicima imovine, kao ni radi sigurnosti imovine ili ostalih razloga prevladavajućeg javnog interesa, uključujući interese socijalne ili gospodarske prirode te korisnih posljedica od primarnog značaja za okoliš, ali se dodatno može odobriti u interesu sigurnosti zračnog prometa.

Ovdje se izdvajaju sljedeće strogo zaštićene životinjske vrste koje se nalaze ili bi se mogle pojaviti na području obuhvata Programa (naglasak je na sisavcima i pticama):

Tablica 6. Strogo zaštićene vrste na predmetnom području

VRSTA - znanstveni naziv	VRSTA - hrvatski naziv	Napomena
MAMMALIA - SISAVCI		
<i>Barbastella barbastellus</i> (Schreber, 1774)	širokouhi mračnjak	
<i>Canis lupus</i> Linnaeus, 1758	vuk	
<i>Dinaromys bogdanovi</i> (Martino, 1922)	dinarski voluhar	
<i>Dryomys nitedula</i> (Pallas, 1778)	gorski puh	
<i>Eptesicus nilssonii</i> (Keyserling & Blasius, 1839)	sjevni noćnjak	
<i>Felis silvestris</i> Schreber, 1777	divlja mačka	L

<i>Hypsignathus savii</i> (Bonaparte, 1837)	primorski šišmiš	
<i>Lynx lynx</i> (Linnaeus, 1758)	ris	
<i>Miniopterus schreibersii</i> (Kuhl, 1817)	dugokrili pršnjak	
<i>Muscardinus avellanarius</i> (Linnaeus, 1758)	puh orašar	
<i>Myotis bechsteini</i> (Kuhl, 1817)	velikouhi šišmiš	
<i>Myotis blythii</i> (Tomes, 1857)	oštrouhi šišmiš	
<i>Myotis brandtii</i> (Eversmann, 1845)	Brandtov šišmiš	
<i>Myotis emarginatus</i> (E. Geoffroy, 1806)	riđi šišmiš	
<i>Myotis myotis</i> (Borkhausen, 1797)	veliki šišmiš	
<i>Myotis mystacinus</i> (Kuhl, 1817)	brkati šišmiš	
<i>Nyctalus leisleri</i> (Kuhl, 1817)	mali večernjak	
<i>Plecotus auritus</i> (Linnaeus, 1758)	smeđi dugoušan	
<i>Plecotus macrotus</i> Kuzyakin, 1965	gorski dugoušan	
<i>Rhinolophus euryale</i> Blasius, 1853	južni potkovnjak	
<i>Rhinolophus ferrumequinum</i> (Schreber, 1774)	veliki potkovnjak	
<i>Rhinolophus hipposideros</i> (Bechstein, 1800)	mali potkovnjak	
<i>Ursus arctos</i> Linnaeus, 1758	smeđi medvjed	L
AVES - PTICE		
<i>Accipiter gentilis</i> (Linnaeus, 1758)	jastreb	
<i>Anthus campestris</i> (Linnaeus, 1758)	primorska trepteljka	
<i>Anthus trivialis</i> (Linnaeus, 1758)	prugasta trepteljka	
<i>Aquila chrysaetos</i> (Linnaeus, 1758)	suri orao	
<i>Buteo buteo</i> (Linnaeus, 1758)	škanjac	
<i>Calandrella brachydactyla</i> (Leisler, 1814)	kratkoprsta ševa	
<i>Carduelis cannabina</i> (Linnaeus, 1758)	juričica	
<i>Carduelis carduelis</i> (Linnaeus, 1758)	češljugar	
<i>Carduelis chloris</i> (Linnaeus, 1758)	zelendur	
<i>Circaetus gallicus</i> (Gmelin, 1788)	zmijar	
<i>Circus aeruginosus</i> (Linnaeus, 1758)	eja močvarica	
<i>Circus pygargus</i> (Linnaeus, 1758)	eja livadarka	
<i>Coccothraustes coccothraustes</i> (Linnaeus, 1758)	batokljun	

<i>Scolopax rusticola</i> (Linnaeus, 1758)	šumska šljuka	samo gnijezdeća i proljetna preletnička populacija, ostalo L
<i>Delichon urbicum</i> (Linnaeus, 1758)	piljak	
<i>Dendrocopos major</i> (Linnaeus, 1758)	veliki djetlić	
<i>Dryocopus martius</i> (Linnaeus, 1758)	crna žuna	
<i>Emberiza cirius</i> Linnaeus, 1766	crnogrla strnadica	
<i>Erithacus rubecula</i> (Linnaeus, 1758)	crvendać	
<i>Falco naumanni</i> Fleischer, 1818	bjelonokta vjetruša	
<i>Falco peregrinus</i> Tunstall, 1771	sivi sokol	
<i>Falco tinnunculus</i> Linnaeus, 1758	vjetruša	
<i>Hieraaetus pennatus</i> (Gmelin, 1788)	patuljasti orao	
<i>Hirundo rustica</i> Linnaeus, 1758	lastavica	
<i>Luscinia megarhynchos</i> (Brehm, 1831)	slavuj	
<i>Merops apiaster</i> Linnaeus, 1758	pčelarica	
<i>Monticola saxatilis</i> (Linnaeus, 1766)	kamenjar	
<i>Monticola solitarius</i> (Linnaeus, 1758)	modrokos	
<i>Muscicapa striata</i> (Pallas, 1764)	muharica	
<i>Nucifraga caryocatactes</i> (Linnaeus, 1758)	kreja	
<i>Oenanthe oenanthe</i> (Linnaeus, 1758)	sivkasta bjeloguza	
<i>Parus ater</i> Linnaeus, 1758	jelova sjenica	
<i>Parus caeruleus</i> Linnaeus, 1758	plavetna sjenica	
<i>Parus cristatus</i> Linnaeus, 1758	kukmasta sjenica	
<i>Parus major</i> Linnaeus, 1758	velika sjenica	
<i>Parus montanus</i> Conrad von Baldenstein, 1827	planinska sjenica	
<i>Parus palustris</i> Linnaeus, 1758	crnoglava sjenica	
<i>Pernis apivorus</i> (Linnaeus, 1758)	škanjac osaš	
<i>Phoenicurus ochruros</i> (S.G.Gmel., 1774)	mrka crvenrepka	
<i>Phylloscopus collybita</i> (Vieillot, 1817)	zviždak	
<i>Phylloscopus sibilatrix</i> (Bechstein, 1793)	šumski zviždak	
<i>Prunella modularis</i> (Linnaeus, 1758)	sivi popić	
<i>Pyrrhonorax graculus</i> (Linnaeus, 1766)	žutokljuna galica	

<i>Regulus regulus</i> (Linnaeus, 1758)	zlatoglavi kraljić	
<i>Serinus serinus</i> (Linnaeus, 1766)	žutarica	
<i>Sitta europaea</i> Linnaeus, 1758	brgljez	
<i>Sitta neumayer</i> Michahelles, 1830	brgljez kamenjar	
<i>Sylvia atricapilla</i> (Linnaeus, 1758)	crnokapa grmuša	
<i>Sylvia cantillans</i> (Pallas, 1764)	bjelobrka grmuša	
<i>Sylvia communis</i> Latham, 1787	grmuša pjenica	
<i>Sylvia curruca</i> (Linnaeus, 1758)	grmuša čevrljinka	
<i>Sylvia hortensis</i> (Gmelin, 1789)	istočna velika grmuša	
<i>Tetrao urogallus</i> Linnaeus, 1758	tetrijež gluhan	
<i>Upupa epops</i> Linnaeus, 1758	pupavac	
<i>Xenus cinereus</i> (Güldenstädt, 1775)	prutka sabljarka	

Opis kratica:

Simbol »L« u napomenama označava da se vrsta nalazi i na popisu divljači Zakona o lovstvu te se gospodarenje odobrava sukladno članku 155. Zakona o zaštiti prirode, a provodi sukladno odredbama Zakona o lovstvu temeljem planova gospodarenja

Opis (biologija i morfologija) strogo zaštićenih vrsta koje mogu imati utjecaj na lovno gospodarenje i/ili na koje lovno gospodarenje može imati utjecaj, a prisutne su na području obuhvata Programa ili se mogu pojaviti

Vuk (*Canis lupus*) – Vuk je sisavac iz reda zvijeri (*Carnivora*), porodica pasa (*Canidae*). Osim vrste koja je rasprostranjena kod nas, poznate su još dvije slobodnoživeće vrste vukova – crveni vuk (*Canis rufus*) i abesinijski vuk (*Canis simensis*). Prema podacima za 1999. godinu, procijenjeno je da u svijetu ima oko 150.000 sivih vukova. Taj broj vukova živi u populacijama koje se prostiru kroz 41 zemlju. Smatra se da su još 1894. godine vukovi živjeli na cijelom području Republike Hrvatske, jer je tada u svakoj tadašnjoj županiji ubijen najmanje po jedan vuk, a nakon toga počeli su nestajati, i to najprije iz nizinskih kontinentalnih dijelova Republike Hrvatske. Danas su se vukovi uspjeli održati na području Dinarida i u Dalmaciji, a povremeno se pojavljuju u gornjoj Posavini, na Žumberku, Ćićariji, Učki te uzduž jadranske obale. Od 1994. godine vuk se u Republici Hrvatskoj ne ubraja u divljač. Vuk je strogo zaštićena vrsta kojom se upravlja temeljem „Plana upravljanja vukom u Hrvatskoj“ izrađenog u suradnji svih interesnih skupina, te usvojenog kao službeni dokument od strane Ministarstva kulture 15. srpnja 2010. godine (za razdoblje 2010. – 2015. godina). Vrsta je ugrožena fragmentiranjem staništa, ilegalnim odstrjelom, nedostatkom prirodnog plijena i ilegalnim trovanjima. Vuk je najveći pripadnik porodice pasa. Prosječna je masa odrasla vuka s područja Republike Hrvatske 31 kg. Od vrha nosa do vrha repa dugački su prosječno 170 cm (rep = 42 cm), a prosječna visina u grebenu 70 cm. Boja vučjega krzna ovisi o udjelu crnih, sivih i smeđih pokrovnih dlaka. U Republici Hrvatskoj je krzno sivo, a leđa i rep nešto su tamnije boje, koja prema trbuhu i nogama prelazi u svjetlije sivu. Na prednjoj strani podlaktice najčešće imaju tamnu prugu, iako su pronađeni i primjerci bez nje. Građom tijela vuk je prilagođen trčanju, a osobito

dugotrajnu kasu. Prsni je koš uzak, laktovi su uvučeni prema unutra, a šape okrenute prema van. To omogućuje da se prednja i stražnja noga jedne strane kreće u istoj ravnini. Ima četiri prsta na stražnjim, a pet na prednjim nogama, s tim da na prvi prst prednje noge (palac, unutrašnja strana noge) ne staje. Vuk se hrani gotovo isključivo mesom, kostima i drugim dijelovima tijela životinja koje lovi, te je i glava građena tako da omogućuje hvatanje i jedenje plijena. Volumen je mozga od 150 do 170 cm³, što je najmanje 30 cm³ više nego u većini pasa. Očnjaci su najveći, a služe za hvatanje i ubijanje plijena. Sva osjetila, a osobito njih i sluh, u vuka su odlično razvijeni. Utvrđivanje prisutnosti vukova u staništu moguće je neposrednim opažanjem i prepoznavanjem žive ili mrtve životinje, te opažanjem znakova koje vukovi ostavljaju. O prisutnosti vukova može se zaključiti i na osnovu njihova zavijanja, koje ima višestruku ulogu. Zavijanjem oglašavaju drugim vukovima svoju prisutnost i tako brane teritorij ili uhvaćeni plijen. Kada su gladni i u lovu, ne zavijaju. Zavijanjem se pripadnici čopora međusobno pozivaju na okupljanje. U sezoni parenja dominantni vukovi zavijanjem učvršćuju svoj status. Vukovi najčešće zavijaju ljeti, i to na okupljalištu čopora gdje borave mladi vučići koji kroz igru uče i zavijanje. Osim što mogu uhvatiti veći plijen, zato što su u skupini (čopor), mogu veliki plijen odmah i pojesti. Jezgru čopora čini jedan reproduktivni par vukova, dok su svi ostali pripadnici čopora, štenad i njihova starija braća, potomci tog para roditelja. Vukovi u čoporu putuju, love, hrane se i odmaraju, to jest zajedno su tijekom cijele godine. Vučji je čopor hijerarhijski ustrojen: roditeljski par vukova ima dominantan položaj, a ostali pripadnici čopora međusobno grade odnose nadređenosti i podčinjenosti, po muškoj i ženskoj liniji. Samo jedna vučica u čoporu može imati mlade, što je jedan od mehanizama samoregulacije veličine populacije tog vršnog predatora. Vukovi su izrazito teritorijalni, prostor na kojem žive obilježavaju urinom, izmetom, grebanjem po tlu i zavijanjem. Uđe li strani vuk u teritorij čopora, otkrije li ga se bit će gotovo sigurno ubijen, a možda i pojeden. Vučica se tjera jednom u godini, u razdoblju kraj siječnja – travanj, u sjevernim predjelima kasnije, u južnim ranije. Tjeranje traje tri tjedna, a samo parenje događa se u trećem tjednu. Skotnost traje 63 dana, a vučići se rađaju u brlogu koji je vučica prije iskopala. U leglu je najčešće 4 do 7 mladih, koji su slijepi i gluhi od 11. do 15. dana života. Spolnu zrelost postižu od dobi od 22 mjeseca, nakon čega mogu i napustiti svoj čopor. Vukovi mogu živjeti u svakom staništu u kojem ima dovoljno plijena i koje ima omogućuje zaklon. Osim parnoprstaša (srna obična, jelen obični, svinja divlja) i stoke (ovca, koza, a manje krupna stoka), vuk će pojesti i svaku drugu životinju koju može uhvatiti.

Ris (*Lynx lynx*) – ris je samotnjak koji lovi prije svega u sumrak i noću. Spektar njegove lovine su mali i srednje veliki sisavci, ptice, zečevi, kunići, vjeverice, zmije i dr., ovisno koje vrste žive na njegovom staništu. Nečujno im se prikrade strelovitom brzinom skoči na njih i sruši ih na tlo. Nakon što pojede svoj plijen, odlazi se odmoriti u svoje skrovište. Vrlo se rijetko poneka jedinka specijalizira na domaće životinje kao što su koze ili ovce. Lovi tipično kao sve mačke: prikrada se iz zasjede zaskoči lovinu ili ju sustiže u kratkom trku (najviše do 20 m). Često mijenja svoje prebivalište prateći srne u njihovim migracijama, kojima se hrani. Zabilježeni u i vrlo rijetki napadi na ljude koji su se dogodili gotovo isključivo u samoobrani. Mužjak i ženka se sreću samo kratko radi parenja između siječnja i travnja. Nakon skotnosti od deset tjedana, ženka koti dvoje, troje mladunaca na nekom mirnom mjestu i ostaju uz majku do sljedećeg proljeća. Smrtnost mladunaca je vrlo velika, tako da samo oko polovine mladunaca doživi godinu dana. Očekivani životni vijek im je 10-12 godina, no postoje i izvješća o jedinkama koje su doživjele i 24 godine.

Mrki ili smeđi medvjed (*Ursus arctos*) – Smeđi medvjed ima zdepasto smeđe tijelo koje završava kratkim repom, šiljatu njušku, zaobljene uši i oštre zube. Na prstima nogu imaju pandže koje su na

prednjim nogama osobito dugačke (5-6 cm) i snažne. U Hrvatskoj odrasle ženke imaju prosječno 120 kilograma, a mužjaci 210 kg. Poneke jedinke prijeđu i 300 kg. Tijekom godine masa im može varirati u visini jedne trećine od ukupne – najveća je u kasnu jesen pred brloženje, a najmanja početkom ljeta odnosno krajem sezone parenja. Naseljava šumska područja u gorskom pojasu. Najmanje područje kretanja za mužjaka iznosi oko 140 km², a za ženku do 250 km². Medvjedi u Hrvatskoj dio su dinarsko-pindske populacije. S medvjedima iz Slovenije i Bosne i Hercegovine genetski su najzapadnija stabilna populacija mrkog medvjeda u Europi. Smeđi medvjed je omnivor. Jede šumske plodove, korijenje, lišće, sisavce, ribe i strvine. Većinu vremena jedinke žive same. Iznimka je doba parenja koje traje od kasnog svibnja do ranog srpnja. Mužjaci tada prelaze velike udaljenosti i međusobno se bore za ženku. Jedna ženka se može pariti u jednoj sezoni s više mužjaka, tako da je moguće da svi mladunci iz jednog legla i ne budu od istog oca. Trudnoća traje oko 7 mjeseci, a medvjedići se rađaju zimi za vrijeme brloženja. Najčešće se rađaju 1 do 4 mladunčeta, mase oko 350 grama, slijepi i bez dlake. Mladunčad s majkom provedu cijelu prvu godinu života i iduću zimu u brlogu, a odvajaju se u dobi od oko 1,5 godine, kada se majka ponovo pari. Spolno su zreli u dobi od treće do četvrte godine života, u prirodi mogu doživjeti 10 do 20 godina, a prosječna je dob naše populacije oko 5 godina.

Divlja mačka (*Felis silvestris*) – Divlja mačka najviše se zadržava u šumskim kompleksima s razvijenim slojem grmlja i u šikarama. Divlja mačka je noćno aktivna. U lov kreće u sumrak, a okončava ga pred zorom. Njena su osnovna hrana sitni glodavci miševi, voluharice i poljski štakori, premda lovi i sve druge životinje koje može savladati, zeca, poljske i šumske koke, te poneko lane, i zato spada u grabežljivce u rangu s lisicom i kunom. Živi asocijalno, samački, sve do vremena parenja. Pari se jedanput godišnje od veljače do ožujka, ali ima i odstupanja. Ženka nosi 63 dana i u travnju i svibnju omaci 4-5 mačića. Treba napomenuti da se divlja mačka križa s domaćom mačkom tako da u većini naših staništa ima križanaca. Zbog tog što ulazi u lisičje jame obolijeva od silvatične bjesnoće. Mačka divlja naizgled je vrlo slična običnoj domaćoj mački i građom tijela i obojenošću dlačnog pokrivača. No divlja je mačka krupnija i snažnije građe od domaće. Krzno joj je neujednačene tamnosive boje prošarano tamnom linijom uzduž hrpta te poprečnim prugama po leđima i trbuhu. Na podbratku pa i vratu dlaka je svjetlija, odnosno žućkastobljeda, dok je na trbuhu zagasito sivo – žut. Mladi primjerci imaju na čelu bijelu mrlju, koja se kasnijim linjanjem izgubi. Tijelo joj je zbijenije i dugačko 80 – 90 cm, i visoko 35 – 45 cm. Teži do 10 kg, a iznimno i više. Ima veću i zaobljeniju glavu sa snažnim vratom te jake noge. Stražnje su noge jače od prednjih pa omogućuju dugačak skok. Na šapama ima pet prstiju s oštrim pandžama, koje pri hodu uvlači među jastučice na prstima. Rep je kitnjast, dugačak 40, pa i nešto više centimetara. Jednako jerno je obrastao dlakom cijelom svojom duljinom, a na kraju završava tupom. Uzduž repa je 6 do 8 tamnih kolutova, koji su tamniji što su bliži vrhu repa, a on je sam crn. Mužjak je veći od ženke. Divlja mačka je strogo zaštićena Pravilnikom o strogo zaštićenim vrstama, ali je ujedno ostala na popisu divljači i njome će se gospodariti sukladno Akcijskom planu gospodarenja divljom mačkom u RH.

Sivi sokol (*Falco peregrinus*) - Gnejzdarica je primorske, gorske i mjestimično panonske Hrvatske. Običavaju na raznolikim staništima, od otvorenih do šumovitih područja, u unutrašnjosti i uz more. Dug je 34-58 cm, raspona krila 80-120 cm, a ženke su veće od mužjaka oko 30%. Mužjaci su teški 440-750 g, dok ženke teže 910-1.500 g. Oboje imaju slične oznake na perju s tamno sivim (skoro crnim) leđima i gornjim dijelom krila, dok su vrhovi krila potpuno crni. Bijelo-rđavi donji dio tijela su prošarani tamnosmeđim ili crnim mrljama. Dugi i uski rep je također prošaran na isti način, a pera mu završavaju

bijelom trakom i crnim vrhom. Tjeme i brkovi na obrazima su mu crni, te u kontrastu sa blijedim dijelom ispod kljuna i vrata. Kljun je žut, kao i noge, dok su zakrivljeni vrh kljuna i čaporci crni. Tijekom svojih "ponora" iz visine može dostići brzinu preko 320 km/h. Uglavnom se hrane pticama. Povremeno love šišmiše, a rijetko kukce ili terestrički plijen kao što su mali sisavci i gušteri. Love ptice od veličine kraljića do sive čaplje ili guske, rijetko sisavce, vodozemce, guštare i kukce. Plijen love pretežito u zraku, obično iznad otvorenih površina ili vode. Plijen traže za kružećega leta ili s povišene promatračnice. Uobičajeni je način lova da se dignu iznad plijena i žustro se obruše na nj, brzinom i do 240 km na sat. Rijetko love u paru. Vrlo su prilagodljivi i mogu se naći gotovo svugdje, ali obično se ne gnijezde u prostranim nizinskim područjima (stepama, pustinjama, kultivirane nizine bez drveća) u kojima nema sigurnih mjesta za gniježđenje. Nisu druževni. Gnijezde se samotno. Monogamni su, a veze su vjerojatno doživotne. U pologu su obično 3-4 jaja, inkubacija traje 29-32 dana. Na jajima leže i o ptićima se brinu oba roditelja. Ptići mogu letjeti s 35-42 dana, a samostalni su nakon daljnjih dva ili više mjeseci. (Tutiš i sur., 2013).

Škanjac osaš (*Pernis apivorus*) – Škanjci (porodica *Accipitridae*) su srednje velike do velike kratkocrate grabljivice širokih, oblikih krila. Od orlova su kraćeg repa i vrata, od eja i lunja znatno su kraćih i širih krila. Škanjac osaš dugovratniji je od ostalih škanjaca, glava mu je manja i „golubolika“, no najlakše se razlikuje po tri tamne pruge na repu: jedna je šira na vrhu repa i dvije uže pri bazi repa. Hrani se pretežno saćima i ličinkama osa i bumbara koje iskopava iz zemlje, ali i ostalim kukcima, paucima, sitnim sisavcima, reptilima, vodozemcima, katkad čak i plodovima, što je jedinstveno među našim grabljivicama. Od uboda osa i bumbara zaštićen je debelim ljuskama na nogama, čvrstim i gusto ljuskasto složenim perjem na glavi te uskim nosnim otvorima koji onemogućuju ulazak kukaca. Malobrojna je gnjezdarica šumovitih predjela nizinske i gorske Hrvatske, dok je u priobalju češći za selidbe. Najčešće seli u jatima, zimuje u ekvatorijalnoj Africi.

Škanjac (*Buteo buteo*) – Škanjci (porodica *Accipitridae*) su srednje velike do velike kratkocrate grabljivice širokih, oblikih krila. Od orlova su kraćeg repa i vrata, od eja i lunja znatno su kraćih i širih krila. Sve su zaštićene vrste i nisu divljač. Škanjac nastanjuje široko područje Europe i Azije te otoke u istočnom dijelu Atlantskog oceana. Opisano je 11 podvrsta, od kojih se neke ponekad smatraju i zasebnim vrstama. U najvećem dijelu Europe gnijezdi se nominalna podvrsta, *B. b. vulpinus* nastanjuje sjeverni dio Skandinavskog poluotoka i europski dio Rusije, *B. b. arrigonii* Korziku i Siciliju, *B. b. menetriesi* Krim, Kavkaz i istočnu Tursku, a dvije podvrste Kanarsko i Azorsko otočje. Škanjac tijekom čitave godine boravi u staništima koja obuhvaćaju stabla potrebna za gniježđenje i odmaranje te otvorena područja na kojima se hrani. Nastanjuje rubove šuma, šumske čistine, šumarke okružene pašnjacima ili oranicama, a zimi i vrlo otvorena staništa s nešto stabala. Gnijezdi se od kraja mjeseca ožujka do mjeseca srpnja. Djelomična je selica. Mladunci se tijekom mjeseca kolovoza raspršuju u svim smjerovima, a selidba traje od mjeseca rujna do mjeseca studenog. Jesenska selidba preko Europe odvija se u smjeru juga i jugozapada. Na gnjezdilišta se vraćaju od mjeseca siječnja do mjeseca travnja, ovisno o zemljopisnoj širini. Seli se danju, pojedinačno, iako se ptice mogu privremeno okupljati na mjestima s pogodnim termalima i zračnim strujama, osobito na prijelazima preko mora. U Hrvatskoj je brojna gnjezdarica, preletnica i zimovalica. Škanjac je, nakon vjetruše, druga najrasprostranjenija ptica grabljivica u Europi. Na sjeveru Europe i po Rusiji je selica te se tamo dolazi samo gnijezditi, dok je u ostalim dijelovima Europe stanarica. Nalazi ga se na raznim staništima, od šume i rijetko pošumljenih područja preko obrađenih površina do vlažnih staništa kakva su tresetišta i cretovi. Živi na rubovima šuma, gdje gradi gnijezda. Srednje veličine i

raznolike boje perja koja se može kretati od tamnosmeđe do skoro potpuno bijele. Smeđi primjerci su karakteristični po velikim bijelim mrljama s gornje strane krila. Duljina tijela se kreće od 51 – 57 centimetara, a raspon krila mu je od 110 – 150 centimetara. Težak je do 1 kilograma. Velika krila i širok kratak rep su prilagodba za jedrenje na zračnim strujama (termalima). Ženke su u pravilu nešto veće od mužjaka. Noge su mu kratke sa snažnim kandžama. Škanjac obično vreba s povišenog položaja (stupovi uz cestu, telefonski stupovi, stabla), a kad ugleda potencijalnu žrtvu laganim zamasima krila uzima zalet i potom se obrušava. Može ga se vidjeti i kako lebdi iznad jednog mjesta na livadi ili njivi, čekajući da se pojavi plijen. Isto tako, može ga se vidjeti kako hoda po zemlji, tražeći kukce i crve. Sluh mu je vrlo istančan i njime također otkriva plijen. Hrani se uglavnom malim sisavcima, ali zna loviti gmazove, vodozemce, kukce, beskralježnjake, mlade ptice, voluharice, miševe i gujovice. Ponekad se hrane i strvinama. U vrijeme parenja mužjak i ženka škanjca izvode svadbeni let u zraku tako da si nogama dodaju grane. Vrhunac udvaranja je zajednički let isprepletenih nogu. Početkom proljeća ženka u gnijezdo snese najčešće tri jaja. Na njima sjede i mužjak i ženka, a iz njih se izliježu čučavci – mladi ptići koji su slijepi, goli i posve ovisni o roditeljima koji im donose hranu. Tek nakon četrdesetak dana oni postaju samostalni.

Jastreb (*Accipiter gentilis L.*) - Jastreb je ptica srednje veličine. Vrlo je rasprostranjena vrsta koja nastanjuje umjerena područja sjeverne hemisfere. Uglavnom je stanarica, ali ptice iz hladnijih područja sjeverne Azije i Kanade se sele na jug. U Republici Hrvatskoj jastreb je gnjezdarica šumskih krajeva. Stanarica je, ali izvan gnijezdeće sezone često se skiće širim područjem. Jastreb je ptica grabljivica s kratkim i širokim krilima i dugim repom, što to su prilagodbe manevriranju među drvećem u šumama u kojima živi i gnijezdi se. Mužjak je plavosiv odozgo sa sivim prugama odozdo, 49 – 57 centimetara dug s rasponom krila od 93 – 105 centimetara. Ženka je mnogo veća, 58 – 64 centimetara duga s rasponom krila od 108 – 127 centimetara, siva odozgo i odozdo. Mužjaci manjih podvrsta mogu težiti i samo 630 grama, a ženke većih i 2 kg. Mladi su smeđi, odozdo jednoliko ispjegani. U svim ruhima nezamjenjiva je kombinacija kratkih krila, duga repa s četiri široke poprečne pruge i vrlo žustra, brza leta. U proljetnoj sezoni parenja jastrebovi izvode spektakularne letove udvaranja, i to je najbolje vrijeme da ih se vidi. U ovo se vrijeme ponekad može čuti njihovo kliktanje slično galebovom. Odrasli se vraćaju na svoje teritorije do mjeseca ožujka ili mjeseca travnja i počinju nesti jaja u mjesecu travnju ili mjesecu svibnju. Na ovim teritorijima se skoro uvijek nalazi veliko i staro drveće u kojem se ove ptice gnijezde. Veliko gnijezdo, veličine do 1 metra, pravi na drveću te oblaže zelenim grančicama, a počinje ga uređivati i do dva mjeseca prije leženja jaja. Ponekad se koristi se i gnijezdima drugih ptica. Nesu 2 do 4 jajeta. Inkubacija traje od 28 do 38 dana, a na jajima najčešće sjedi ženka. Mladi napuštaju gnijezdo nakon oko 35 dana i počnu letjeti nakon sljedećih 10 dana. Mogu ostati na roditeljskom teritoriju još godinu dana. Odrasli teritorije brane agresivno od bilo čega, pa i ljudi u prolazu. Hrani se pticama i sisavcima, od najmanjih do veličine vranca (kormorana) i zeca. Najčešći su mu plijen ipak ptice, i to od veličine čvorka i drozda do veličine vrane i fazana. Izbor plijena i metode lova ovise o mjesnim prilikama, uvijek će loviti najbrojniji i najpristupačniji plijen, uključujući pitome golubove i perad u dvorištima. Lovi polako, nisko leteći među drvećem.

Zmijar (*Circaetus gallicus*) - gnjezdarica cijele primorske Hrvatske od Istre do Konavala, uključujući otoke i padine planina i brda u priobalju. Obitava pretežito u područjima s toplom klimom i malo oborina, što pogoduje obilju gmazova, koji su zmijaru glavni plijen. Najprikladnije stanište su mu suha, sunčana,

otvorena, kamenita, stjenovita ili pjeskovita područja, ispresjecana šumama, šumarcima, makijom ili garigom. Pretežno se hrane gmazovima, osobito zmijama, nešto rjeđe s gušterima, a povremeno love vodozemce. Rijetko love sitne sisavce i kukce, te ptiće drugih ptica. Gnijezde se samotni parovi. Monogamni su, veze traju tijekom gnijezdeće sezone, no par se obično ponovno udružuje iduće sezone nakon povratka na gnijezdilište. Gnijezdo grade na vrhu niskog drveća, povremeno u gnijezdima drugih ptica. Rijetko gnijezde na liticama, u pologu je jedno jaje.

Vjetruša (*Falco tinnunculus*) - je dnevna grabljivica, pripada porodici sokolova (Falconidae), rodu pravih sokolova (*Falco*). Jedna je od najčešćih malih grabljivica u Europi. Nastanjuje uglavnom rubove šuma, travnjake, otvorena područja uz oranice, mozaična staništa, a nalazimo je i u naseljima. Od svih grabljivica porodice sokolova najbolje je prilagođena životu u naseljima. Vjetruša je vrsta širokog rasprostranjenja. Nastanjuje gotovo cijelu Europu te veći dio Azije, Afriku, a ima je u Sjevernoj i Južnoj Americi. Dužina tijela odrasle ptice iznosi do 35 cm, raspon krila za vrijeme leta iznosi do 78 cm. Masa tijela varira od 155 grama do 315 grama. U vjetruše je prisutan spolni dimorfizam. Mužjaci su manji od ženki, kao i u svih ptica grabljivica. Na leđima mužjaka je perje kestenjastosmeđe boje prošarano tamnim pjegama. Glava i vrat mužjaka su plavosive boje. Ženka ima smeđe perje na leđima i glavi prošarano crnim pjegama i crtama. Oko oka je žuti obrub. Na bazi kukasto savijenog kljuna nalazi se žuta pokljunica. Letna pera su duga i imaju poprečne pruge crne boje, na vrhovima pera su svjetlija. Repno perje je dugo i sadrži poprečne pruge. Završna pruga je najdeblja. Pisnica je gola bez perja, žute je boje. Na prstima nogu su crne kandže, tri prsta usmjerena su naprijed i jedan nazad. Vjetruša nas zadivljuje svojim specifičnim ponašanjem u zraku prilikom lova. Zaustavlja se pri letu u zraku u jednoj točki na određenoj visini. Tada snažno treperi krilima pri čemu je repno perje rašireno poput lepeze i pomno promatra eventualni plijen na tlu. Mišići rade sinkronizirano kako bi glava ostala nepomična. Izuzetno oštar vid ovim pticama pomaže pri uočavanju plijena. Vjetruše vide i u UV području koje mi ljudi ne možemo registrirati. To obilježje im omogućuje zapažanje isparavanje mokraćne miša, jer poljski miševi označavaju svoj teritorij mokraćom. Vjetruša se glasa snažno i prodorno klićući "kii-kii-kii", pa je vjerojatno zbog toga ova u narodu dobila naziv klikavka, odnosno klickavac. Mužjak i ženka čine par čak više gnijezdećih sezona. Gnijezde se na različitim mjestima: šupljine u drveću starih stabala, pukotine u stijenama, na vrhovima litica te na vrhu ruševina starih zgrada. Koriste stara gnijezda drugih ptica. Gnijezdo je obična udubina s ponešto perja. U pologu je 3-5 (samo rijetko 6) crvenkastosmeđih jaja. Inkubacija jaja traje mjesec dana. Na jajima leži ženka, no o prehrani mladih se brinu oba roditelja. Mladi su čučavci, prvo paperje im je kao kljun i kandže bijele boje. Mladi samostalno lete s mjesec dana starosti, ali nakon toga još dva mjeseca ovisi o roditeljima. Ta dva mjeseca mlade ptice uz pomoć roditelja moraju usvojiti sve životne vještine kako bi mogle preživjeti i realizirati vlastito potomstvo. Mlade ptice bojom perja slične majci. Procjenjuje se da u Hrvatskoj gnijezdi 9 do 10 tisuća parova, što je čini najbrojnijom gnijezdaricom među pticama grabljivicama. Vjetruše su mesojedne ptice. Hrane se uglavnom miševima, voluharicama, gušterima, žabama te drugim pticama. No, na njihovom jelovniku mogu se naći i različite vrste kukaca. Plijen uglavnom usmrćuju udarcem kljuna o glavu. Vjetruše manji plijen progutaju u letu, a veći plijen odnose na prikladno mjesto za jedenje. Love uglavnom na otvorenim prostorima poput travnjaka, oranica i uz vodu. Ove ptice su aktivne cijeli dan, ponekad i navečer za vrijeme gustog mrak love svoj plijen. Neprobavljene ostatke hrane poput perja, dlaka i kostiju, vjetruše izbacuju pomoću kuglica, tzv. gvalica na usta. Najveću ugrozu vjetruši danas predstavlja prekomjerna sječa šuma, uništavanje gnijezda, intenzivna upotreba kemijskih sredstava za zaštitu bilja u poljoprivredi, trovanje glodavaca na

kultiviranim površinama te krivolov. Vjetruše iz područja sjevernijih područja Europe su selice i zimuju u Europi te u afričkim savanama južno od Sahare. Odlazak na zimovanje je tijekom kolovoza, rujna i listopada, a sa zimovališta se ptice vraćaju u ožujku i travnju. Kod nas je vjetruša djelomična selica, gnjezdarica, a pojavljuje se i kao preletnica i zimovalica. Prosječni životni vijek vjetruše u divljini iznosi 15-16 godina. Istraživanju ukazuju na veliku smrtnost mladih ptica, čak do 50%. Kao prirodni biološki neprijatelj, vjetruše su uspješne u regulaciji populacija voluharica i drugih glodavaca.

Šumska šljuka (*Scolopax rusticola*) - pokrovno perje šumske šljuke dolazi u dvije osnovne boje, smeđe-kestenjasto dorzalno te pepeljastosmeđe ventralno. Ovakva kombinacija boja upotpunjena s poprečnim prugama osigurava izvrsnu prilagodbu šumskoj podlozi. Gornjim dijelom glave, od lubanje do zatiljka pružaju se naizmjenične tamne pruge, bitne za razlikovanje šumske od ostalih vrsta šljuka. Velike, crne oči smještene su razmjerno visoko na glavi što osigurava šljuki široko vidno polje od gotovo 360°. Ovaj položaj očiju govori ujedno i o razvijenosti i značaju osjeta vida za samu šljuku. Osim osjeta vida vrlo dobro je razvijen i sluh. Najizrazitiju karakteristiku u izgledu šljuke predstavlja do 8 cm dugi i ravni kljun. Šljuka je relativno mala ptica. Cijelo tijelo dugo je oko 30 cm, a raskriljena mjeri oko 60 cm. Težine odraslih primjeraka kreću se od 220-420 g. Pri tome valja naglasiti da su ženke neznatno veće i u prosjeku 10 g teže od mužjaka. Poznavajući činjenicu da su šljuke selice, njihov boravak u našoj zemlji moguće je očekivati u pravilu samo u kratkom dijelu proljeća i jeseni, u sklopu seobe na sjever i obratno. Šumska šljuka je za gniježdenja vrlo skrovita i izuzetno teška vrsta za istraživanje. Stoga o njezinu gniježdenju u Hrvatskoj postoje samo podaci o slučajnim nalazima gnijezda ili ptica koji potječu uglavnom od lovaca i šumara. Ti podaci upućuju na gniježdenje šumske šljuke u šumama hrasta lužnjaka u panonskoj Hrvatskoj i u znatno manjem broju u crnogoričnim i mješovitim šumama gorske Hrvatske. Gnijezde se u prostranim listopadnim, mješovitim ili crnogoričnim šumama. Potrebne su im sjenovite šume s vlažnim, mekim humusom i barem nešto podrasta. Najbolje su za njih šume ispresijecane proplancima, poljima, potocima, lokvama i dr. Osjetljive su ne samo na upade čovjeka u gnjezdilišni teritorij nego im čak smetaju npr. fazani i zečevi. Za selidbe i zimovanja obitavaju i po sušim i grmljem obraslim terenima. Šumske šljuke se ubrajaju među najmanje društvene ćurline, sele se pojedinačno, ponekad po dvije ptice zajedno, rijetko u skupinama od šest ili više ptica. Gnijezde se samotno. Poligamne su, mužjak se pari s do 4 ženke. Gnijezdo je na tlu, skriveno u niskom raslinju, kupinama i sl., a gradi ga ženka. Pretežito se hrane beskralješnjacima, osobito gujavicama, ličinkama kukaca (najviše kornjaša), a uzimaju i biljnu hranu. Većinu plijena skupljaju ispod površine, zabadajući kljun u vlažno, meko tlo, ali redovito skupljaju i plijen po površini, osobito ispod naslaga lišća ili grančica. Kad traže hranu, hodaju tijela položena gotovo vodoravno i s kljunom položenim oko 30° u odnosu na tlo, polako skupljaju hranu koju uoče i kljunom preokreću nakupine lišća. U sezoni gniježdenja hranu skupljaju u šumi i hrane se danju, a izvan sezone gniježdenja obično hranu skupljaju po poljima i to noću.

Bjelonokta vjetruša (*Falco naumanni*) - je kritično ugrožena gnjezdarica koja se smatrala izumrlom u posljednja četiri desetljeća na području Hrvatske. 2010. godine otkrivena je jedna do tada nepoznata kolonija ove vrste na području otoka Raba. Kolonija se sastojala od dvadesetak parova koji su se gnijezdili na južnom kraju otočića Dolina. Za razliku od (obične) vjetruše (*Falco tinnunculus*), bjelonokta vjetruša je izrazito socijalna te se hrani, gnijezdi i seli u skupinama od desetak do više stotina ptica. Glavnu prehranu joj čine krupni kukci, posebno skakavci i šturci. Prezimljuje u supsaharskoj Africi, a kod nas se zadržava samo između travnja i kolovoza. Vezana je uz ekstenzivne pašnjake na kojima se

ne koriste pesticidi. Bjelonokta vjetruša vrlo je slična običnoj vjetruši (*Falco tinnunculus*). Značajnije morfološke razlike uočljive su u boji perja odraslih mužjaka. Za razliku od mužjaka obične vjetruše, mužjaci bjelonokte vjetruše imaju jednolično hrđavo crveno obojena leđa sa sivoplavim "zrcalima" na leđnoj strani krila. Razlike također postoje u ponašanju i ekologiji vrste. Rapska populacija bjelonokte vjetruše kao područje hranjenja koristi otvorene kamenjarske pašnjake jugoistočnog dijela otoka gdje se greben brda Kamenjak spušta i prelazi u blagu zaravan. Kamenjarski pašnjaci na Sredozemlju zadržali su se isključivo na područjima gdje postoji ekstenzivno stočarstvo kao što je to slučaj na Rabu. Kako se ti pašnjaci ne tretiraju gnojivima i pesticidima, oni pružaju utočište ugroženoj flori i fauni koja je nekoć bila šire rasprostranjena.

Suri orao (*Aquila chrysaetos*) - pripada orlovima u porodici sokolovki. Gnjezdarica je priobalne i gorske Hrvatske. Populacija u Hrvatskoj je najgušća u sjevernom dijelu priobalja, uključujući sjevernojadranske otoke. Pretežito obitava u planinskim predjelima i području suhih sredozemnih pašnjaka i šikara. Ima glavu s oštrim i snažnim kljunom kojim žrtvu raskida na komadiće i velikim očima s kojima odlično vidi, tijelo pokriveno tamnosmeđim perjem, velika i snažna krila te može letjeti vrlo visoko, duge noge s kandžama koje mogu biti velike nekoliko centimetara i njima raskida meso žrtve i rep koji je dug otprilike 10 cm. Raspon krila preko 2 m i težine od 2,5 do 7 kg. Pretežno se hrane sisavcima i pticama, a u jugoistočnoj Europi i gmazovima (pogotovo kornjačama). Monogamni su, parovi vjerojatno traju doživotno. Gnijezde se samotni parovi, gnijezda pretežito grade na liticama, rijetko na stablima. Prvi put se gnijezde sa 3 do 4 godine. Pilići su s roditeljima 90 do 100 dana.

Eja močvarica (*Circus aeruginosus*) - eja (porodica *Accipitridae*) su srednje velike, vitke grabljivice duga repa i dugih, prilično uskih krila. Hrane se sitnim sisavcima (osobito glodavcima) i manjim pticama (osobito pjevicama), manje kukcima, vodozemcima i gmazovima. Love na otvorenim područjima (pašnjaci, poljodjelske površine, močvare i slično), plijen traže leteći sporo, nisko iznad tla (3 do 6 metara), hitrim se zakretom obrušavaju i hvataju ga. Eje su jedine naše grabljivice koje gnijezda rade na tlu, u travi ili u gustoj močvarnoj vegetaciji. Sve su zaštićene Zakonom o zaštiti prirode. Eja močvarica najveća je eja (raspon krila do 1,3 m), širih je krila, tromijeg leta i sličnija škanjcu od ostalih eja. Mužjak je pretežito smeđ sa širokom plavosivom krilnom prugom i repom, ženke su jednolično tamnosmeđe (škanjci su prošarani i ispjegani, lunje imaju rašljast rep) sa svijetlosmeđežučkastim prednjim dijelom krila, kapom i grlom. Mlade ptice su slične ženkama, ali su im svjetlije oznake znatno manje ili čak nedostaju. Eja močvarica je ugrožena gnjezdarica preostalih prostranih močvarnih područja u Republici Hrvatskoj. Djelomična je selica, a najbrojnije su za selidbi, kada kroz naše krajeve prolaze sjeverne populacije.

Eja livadarka (*Circus pygargus*) - eja livadarka je nešto manja od eje močvarice (*Circus aeruginosus* L.), kritično je ugrožena hrvatska gnjezdarica, vrlo je malobrojna i rijetka, a gnijezdi se na prostranim, mirnim pašnjacima i livadama. Mužjak je jednolično svijetlosiv s crnim vrhovima krila i tamnom prugom na sekundarnim letnim perima, ženka je smeđa s ispruganim repom i pokrildjem i uočljivom bijelom trticom po kojoj se lako razlikuje od škanjaca, jastrebova i ostalih sličnih grabljivica. Mladi su odozdo tamno riđi, odozgo su kao ženke. Prvotna su staništa na jugu areala bili travnjaci, a na sjeveru prostrane močvare. Tijekom 20. stoljeća prilagodile su se i na razna druga staništa: neobrađena polja, slane močvare, zarasle pijeske, klekom obrasle vrištine, a sve se više gnijezdi i po obrađenim

poljima, osobito u usjevima žitarica. Obično love samotno, ali se ponekad privremeno okupljaju na područjima bogatima plijenom. Prije selidbe i na zimovaljštima često noće u jatima. Obično su monogamni, veze traju jednu sezonu, a možda i više godina. Gnijezde se samotni parovi ili u rahlim skupinama do 10 parova. Gnijezda grade na tlu, u visokoj, gustoj vegetaciji. Ženke samostalno grade gnijezdo i leže na jajima. U pologu bude obično 3 – 5 jaja, inkubacija traje 28 – 29 dana, za vrijeme inkubacije mužjak hrani ženku. O ptićima se brinu oba roditelja. Ptići su za let sposobni sa 30 – 40 dana, a dva tjedna poslije su samostalni. Love sitne sisavce (uglavnom voluharice, koje su često glavni plijen) i sitne ptice (uglavnom one koje se zadržavaju na tlu: ševe, trepeteljke, strnadice), također ptiće i jaja krupnijih vrsta (trčke, jarebice i slično). Gušteri i krupni kukci lokalno su važan plijen, osobito na zimovaljštima. Pretežito love na tlu. Love kao i ostale eje: plijen traže leteći nisko i sporo (30 km/sat) iznad tla, a kad ugledaju plijen obrušavaju se na njega.

Patuljasti orao (*Hieraetus pennatus*) - je srednje velika ptica grabljivica široke rasprostranjenosti u palearktičkoj zoni i južnoj Aziji, koja zimi u tropskim zemljama Afrike i Azije, zimi, s malom populacijom u jugozapadnoj Africi. Kao i svi orlovi, on pripada obitelji *Accipitridae*. Mužjaci su teški oko 51–770 g, a ženke oko 840–1,025 g, a dugači su 40 cm s rasponom krila 11–132 cm. Postoje dva relativno različita oblika perja. Blijede ptice su uglavnom svijetlosive boje, s tamnijom glavom i svjetlijim perjem. Drugi oblik ima srednje smeđe perje s tamno-sivim oznakama na perjima. Ženke liježu 1-2 jaja u gnijezdo izgrađeno od granja i obloženo zelenim lišćem na drvetu ili preuzima oduzeto gnijezdo druge velike ptice, poput crne lunja ili sive čaplje. Ženka sjedi na jajima oko 45 dana, a mužjak ih hrani nakon što se izlegu. Ženka čuva gnijezdo i mladunce, dok mužjak osigurava hranu. Pilići se osamostaljuju nakon 70–75 dana. Lovi male sisavce, gmazove i ptice. Ovo je vrsta šumovitih, često brdovitih krajeva, a razmnožava se na stjenovitim terenima, ali selidbena populacija koristiti gotovo sve vrste staništa osim guste šume.

5.3. Ugroženi i rijetki stanišni tipovi

Prirodno stanište je jedinstvena funkcionalna jedinica kopnenog ili vodenog ekosustava, određena geografskim, biotičkim i abiotičkim svojstvima, neovisno o tome je li potpuno prirodno ili doprirodno. Sva istovrsna staništa čine jedan stanišni tip.

Stanište divlje vrste je okoliš određen specifičnim abiotičkim i biotičkim svojstvima, u kojem vrsta živi u bilo kojoj fazi svoga biološkog ciklusa.

Temeljem članka 52. stavak 2. Zakona o zaštiti prirode stanišni tip je u povoljnom stanju ako: je njegovo prirodno područje rasprostranjenosti i površina koju pokriva stalna ili se povećava; postoji, i u doglednoj budućnosti će se vjerojatno održati, specifična struktura i funkcije nužne za njegov dugoročni opstanak; su njegove značajne vrste u povoljnom staništu. Temeljem stavka 3. istog članka očuvanje ekosustava osigurava se očuvanjem stanišnih tipova u povoljnom stanju, odnosno obnavljanjem stanišnih tipova kojima je narušeno povoljno stanje.

Ugrožena i rijetka staništa – Prema Pravilniku o popisu stanišnih tipova i karti staništa i EU Direktivi o staništima na području obuhvata Programa prisutna su neka ugrožena i rijetka staništa.

Prema Nacionalnoj klasifikaciji staništa, ugrožena i rijetka staništa prisutna na području obuhvata Programa su sljedeća:

*NKS kod	Naziv
B.1.3.	Alpsko-karpatško-balkanske vapnenačke stijene (Razred <i>ASPLENIETEA TRICHOMANIS</i> (Br.-Bl. in Meier et Br.-Bl. 1934) Oberd. 1977, red <i>POTENTILLETALIA CAULESCENTIS</i> Br.-Bl. 1926)
B.1.4.	Tirensko-jadranske vapnenačke stijene (Razred <i>ASPLENIETEA TRICHOMANIS</i> (Br.-Bl. in Meier et Br.-Bl. 1934) Oberd. 1977, red <i>CENTAUREO DALMATICA-CAMPANULETALIA PYRAMIDALIS</i> Trinajstić ex Terzi et Di Pietro 2016)
B.2.2.1.	Ilirsko-jadranska, primorska točila (Sveza <i>Peltarion alliaceae</i> Horvatić in Domac 1957)
C.2.3.2.	Mezofilne livade košanice Srednje Europe (Sveza <i>Arrhenatherion elatioris</i> Br.-Bl. 1926, syn. * <i>Arrhenatherion elatioris</i> Luquet 1926)
C.3.3.1.	Brdske livade uspravnog ovsika na karbonatnoj podlozi (Sveza <i>Bromion erecti</i> Koch 1926)
C.3.5.1.	Istočnojadranski kamenjarski pašnjaci submediteranske zone (Sveza <i>Chrysopogono grylli-Koelerion splendidis</i> Horvatić 1973)
C.3.5.2.	Istočnojadranski kamenjarski pašnjaci epimediteranske zone (Sveza <i>Saturejion subspicatae</i> Horvatić 1975)
C.3.5.3.	Travnjaci vlasastog zmijka (Sveza <i>Scorzonerion villosae</i> Horvatić 1949)
C.4.1.2.	Pretplaninske rudine oštre vlasulje (Sveza <i>Festucion bosniacae</i> ("pungentis") Horvat 1930)
E.3.5.	Primorske, termofilne šume i šikare medunca (Sveza <i>Ostryo-Carpinion orientalis</i> Horvat (1954) 1959)
E.4.5.	Mezofilne i neutrofilne čiste bukove šume (Podsveza <i>Lamio orvalae-Fagenion</i> (Borhidi 1963) Marinček et al. 1993)
E.4.6.	Jugoistočnoalpsko-ilirske, termofilne bukove šume (Podsveza <i>Ostryo-Fagenion</i> Borhidi 1963)
E.7.3.	Smrekove šume (Sveza <i>Piceion excelsae</i> Pawłowski et al. 1928)
F.4.1.	Površine stjenovitih obala pod halofitima (Razred <i>CRITHMO-LIMONIETEA</i> Br.-Bl. 1947, syn. * <i>CRITHMO-STATICETEA</i> Br.-Bl. in Br.-Bl. et al. 1952, red <i>CRITHMO-LIMONIETALIA</i> Molinier 1934, syn. * <i>CRITHMO-STATICETALIA</i> Molinier 1934)

*NKS – Nacionalna klasifikacija staništa

5.4. Ekološka mreža

Ekološka mreža Natura 2000 je koherentna europska ekološka mreža sastavljena od područja u kojima se nalaze prirodni stanišni tipovi i staništa divljih vrsta od interesa za Europsku uniju, a omogućuje očuvanje ili, kad je to potrebno, povrat u povoljno stanje očuvanja određenih prirodnih stanišnih tipova i staništa vrsta u njihovu prirodnom području rasprostranjenosti.

Ekološka mreža Republike Hrvatske, proglašena Uredbom o ekološkoj mreži (Narodne novine, broj 124/13) te izmijenjena Uredbom o izmjenama Uredbe o ekološkoj mreži (Narodne novine, broj 105/15), predstavlja područja ekološke mreže Europske unije Natura 2000.

U 2019. godini donesena je Uredba o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (Narodne novine broj 80/19) te je danom stupanja na snagu ove Uredbe prestala važiti Uredba o ekološkoj mreži (Narodne novine, br. 124/13 i 105/15).

Proglašenjem Ekološke mreže, u pravni poredak Republike Hrvatske prenesene su sljedeće direktive Europske unije: Direktiva o pticama i Direktiva o staništima.

Ekološku mrežu RH prema članku 5. Uredbe o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže čine područja očuvanja značajna za ptice – POP, područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove – POVS, vjerojatna područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (vPOVS) i posebna područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (PPOVS).

Za upravljanje područjima ekološke mreže, temeljem Zakona o zaštiti prirode nadležne su javne ustanove za upravljanje nacionalnim parkom ili parkom prirode te javne ustanove za upravljanje ostalim zaštićenim područjima i/ili drugim zaštićenim dijelovima prirode (JU). Uredbom o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže utvrđena je nadležnost javnih ustanova koje

upravljanju zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže za upravljanje i donošenje planova upravljanja ekološkom mrežom.

Osnovni način upravljanja područjem ekološke mreže je provođenje mjera očuvanja za ciljne vrste i stanišne tipove. One se ugrađuju u planove upravljanja područjima ekološke mreže kao i sektorske planove gospodarenja prirodnim dobrima. U svrhu upravljanja područjima ekološke mreže donesen je Pravilnik o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta ptica u područjima ekološke mreže, dok je u izradi pravilnik koji definira ciljeve i mjere za očuvanje ostalih vrsta i stanišnih tipova za svako područje ekološke mreže.

Na području administrativnih granica Grada Senja nalaze se sljedeća područja ekološke mreže: Područja očuvanja značajna za ptice (POP) – HR1000019 Gorski kotar i sjeverna Lika i HR1000022 Velebit te Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS) – HR2000605 Nacionalni park Sjeverni Velebit, HR2001154 Orlovac špilja, HR2001301 Podbilo, HR2001317 Cret kod Klepine dulibe, HR2001442 Lasića špilja, HR3000031 Sv. Juraj - otočić Lisac, HR3000032 Uvala Ivanča, HR3000033 Uvala Malin; uvala Duboka, HR3000034 Uvala Zavrtnica, HR3000035 Uvala Krivača, HR3000036 Uvala Vrulja u Velebitskom kanalu, HR5000019 Gorski kotar i sjeverna Lika i HR5000022 Park prirode Velebit.

Na području obuhvata Programa nalaze se sljedeća područja ekološke mreže: HR1000019 Gorski kotar i sjeverna Lika, HR1000022 Velebit, HR2001301 Podbilo, HR5000019 Gorski kotar i sjeverna Lika i HR5000022 Park prirode Velebit.

Granično s obuhvatom Programa nalaze se sljedeća područja ekološke mreže: HR3000031 Sv. Juraj - otočić Lisac, HR3000033 Uvala Malin; uvala Duboka, HR3000035 Uvala Krivača i HR3000036 Uvala Vrulja u Velebitskom kanalu.

Ostala gore navedena područja područja ekološke mreže nalaze se van granica obuhvata ovog Programa: HR2000605 Nacionalni park Sjeverni Velebit (nalazi se na udaljenosti od cca 60 m od područja obuhvata Programa), HR2001154 Orlovac špilja (nalazi se na udaljenosti od cca 1,1 km od područja obuhvata Programa), HR2001317 Cret kod Klepine dulibe (nalazi se na udaljenosti od cca 240 m od područja obuhvata Programa), HR2001442 Lasića špilja (nalazi se na udaljenosti od cca 1,6 km od područja obuhvata Programa), HR3000032 Uvala Ivanča (nalazi se na udaljenosti od cca 740 m od područja obuhvata Programa) i HR3000034 Uvala Zavrtnica (nalazi se na udaljenosti od cca 280 m od područja obuhvata Programa).

Ciljne vrste i ciljna staništa Područja očuvanja značajnog za vrste i stanišne tipove: HR2000605 Nacionalni park Sjeverni Velebit, HR2001154 Orlovac špilja, HR2001301 Podbilo, HR2001317 Cret kod Klepine dulibe, HR2001442 Lasića špilja, HR3000031 Sv. Juraj - otočić Lisac, HR3000032 Uvala Ivanča, HR3000033 Uvala Malin; uvala Duboka, HR3000034 Uvala Zavrtnica, HR3000035 Uvala Krivača, HR3000036 Uvala Vrulja u Velebitskom kanalu, HR5000019 Gorski kotar i sjeverna Lika i HR5000022 Park prirode Velebit

Identifikacijski broj područje	Naziv područja	Kategorija za ciljnu vrstu/stanišni tip	Hrvatski naziv vrste/hrvatski naziv staništa	Znanstveni naziv vrste/Šifra stanišnog tipa
HR2000605	Nacionalni park Sjeverni Velebit	1	velika četveropjega cvildreta	<i>Morimus funereus</i>
HR2000605	Nacionalni park Sjeverni Velebit	1	jelenak	<i>Lucanus cervus</i>
HR2000605	Nacionalni park Sjeverni Velebit	1	alpinska strizibuba	<i>Rosalia alpina*</i>
HR2000605	Nacionalni park Sjeverni Velebit	1	širokouhi mračnjak	<i>Barbastella barbastellus</i>
HR2000605	Nacionalni park Sjeverni Velebit	1	vuk	<i>Canis lupus*</i>
HR2000605	Nacionalni park Sjeverni Velebit	1	medvjed	<i>Ursus arctos*</i>
HR2000605	Nacionalni park Sjeverni Velebit	1	ris	<i>Lynx lynx</i>
HR2000605	Nacionalni park Sjeverni Velebit	1	kitaibelov pakujac	<i>Aquilegia kitaibeli</i>
HR2000605	Nacionalni park Sjeverni Velebit	1	planinski kotrljan	<i>Eryngium alpinum</i>
HR2000605	Nacionalni park Sjeverni Velebit	1	sjevni dinarski špiljski školjkaš	<i>Congeria jaltzi</i>
HR2000605	Nacionalni park Sjeverni Velebit	1	Skopolijeva gušarka	<i>Arabis scopoliana</i>
HR2000605	Nacionalni park Sjeverni Velebit	1	danja medonjica	<i>Euplagia quadripunctaria*</i>
HR2000605	Nacionalni park Sjeverni Velebit	1	Planinske i borealne vršine	4060
HR2000605	Nacionalni park Sjeverni Velebit	1	Klekovina bora krivulja (<i>Pinus mugo</i>) s dlakavim pjenšnikom (<i>Rhododendron hirsutum</i>)	4070*
HR2000605	Nacionalni park Sjeverni Velebit	1	Sastojine <i>Juniperus communis</i> na kiseloj ili bazičnoj podlozi	5130
HR2000605	Nacionalni park Sjeverni Velebit	1	Planinski i pretplaninski vapnenački travnjaci	6170
HR2000605	Nacionalni park Sjeverni Velebit	1	Istočno submediteranski suhi travnjaci (<i>Scorzoneretalia villosae</i>)	62A0
HR2000605	Nacionalni park Sjeverni Velebit	1	Travnjaci tvrdače (<i>Nardus</i>) bogati vrstama	6230*
HR2000605	Nacionalni park Sjeverni Velebit	1	Acidofilne šume smreke brdskog i planinskog pojasa (<i>Vaccinio-Piceetea</i>)	9410
HR2000605	Nacionalni park Sjeverni Velebit	1	Karbonatna točila <i>Thlaspietea rotundifolii</i>	8120
HR2000605	Nacionalni park Sjeverni Velebit	1	Karbonatne stijene s hazmofitskom vegetacijom	8210
HR2000605	Nacionalni park Sjeverni Velebit	1	Iliške bukove šume (<i>Aremonio-Fagion</i>)	91K0
HR2000605	Nacionalni park Sjeverni Velebit	1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR2000605	Nacionalni park Sjeverni Velebit	1	Suhi kontinentalni travnjaci (<i>Festuco-Brometalia</i>) (*važni lokaliteti za kačune)	6210*
HR2000605	Nacionalni park Sjeverni Velebit	1	(Sub-) mediteranske šume endemičnog crnog bora	9530*
HR2001154	Orlovac špilja	1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR2001301	Podbilo	1	modra sasa	<i>Pulsatilla vulgaris ssp. grandis</i>
HR2001317	Cret kod Klepine dulbe	1	kranjska jezernica	<i>Eleocharis carniolica</i>
HR2001317	Cret kod Klepine dulbe	1	Šume na acidofilnim cretovima	91D0*
HR2001442	Lasića špilja	1	tankovratni podzemljak	<i>Leptodirus hochenwartii</i>
HR2001442	Lasića špilja	1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR3000031	Sv. Juraj - otočić Lisac	1	Pješčana dna trajno prekrivena morem	1110
HR3000031	Sv. Juraj - otočić Lisac	1	Obalne lagune	1150*
HR3000031	Sv. Juraj - otočić Lisac	1	Grebeni	1170
HR5000019	Gorski kotar i sjeverna Lika	1	širokouhi mračnjak	<i>Barbastella barbastellus</i>
HR5000019	Gorski kotar i sjeverna Lika	1	malí potkovnjak	<i>Rhinolophus hipposideros</i>
HR5000019	Gorski kotar i sjeverna Lika	1	vuk	<i>Canis lupus*</i>
HR5000019	Gorski kotar i sjeverna Lika	1	medvjed	<i>Ursus arctos*</i>
HR5000019	Gorski kotar i sjeverna Lika	1	ris	<i>Lynx lynx</i>
HR5000019	Gorski kotar i sjeverna Lika	1	mirisava žljezdača	<i>Adenophora lilifolia</i>
HR5000019	Gorski kotar i sjeverna Lika	1	cjelolatična žutilovka	<i>Genista holopetala</i>
HR5000019	Gorski kotar i sjeverna Lika	1	istočna vodendjevojčica	<i>Coenagrion ornatum</i>
HR5000019	Gorski kotar i sjeverna Lika	1	gorski potočar	<i>Cordulegaster heros</i>
HR5000019	Gorski kotar i sjeverna Lika	1	velika četveropjega cvildreta	<i>Morimus funereus</i>
HR5000019	Gorski kotar i sjeverna Lika	1	potočni rak	<i>Austropotamobius torrentium*</i>
HR5000019	Gorski kotar i sjeverna Lika	1	(Sub-) mediteranske šume endemičnog crnog bora	9530*

HR3000032	Uvala Ivanča	1	Velike plitke uvale i zaljevi	1160
HR3000032	Uvala Ivanča	1	Grebeni	1170
HR3000032	Uvala Ivanča	1	Obalne lagune	1150*
HR3000033	Uvala Malin; uvala Duboka	1	Velike plitke uvale i zaljevi	1160
HR3000033	Uvala Malin; uvala Duboka	1	Grebeni	1170
HR3000033	Uvala Malin; uvala Duboka	1	Obalne lagune	1150*
HR3000034	Uvala Zavrtnica	1	Velike plitke uvale i zaljevi	1160
HR3000034	Uvala Zavrtnica	1	Grebeni	1170
HR3000035	Uvala Krivača	1	Velike plitke uvale i zaljevi	1160
HR3000035	Uvala Krivača	1	Grebeni	1170
HR3000035	Uvala Krivača	1	Obalne lagune	1150*
HR3000036	Uvala Vrulja u Velebitskom kanalu	1	Velike plitke uvale i zaljevi	1160
HR3000036	Uvala Vrulja u Velebitskom kanalu	1	Grebeni	1170
HR3000036	Uvala Vrulja u Velebitskom kanalu	1	Pješčana dna trajno prekrivena morem	1110
HR5000022	Park prirode Velebit	1	močvarna rida	<i>Euphydrys aurinia</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1	velika četveropjega cvildreta	<i>Morimus funereus</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1	jelenak	<i>Lucanus cervus</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1	alpinska strizibuba	<i>Rosalia alpina*</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1	bjelonogi rak	<i>Austrotamobius pallipes</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1	kopnena kornjača	<i>Testudo hermanni</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1	četveroprugi kravosas	<i>Elaphe quatuorlineata</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1	crvenkrpica	<i>Zamenis situla</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1	planinski žutokrug	<i>Vipera ursinii macrops*</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1	južni potkovnjak	<i>Rhinolophus euryale</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1	veliki potkovnjak	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1	Blazijev potkovnjak	<i>Rhinolophus blasii</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1	mali potkovnjak	<i>Rhinolophus hipposideros</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1	oštrouhi šišmiš	<i>Myotis blythii</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1	ridi šišmiš	<i>Myotis emarginatus</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1	širokouhi mračnjak	<i>Barbastella barbastellus</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1	dugokrili pršnjak	<i>Miniopterus schreibersii</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1	dugonogi šišmiš	<i>Myotis capaccinii</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1	velikouhi šišmiš	<i>Myotis bechsteinii</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1	veliki šišmiš	<i>Myotis myotis</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1	vuk	<i>Canis lupus*</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1	međvjed	<i>Ursus arctos*</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1	ris	<i>Lynx lynx</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1		<i>Buxbaumia viridis</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1	kitaibelov pakujac	<i>Aquilegia kitaibelii</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1	cjelolatična žutilovka	<i>Genista holopetala</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1	gospina papučica	<i>Cypripedium calceolus</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1	modra sasa	<i>Pulsatilla vulgaris ssp. grandis</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1	tankovratni podzemljak	<i>Leptodirus hochenwartii</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1	dinarski rožac	<i>Cerastium dinaricum</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1	Skopolijeva gušarka	<i>Arabis scopoliana</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1	livadni procjepak	<i>Chouardia litardierei</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1	danja medonjica	<i>Euplagia quadripunctaria*</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1	velebitska degenija	<i>Degenia velebitica*</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1	dinarski voluhar	<i>Dinaromys bogdanovi</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1	dalmatinski okaš	<i>Proterebia afra dalmata</i>
HR5000022	Park prirode Velebit	1	Bazofilni cretovi	7230
HR5000022	Park prirode Velebit	1	Planinske i borealne vršine	4060
HR5000022	Park prirode Velebit	1	Mediteranske makije u kojima dominiraju borovice <i>Juniperus</i> spp.	5210
HR5000022	Park prirode Velebit	1	Otvorene kserotermofilne pionirske zajednice na karbonatnom kamenitom tlu	6110*
HR5000022	Park prirode Velebit	1	Planinski i pretplaninski vapnenački travnjaci	6170
HR5000022	Park prirode Velebit	1	Travnjaci tvrdače (<i>Nardus</i>) bogati vrstama	6230*
HR5000022	Park prirode Velebit	1	Istočno submediteranski suhi travnjaci (<i>Scorzoneretalia villosae</i>)	62A0
HR5000022	Park prirode Velebit	1	Iliрске bukove šume (<i>Aremonio-Fagion</i>)	91K0
HR5000022	Park prirode Velebit	1	Acidofilne šume smreke brdskog i planinskog pojasa (<i>Vaccinio-Piceetea</i>)	9410
HR5000022	Park prirode Velebit	1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR5000022	Park prirode Velebit	1	Klekovina bora krivulja (<i>Pinus mugo</i>) s dlakavim pjenšnikom (<i>Rhododendron hirsutum</i>)	4070*
HR5000022	Park prirode Velebit	1	Karbonatna točila <i>Thlaspietea rotundifolii</i>	8120
HR5000022	Park prirode Velebit	1	Karbonatne stijene s hazmofitskom vegetacijom	8210
HR5000022	Park prirode Velebit	1	Suhi kontinentalni travnjaci (<i>Festuco-Brometalia</i>) (*važni lokaliteti za kačune)	6210*
HR5000022	Park prirode Velebit	1	Travnjaci beskoljenke (<i>Molinion caeruleae</i>)	6410
HR5000022	Park prirode Velebit	1	Europske suhe vršine	4030
HR5000022	Park prirode Velebit	1	Istočnomediteranska točila	8140
HR5000022	Park prirode Velebit	1	(Sub-) mediteranske šume endemičnog crnog bora	9530*
HR5000022	Park prirode Velebit	1	Iliрске hrastovo-grabove šume (<i>Erythronio-Carpinion</i>)	91L0

Kategorija za ciljnu vrstu/stanišni tip: 1=međunarodno značajna vrsta/stanišni tip za koje su područja izdvojena temeljem članka 4. stavka 1. Direktive 92/43/EEZ

*Prioritetna vrsta/stanišni tip za zaštitu i očuvanje na razini Europske unije

Ciljne vrste Područja očuvanja značajnog za ptice HR1000019 Gorski kotar i sjeverna Lika i HR1000022 Velebit

Identifikacijski broj područja	Naziv područja	Kategorija za ciljnu vrstu	Znanstveni naziv vrste	Hrvatski naziv vrste	Status (G= gnjezdarica; P = preletnica; Z = zimovalica)		
HR1000019	Gorski kotar i sjeverna Lika	2	<i>Actitis hypoleucos</i>	mala prutka	G		
		1	<i>Aegolius funereus</i>	planinski čuk	G		
		1	<i>Alcedo atthis</i>	vodomar	G		
		1	<i>Alectoris graeca</i>	jarebica kamenjarka	G		
		1	<i>Anthus campestris</i>	primorska trepteljka	G		
		1	<i>Aquila chrysaetos</i>	suri orao	G		
		1	<i>Asio flammeus</i>	sova močvarica	G		
		1	<i>Bonasa bonasia</i>	lještarka	G		
		1	<i>Bubo bubo</i>	ušara	G		
		1	<i>Caprimulgus europaeus</i>	leganj	G		
		1	<i>Ciconia nigra</i>	crna roda	G		
		1	<i>Circaetus gallicus</i>	zmijar	G		
		1	<i>Circus cyaneus</i>	eja strjarica			Z
		1	<i>Crex crex</i>	kosac	G		
		1	<i>Dendrocopos leucotos</i>	planinski djetlić	G		
		1	<i>Dendrocopos medius</i>	crvenoglavi djetlić	G		
		1	<i>Dryocopus martius</i>	crna žuna	G		
		1	<i>Emberiza hortulana</i>	vrtna strnadica	G		
		1	<i>Falco peregrinus</i>	sivi sokol	G		
		1	<i>Ficedula albicollis</i>	bjelovrata muharica	G		
		1	<i>Ficedula parva</i>	mala muharica	G		
		1	<i>Glaucidium passerinum</i>	mali čuk	G		
		1	<i>Gyps fulvus</i>	bjeloglavi sup	G****		
		1	<i>Lanius collurio</i>	rusi svračak	G		
		1	<i>Lanius minor</i>	sivi svračak	G		
		1	<i>Lullula arborea</i>	ševa krunica	G		
		1	<i>Pernis apivorus</i>	škanjac osaš	G		
		1	<i>Picoides tridactylus</i>	tropsti djetlić	G		
		1	<i>Picus canus</i>	siva žuna	G		
		1	<i>Strix uralensis</i>	jastrebača	G		
1	<i>Sylvia nisoria</i>	pjeгава grmuša	G				
1	<i>Tetrao urogallus</i>	tetrijeb gluhan	G				
G**** - tijekom sezone gniježđenja na području se redovito hrane ptice koje gnijezde na Kvarnerskim otocima							
HR1000022	Velebit	2	<i>Actitis hypoleucos</i>	mala prutka	G		
		1	<i>Aegolius funereus</i>	planinski čuk	G		
		1	<i>Alectoris graeca</i>	jarebica kamenjarka	G		
		1	<i>Anthus campestris</i>	primorska trepteljka	G		
		1	<i>Aquila chrysaetos</i>	suri orao	G		
		1	<i>Bonasa bonasia</i>	lještarka	G		
		1	<i>Bubo bubo</i>	ušara	G		
		1	<i>Caprimulgus europaeus</i>	leganj	G		
		1	<i>Circaetus gallicus</i>	zmijar	G		
		1	<i>Circus cyaneus</i>	eja strjarica			Z
		1	<i>Crex crex</i>	kosac	G		
		1	<i>Dendrocopos leucotos</i>	planinski djetlić	G		
		1	<i>Dendrocopos medius</i>	crvenoglavi djetlić	G		
		1	<i>Dryocopus martius</i>	crna žuna	G		
		1	<i>Emberiza hortulana</i>	vrtna strnadica	G		
		1	<i>Falco peregrinus</i>	sivi sokol	G		
		1	<i>Falco vespertinus</i>	crvenonoga vjetruša			P
		1	<i>Ficedula albicollis</i>	bjelovrata muharica	G		
		1	<i>Glaucidium passerinum</i>	mali čuk	G		
		1	<i>Gyps fulvus</i>	bjeloglavi sup	G****		
		1	<i>Lanius collurio</i>	rusi svračak	G		
		1	<i>Lanius minor</i>	sivi svračak	G		
		1	<i>Lullula arborea</i>	ševa krunica	G		
		1	<i>Pernis apivorus</i>	škanjac osaš	G		P
		2	<i>Phylloscopus bonelli</i>	gorski zviždak	G		
		1	<i>Picoides tridactylus</i>	tropsti djetlić	G		
		1	<i>Picus canus</i>	siva žuna	G		
		1	<i>Strix uralensis</i>	jastrebača	G		
		1	<i>Sylvia nisoria</i>	pjeгава grmuša	G		
		1	<i>Tetrao urogallus</i>	tetrijeb gluhan	G		
G**** - tijekom sezone gniježđenja na području se redovito hrane ptice koje gnijezde na Kvarnerskim otocima							

Kategorija za ciljnu vrstu: 1=međunarodno značajna vrsta za koju su područja izdvojena temeljem članka 4. stavka 1. Direktive 2009/147/EZ; 2=redovite migratorne vrste za koje su područja izdvojena temeljem članka 4. stavka 2. Direktive 2009/147/E

Cilj očuvanja, osnovne mjere i upravno područje za navedene ciljne vrste Područja očuvanja značajnog za ptice HR1000019 Gorski kotar i sjeverna Lika i HR1000022 Velebit navedeni su Prilogu I. Pravilnika o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta ptica u područjima ekološke mreže.

Utjecaj zahvata i aktivnosti na područja ekološke mreže

Obuhvat Programa odnosi se na površine na kojima se ne ustanovljuje lovište sukladno Zakonu o lovstvu, odnosno na površine koje se prema namjeni koriste ili su predviđene za gradnju objekata (izgrađene i neizgrađene građevinske površine – naselja), infrastrukturne objekte, zaštićene objekte, okućnice, vrtove, voćnjake i sl., a sukladno prostornom planu Grada. Unutar obuhvata granica Programa zaštite divljači Grada Senja nalazi se pet područja ekološke – HR1000019 Gorski kotar i sjeverna Lika, HR1000022 Velebit, HR2001301 Podbilo, HR5000019 Gorski kotar i sjeverna Lika i HR5000022 Park prirode Velebit te četiri područja ekološke mreže koja se nalaze granično – HR3000031 Sv. Juraj - otočić Lisac, HR3000033 Uvala Malin; uvala Duboka, HR3000035 Uvala Krivača i HR3000036 Uvala Vrulja u Velebitskom kanalu.

Životinjske vrste koje se nalaze na popisu divljači, a ujedno su i ciljne vrste gore navedenih područja ekološke mreže su: jarebica kamenjarka (*Alectoris graeca*) kao ciljna vrsta područja ekološke mreže HR1000019 Gorski kotar i sjeverna Lika i HR1000022 Velebit te smeđi medvjed (*Ursus arctos*) kao ciljna vrsta područja ekološke mreže HR2000605 Nacionalni park Sjeverni Velebit, HR5000019 Gorski kotar i sjeverna Lika i HR5000022 Park prirode Velebit.

Ni jarebicom kamenjarkom ni smeđim medvjedom neće se „aktivno“ gospodariti ovim Programom, odnosno neće se obavljati lov, već će se samo u slučaju njihove pojavnosti na području obuhvata Programa evidentirati njihova prisutnost i brojnost. Smeđi medvjed je Pravilnikom o strogo zaštićenim vrstama (Narodne novine, br. 144/13, 73/16) proglašen strogo zaštićenom vrstom, ali je ostao na popisu divljači te se njime gospodari temeljem Plana gospodarenja smeđim medvjedom u RH, odnosno akcijskim planom za svaku pojedinu godinu. S obzirom da ovim Programom nije propisan lov jarebice kamenjarke i smeđeg medvjeda nego samo evidentiranje njihovog brojnog stanja, može se zaključiti da neće biti značajnog negativnog utjecaja na jarebicu kamenjarku i smeđeg medvjeda kao ciljnih vrsta navedenih područja ekološke mreže.

Ostale životinjske vrste koje su ciljne vrste gore navedenih područja ekološke mreže ne nalaze se na popisu divljači i ovim Programom (propisanim zahvatima i aktivnostima) se neće negativno utjecati na njih. Dapače, praćenje brojnog, ali i zdravstvenog stanja svih ostalih životinjskih vrsta (pa tako i ciljnih vrsta područja ekološke mreže) ima pozitivan utjecaj (naročito u slučaju pojave bolesti, ranjavanja, smrtnosti i sl.).

Vuk i ris ako će se pojaviti pratiti će se i evidentirati će se njihova pojavnost, a s obzirom da nije planiran odstrjel drugih vrsta divljači (jelen, srna i dr.) koje čine njihov prirodni plijen, može se zaključiti da neće biti značajnog negativnog utjecaja na njih kao ciljne vrste navedenih područja ekološke mreže.

U slučaju potrebe eventualnog rastjerivanja divljači radi smanjenja gospodarskih šteta i/ili eventualnog obavljanja lova - odstrjela, navedeno se neće provoditi u zoni radijusa 100 m oko aktivnih gnijezda strogo

zaštićenih ptica grabljivica i ciljnih vrsta ptica navedenih područja ekološke mreže kao ni u vrijeme njihovog razmnožavanja, odnosno sve eventualne lovne aktivnosti odvijati će se u skladu s osnovnim mjerama propisanim u Pravilniku o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta ptica u područjima ekološke mreže za područja ekološke mreže HR1000019 Gorski kotar i sjeverna Lika i HR1000022 Velebit, tako da neće biti niti značajnog negativnog utjecaja na ciljne vrste ptica navedenih područja ekološke mreže.

Granična područja ekološke mreže – HR3000031 Sv. Juraj - otočić Lisac, HR3000033 Uvala Malin; uvala Duboka, HR3000035 Uvala Krivača i HR3000036 Uvala Vrulja u Velebitskom kanalu ne sadrže ciljne vrste, a ciljna staništa su vezana uz morske ekosustave i nisu predmet lovnog gospodarenja pa se može zaključiti da neće biti značajnog negativnog utjecaja na navedena područja ekološke mreže.

Podjela zaštitnih sredstava korisnicima površina obuhvaćenih Programom i njihova edukacija o pravilnoj primjeni navedenih sredstava nema negativan već pozitivan utjecaj na sve životinjske vrste pa tako i ciljne vrste područja ekološke mreže.

Ovim Programom nije planirano izgrađivati lovnogospodarske i lovnotehničke objekte, a kod eventualne izgradnje lovnogospodarskih i lovnotehničkih objekata koristiti će se isključivo prirodni materijali te se neće koristiti sredstva štetna za toplokrvne životinje a ukoliko se u navedenim objektima pronađu kolonije šišmiša i/ili ptica iste se neće uznemiravati te se neće vršiti prihrana i prehrana divljači, odnosno osnivanje remiza.

S obzirom da se ovaj Program donosi uglavnom za građevinska područja (izgrađena i neizgrađena) gdje se uglavnom ni ne nalaze ciljne vrste (ili se većina ciljnih vrsta ne bi trebala nalaziti jer uglavnom ni nemaju staništa), da se ciljnim vrstama navedenih područja ekološke mreže neće gospodariti (loviti) u smislu posebnog propisa iz područja lovstva već će se samo bilježiti njihova brojna stanja (ako se pojave), da se neće uznemiravati ciljne vrste navedenih područja ekološke mreže ukoliko budu primijećene, može se zaključiti da zahvati i aktivnosti propisani ovim Programom neće imati negativan utjecaj na područja ekološke mreže.

6. MJERE ZAŠTITE DIVLJAČI

Određene vrste krupne divljači povremeno se mogu zateći na području obuhvata Programa. Kako bi se suzbili neželjeni događaji provoditelj Programa poduzeti će sve preventivne mjere čime će se neželjeni događaji svesti na minimum. Preporuča se provoditelju Programa zbog nadzora mogućeg širenja zaraza kao što su bjesnoća, afrička svinjska kuga, tularemija te ptičja gripa (virus H5N1) surađivati i dostavljati lešine ptica ili sisavaca sumnjivih na navedene bolesti nadležnim ustanovama (Veterinarskim ambulantom, Veterinarskom institutu ili Veterinarskom fakultetu) kako bi se na vrijeme mogle provesti preventivne dijagnostičke, kurativne i higijensko-zdravstvene mjere radi zaštite divljači ljudi i stoke.

Provoditelj ovog Programa dužan je provoditi nadzor nad divljači i ostalim životinjskim vrstama.

Članak 59. Pravilnika o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači predviđa sljedeće mjere zaštite:

1. zabranu lova divljači osim izuzetaka propisanih Zakonom o lovstvu i ovim Pravilnikom;
2. provedbu preventivnih, dijagnostičkih, kurativnih i higijensko – zdravstvenih mjera radi zdravstvene zaštite divljači, ljudi i stoke;
3. spašavanje divljači od elementarnih nepogoda;
4. poduzimanje preventivnih mjera kod izvođenja poljoprivrednih i drugih radova;
5. suzbijanje nezakonitoga lova.

Postupanje sa ozlijeđenim ili usmrćenim strogo zaštićenim vrstama koje su zaštićene temeljem Pravilnika o strogo zaštićenim vrstama

Za sve strogo zaštićene vrste koje su pronađene uginule na površinama za koje se ovaj Program donosi provoditelj će sastaviti zapisnik sa sljedećim podacima: foto dokumentacijom vrste, izvješće o vremenu i okolnostima pod kojim je došlo do usmrćivanja strogo zaštićene vrste. O evidentiranim uginućima odmah će izvijestiti inspekciju zaštite prirode i resorno ministarstvo.

7. MJERE ZA SPREČAVANJE ŠTETA OD DIVLJAČI

Mjere za sprječavanje šteta od divljači sastoji se od niza radnji kojima se nastoje umanjiti štete na poljoprivrednim i šumskim površinama i kulturama, staništu, prirodi kao cjelini te na drugim vrstama divljači te strogo zaštićenim i ostalim životinjskim vrstama na koje jedni na druge mogu negativno utjecati.

Mjere za sprječavanje šteta od divljači sastoje se od niza radnji kojima se divljači, ali i pojedinim strogo zaštićenim i ostalim životinjskim vrstama, u prvom redu onemogućava pristup površinama izvan lovišta, da iste ne bi ugrožavale ljudske živote i uzrokovale velike materijalne štete. Sve vrste divljači, kao i najveći dio strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta nepoželjan je na području površine izvan lovišta zbog ugrožavanja sigurnosti i ljudskih života, materijalnih šteta, mogućih nezgoda, a u konačnici i šteta na staništu, prirodi kao cjelina te na svim vrstama divljači te strogo zaštićenim i ostalim životinjskim vrstama na koje jedni na druge mogu negativno utjecati.

Najveći dio mjera za sprječavanje šteta na divljači ujedno su i mjere za sprječavanje šteta od divljači. Mjere za sprječavanje šteta od divljači odnose se u prvom redu na donošenje godišnjeg plana za poduzimanje određenih mjera za sprječavanje štete (sezonski, po vrstama divljači i vrstama šteta od divljači, kulturama i slično); nabavljanje zaštitnih sredstava za izvršenje godišnjeg plana (mehaničkih ili kemijskih repelenta); pravovremena i besplatna raspodjela odgovarajućih zaštitnih sredstava korisnicima zemljišta, na njihov zahtjev, uz prethodnu javnu obavijest i davanja uputa za njihovu upotrebu; održavanje brojnog stanja divljači u granicama dozvoljenog kapaciteta divljači propisanog programom zaštite divljači te ostale uobičajene mjere zaštite za ovo područje i vrste divljači koje obitavaju i pojavljuju se na površinama izvan lovišta. Godišnji plan za sprječavanje šteta donosi za svaku lovnu godinu korisnik zemljišta, odnosno Grad Senj i to njegova stručna osoba za provedbu programa zaštite divljači.

7.1. EDUKACIJA I SURADNJA S VLASNICIMA I KORISNICIMA POVRŠINA IZVAN LOVIŠTA

U cilju uspješnijeg gospodarenja površinama izvan lovišta bitna je suradnja između pravne ili fizičke osobe koja koristiti ili upravlja zemljištem, u ovom slučaju Grad Senj odnosno njene stručne službe za provedbu programa zaštite divljači, s vlasnicima, zakupnicima i/ili korisnicima zemljišta koje se nalazi na području površine izvan lovišta.

Glede zaštite interesa poljodjelstva, poduzimat će se mjere propisane zakonom i po ovlaštenim službama. Vlasnici i korisnici zemljišta koji na površinama izvan lovišta imaju zemljište moraju i to bez odgađanja obavijestiti pravnu ili fizičku osobu koja koristi ili upravlja površinom izvan lovišta o pojavljivanju divljači na površinama izvan lovišta, kao i o eventualnim stazama divljači kojima ista dolazi na površine izvan lovišta, eventualnim započetim štetama na poljoprivrednim, šumskim i drugih površinama, kao i o okolnostima koje mogu utjecati na poduzimanje mjera za sprječavanje štete koju može nanijeti divljač na njihovu zemljištu. S poljoprivrednicima pokušati dogovarati da u kritičnim područjima ne sade i ne siju kulture i sorte koje preferira divljač te da isti koriste zaštitna sredstava koja ne utječu na divljač i to u propisanim količinama. Zbog sprječavanja šteta na poljoprivrednim površinama

pravna ili fizička osoba koja koristi ili upravlja površinama izvan lovišta može vlasnike i korisnike zemljišta obavijestiti javnom obavijesti o raspodjeli besplatnih zaštitnih sredstava, njihovim obavezama pri sprječavanju šteta od divljači, odnosno zaštiti poljoprivrednih kultura. Vlasnici voćnjaka i ostalih plantažnih nasada moraju iste ograditi ili ih zaštititi na bilo koji drugi način, kako divljač u njima ne bi počinila štetu, o čemu ih se isto tako može obavijestiti.

Saniranjem, redovnim čišćenjem i što češćim odvozom smeća s područja površine izvan lovišta smanjiti će se ulazak nekih vrsta divljači, ali i nekih strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta na površine izvan lovišta u potrazi za hranom. Isto tako pokušati s vlasnicima i korisnicima zemljišta odabirati kemijska, biološka i biotehnička zaštitna sredstva pri raznom tretiranju, a koja neće negativno utjecati na zdravstveno ili bilo koje drugo stanje divljači, ali i strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta.

Uočavanjem divljači na površinama izvan lovišta može se stupiti u kontakt s lovoovlaštenikom na području čijeg lovišta je navedeno zamijećeno. S lovoovlaštenicima može se pokušati dogovoriti da isti obave istjerivanje divljači od same površine izvan lovišta. Isto tako pokušati organizirati sastanke s lovoovlaštenicima, na čijim se dijelovima opisane granice lovišta nalazi površina izvan lovišta i pokušati dogovoriti što više detalja vezanih uz sprječavanje dolaska ili istjerivanja divljači s površine izvan lovišta. Uz istjerivanje divljači s površine izvan lovišta pokušati dogovoriti da se skupni lovovi obavljaju na način da pogon ili prigon krenu od objekata ili ograda prema središtu lovišta. Na navedeni način divljač bi se odmaknula od površine izvan lovišta, a u slučaju da se radi obrnuto izbjegli bi se slučajevi zalijetanja divljači u ograde ili dolazak na građevinska i druga zemljišta na kojima nije ustanovljeno lovište.

Isto tako zatražiti od lovoovlaštenika da lovnogospodarske objekte i to hranilišta, solišta, pojilišta i kaljužališta odmaknu što je više moguće dalje od same površine izvan lovišta te da na prostorima koja su u blizini površine izvan lovišta obave pojačanu prihranu. Pojačanu prihranu valjalo bi obavljati tijekom cijele godine, a osobito tijekom nepovoljnih mjeseci u godini kada hrane u prirodi ima znatno manje ili je divljači otežano doći do iste. Pokušati dogovoriti i postavljanje jednogodišnjih i višegodišnjih površina pod raznim poljoprivrednim kulturama u svrhu prehrane na lokacijama koja nisu tik uz površinu izvan lovišta. Važno je divljači osigurati i optimalne pašne površine, čime ista ne bi imala potrebu za ulazak na zelene i košene travnate površine na kojima se ne ustanovljuje lovište. Rečenim bi se divljač odmaknula od neposredne blizine površine izvan lovišta.

7.2. NABAVLJANJE KEMIJSKIH, BIOLOŠKIH I BIOTEHNIČKIH ZAŠTITNIH SREDSTAVA

Nabavljanje kemijskih, bioloških i biotehničkih zaštitnih sredstava te njihovo postavljanje može obavljati stručna osoba za provedbu programa zaštite divljači s vlasnicima i korisnicima kojim se navedena sredstva izdaju. Navedena sredstva potrebno je nabaviti i primijeniti u cilju sprječavanja štete koju divljač može načiniti na površinama izvan lovišta. Navedena sredstva mogu se primijeniti u preventivnu svrhu i to sprječavanja ulaska divljači, ali i pojedinih strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta na površine izvan lovišta, ali i u slučaju pojave štete. Zbog sprječavanja šteta na površinama izvan lovišta pravna ili fizička osoba koja koristi ili upravlja površinama izvan lovišta može vlasnike i korisnike zemljišta obavijestiti javnom obavijesti o raspodjeli besplatnih zaštitnih sredstava, njihovim obavezama, kao i način upotrebe tih zaštitnih sredstava. Sprječavanjem ulaska divljači, ali i pojedinih strogo zaštićenih i

ostalim životinjskim vrstama na područje površine izvan lovišta, gdje životinjske vrste uglavnom i nemaju mjesta odnosno staništa, podignuti će se sigurnost ljudi te će se smanjiti materijalne štete na objektima i površinama, ali i na divljači.

Kemijske metode sastoje se od upotrebe repelenata, bilo kao gotovih proizvoda, bilo u vlastitoj proizvodnji. Kemijska sredstva su niz raznih kemijskih repelenta na bazi specifičnog, divljači nepoželjnog i neugodnog mirisa zbog kojeg ista napušta kemijskim sredstvima branjena, odnosno mirisom obilježena područja. Na tržištu se nalazi cijeli niz repelenata pod različitim trgovačkim nazivima, a zajedničko im je da svojim specifičnim mirisom odbijaju divljač. Nanošenjem kemijskih sredstava uz ili na površine izvan lovišta sprječavati će se približavanje ili obitavanje divljači na istoj. Kemijski repelenti moraju se postavljati i nanositi u količinama koje su propisane od strane proizvođača. Uz svaki repelent priložene su detaljne upute u kojima se govori o načinu primjene, vrsti divljači protiv koje se primjenjuje, koju štetu sprječava i kolika je količina i koncentracija potrebna za zaštitu. Ovisno o načinu primjene, repelenti se mogu koristiti za plošnu ili stabilimičnu zaštitu. Djeluju tako da divljač odbijaju nepoželjnim mirisom, okusom ili mehanički. Kemijska metoda sastoji se u upotrebi raznih repelenta na bazi specifičnog mirisa, ali je isto tako bitno da navedena sredstva ne štete niti divljači, niti ekosustavu kao cjelini te da osobito nisu štetna za zdravlje ljudi.

Biološke metode sprječavanja šteta od divljači obuhvaćaju više komponenata i dugoročno su jedino one efikasne. Sastoje se od striktnog provođenja odredaba programa zaštite divljači, izlučivanja divljači s površine izvan lovišta jer na ovom prostoru uglavnom nema uvjeta za boravak i obitavanje divljači, a prema potrebi i u suradnji s lovoovlaštenicima i izlaganju određenih količina hrane što dalje od površine izvan lovišta. Ta hrana koja se može izložiti samo van površina izvan lovišta ima za cilj odvratanje divljači od površina izvan lovišta, gdje je ista uglavnom i nepoželjna. Navedena izložena količina hrane u suradnji s lovoovlaštenicima ima dvostruki cilj, odnosno i sprječavanja šteta od divljači, ali i zaštitu iste. Prema mogućnosti i u suradnji s lovoovlaštenicima čija lovišta graniče s površinom izvan lovišta, van površina lovišta i to na što većoj udaljenosti osnivati svake godine što veće površine pod jednogodišnjim i višegodišnjim remizama te osigurati što veći broj kvalitetnih pašnih površina. Na pravilno postavljenim remizama divljač bi se zadržavala, a ujedno bi se i odvrćala od površina izvan lovišta. Sve te površine pod jednogodišnjim i višegodišnjim remizama bitno je zasaditi ili zasijati kulturama koje divljač preferira, a kojih nema na okolnom području. Kulture koje će se saditi ili sijati trebaju biti u skladu sa Zakonom o sprječavanju unošenja i širenja stranih te invazivnih stranih vrsta i upravljanju njima. Biološka metoda je i održavanja propisane brojnosti divljači.

Budući da je površina izvan lovišta uglavnom stalno naseljeno područje, pravna ili fizička osoba koja koristi ili upravlja površinom izvan lovišta, sama će i to na licu mjesta odlučiti o izlučivanju divljači, koja se eventualno pojavi na ovim površinama. Korisnik će sam i to na temelju svoje procjene odlučiti koju divljač i u kojoj brojnosti će izlučiti s površine izvan lovišta.

Mehaničke metode sastoje se iz zaštite ugroženih područja određenim, provedenim radovima na i uz površine izvan lovišta. Mehanička zaštita ugroženog područja ili objekta može se obavljati ogradom koja onemogućava pristup divljači, što je najskuplja, ali i najefikasnija zaštita. Zbog specifičnosti površine izvan lovišta ista se ne može u potpunosti ograditi te se iz navedenoga razloga mogu ograditi samo manje

površine. Ukoliko će se obaviti ograđivanje pojedinim područja i dijelova, ograda se mora u budućem gospodarenju održavati, na potrebnim mjestima nadograditi, zamijeniti dotrajale dijelova i slično. Na područjima gdje divljač najčešće ulazi na površine izvan lovišta može se pokušati sa postavljanjem električnih pastira, na manje ugroženim područjima i svjetlucah folija, raznih klepetala i slično. Pojedini dijelovi površine izvan lovišta mogu se čuvati i plinskim topovima. Plinske topove ne treba dugo zadržavati na jednom mjestu zbog opasnosti da se divljač navikne na pucnje. Iz navedenoga razloga plinske topove postavljati na određena područja dva do tri dana. U mehaničke metode spada i postavljanje raznih plašila, na vizualnoj ili zvučnoj bazi, a koja isto tako imaju za cilj odvratanje divljači od površine izvan lovišta.

7.3. IZGON DIVLJAČI TE UPOTREBA ZAŠTITNIH SREDSTAVA I PLAŠILA

Zaštitu prostora površine izvan lovišta izgonom divljači može provoditi pravna ili fizička osoba koja koristi ili upravlja površinom izvan lovišta ili pravna ili fizička osoba s kojom je potpisan ugovor. Uvjet za navedeno je da je pravna osoba registrirana za obavljanje lova, dok fizičke osobe moraju imati položeni lovački ispit i lovačku iskaznicu s važećom identifikacijskom markicom za pojedinu lovnu godinu te pisano dopuštenje pravne ili fizičke osobe koja koristi ili upravlja površinom izvan lovišta. Izgon divljači može se obaviti na temelju trenutne procjene da divljač neće utjecati na svakodnevni život na površini izvan lovišta te da neće ugroziti živote ljudi koji bi trebali obaviti izgon. Izgon divljači, osim ptica, s površina izvan lovišta obavlja se na način da lovci krenu od objekata ili ograda na površini izvan lovišta te da divljač potiskuju od površine prema granicama odnosno i dalje od 100 metara od građevinskog i drugog zemljišta na kojima se ne ustanovljuje lovišta. Upotrebom mreža dugačkih 20 do 40 metara tjerala odnosno usmjeravala bi se životinja prema i dalje od granica površine izvan lovišta. Navedeno se može primijeniti na većinu divljači osim gdje bi u opasnost mogli doći životi osoba odnosno lovaca koji obavljaju istjerivanje. Pri izgonu divljači treba trenutno procijeniti rizik i izvodivost cijele operacije.

Jedna od mjera izгона divljači je i uklanjanje gnijezda. Navedenu metodu potrebno je provoditi i primjenjivati u skladu s zakonskim propisima, a u svrhu sprječavanja gniježđenja većeg broja ptica, ali samo onih vrsta koje se nalaze na popisu divljači. Ovu mjeru potrebno je provoditi na području parkova, zelenih površina, ali i na drveću i grmlju u zaštitnom pojasu od 100 metara, na kojim se ne smije provoditi odstrjel. Prilikom uklanjanja gnijezda treba paziti da ptice ne sjede na jajima, sukladno zakonskim propisima. Pri i neposredno nakon uklanjanja gnijezda trebalo bi koristiti i zvučne metode kako ptice ne bi ponovno počele graditi gnijezda.

Za sprječavanje pojavljivanja divljači, ali i pojedinih strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta mogu se koristiti i vizualna i zvučna plašila. Vizualna plašila u obliku balona, traka ili silueta ptica i raznih grabežljivaca imaju za cilj odvratanje divljači te strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta od same površine izvan lovišta. Zvučna plašila koriste se za puštanje glasanja divljači, ali i strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta kada su iste u opasnosti. Zvučna plašila ne treba dugo zadržavati na jednom mjestu zbog opasnosti da se divljač ne navikne na razne zvukove koji se iz istih puštaju. Iz navedenoga razloga zvučna plašila postavljati na određena područja dva do tri dana. Navedene metode su izrazito prikladne jer nema opasnosti od ozljeđivanja životinjske vrste koja se istjeruje. Upotreba laserskog uređaja za

plašenje ptica preporučuje se tijekom cijele godine iz razloga što se ptice ne mogu priviknuti na njega, a ujedno navedeni uređaj ne ozljeđuje ptice. Nedostatak uređaja je što se isti ne može koristiti u uvjetima slabije vidljivosti, kao što je svitanje, sumrak ili izmaglica. Uređaj je osobito prikladan za rastjerivanje ptica kada počinju graditi gnijezda ili noće na drveću, objektima i zelenim površinama. Laserski uređaj emitira crvenu zraku dometa 500 do 700 metara, a njegova se učinkovitost povećava kada se primjenjuje sa zvučnim metodama plašenja. Isto tako divljač koju nije moguće istjerati iz bilo kojeg razloga potrebno je uhvatiti ili eventualno i odstrijeliti da bi se na navedenim način spriječila šteta koju uznemirena divljač može izazvati i napraviti na površinama izvan lovišta.

7.4. UKLANJANJE POLJOPRIVREDNIH USJEVA DO AGROTEHNIČKOG ROKA

Na površinama izvan lovišta nalaze se i određene površine poljoprivrednog zemljišta, na kojima se siju i sada razne vrste poljoprivrednih kultura. Vlasnici ili korisnici poljoprivrednog zemljišta moraju ukloniti poljoprivredne usjeve najkasnije mjesec dana od agrotehničkog vremena za berbu ili žetvu uroda, o čemu se isti mogu obavijestiti. Vlasnici voćnjaka i ostalih plantažnih nasada moraju iste ograditi ili ih zaštititi na bilo koji drugi način, kako divljač u njima ne bi počinila štetu.

7.5. SMANJIVANJE BROJNOG STANJA DIVLJAČI

Smanjivanje brojnog stanja divljači kada zbog prevelike gustoće dolazi do gospodarski nedopustivih šteta ili zbog prekobrojnosti okvirnog kapaciteta za svaku pojedinu vrstu dolazi do mogućnosti stradavanja ljudi i imovine obavlja se propisanim mjerama ovog programa zaštite divljači. Izlučivanje na površinama izvan lovišta obavlja pravna ili fizička osoba koja provodi program zaštite divljači, a ukoliko nije registrirana za obavljanje lova, isto će povjeriti registriranoj pravnoj ili fizičkoj osobi. Važno je napomenuti da i jedno grlo/rep/kljun divljači na području građevinskih i javnih površina, sukladno površinama navedenih na obrascu PZD – 1, izvan lovišta, predstavlja prekobrojno stanje gdje može doći do gospodarski nedopustivih šteta na objektu, imovini, ali i na ljudskim životima, uvažavajući socijalni kapacitet.

Lov divljači na površina izvan lovišta obavlja se u skladu sa odredbama Zakonom o lovstvu i Pravilnika proizašlih iz istoga, poštujuću lovačku etiku i običaje. Svaki obavljeni lov evidentira stručna osoba za provedbu programa zaštite divljači po lovnim godinama u obrascu PZD – 4. Uхваćena, odstrijeljena ili na neki drugi način stečena divljač (uginuća) pripada pravnoj ili fizičkoj osobi koja koristi ili upravlja zemljištem odnosno površinom izvan lovišta.

Prije obavljanja bilo kakvog lova (hvatanje, sanitarni ili redukcijski odstrjel) potrebno je od Ministarstva nadležnoga za poslove lovstva, a na temelju dokaza (prebrojavanje, potvrda o pojavljivanju bolesti ili proglašenju zaraze, slike ozljeđene divljači i slično) zatražiti evidencijske markice za obilježavanje krupnih vrsta divljači (jelen obični, jelen lopatar, divokoza, srna obična, svinja divlja, muflon i smeđi medvjed) ali i neke druge vrste krupne divljači, ukoliko bi se ista pojavila na površinama izvan lovišta. Isto tako prije lova potrebno je i od Hrvatskog lovačkog saveza preuzeti blok Dopuštenje za lov divljači, blok Zapisnik o obavljenom lovu i blok Potvrda o porijeklu divljači i njezinih dijelova.

Sve vrste divljači smije se loviti samo u skladu sa Pravilnikom o korištenju lovačkog oružja i naboja i Pravilnikom o lovostaju.

Svi trofeji koji podliježu vrjednovanju (Pravilnik o načinu ocjenjivanja trofeja divljači, obrascu trofejnog lista, vođenju evidencije o trofejima divljači i izvješću o ocijenjenim trofejima) moraju se ocijeniti.

Nakon prikupljanja i dobivanja svih potrebnih rješenja pravna osoba kojoj je povjereno upravljanje površinama izvan lovišta može obaviti radnje izlučivanja (hvatanje, odstrjel i slično) u skladu sa zakonskim propisima. Može se zatražiti izlučivanje divljači, ali i ostalih životinjskih vrsta i to tijekom cijele lovne godine, bez obzira na vrijeme lovostaja sukladno zakonskim propisima i uz pribavljena dopuštenja od nadležnih tijela.

Protokol za postupanje pri izlučivanju divljači, nakon dobivanja svih potrebni ovlaštenja i rješenja, bilo bi osigurati mjesto gdje se divljač ili ostala životinjska vrsta nalazi te isto tako osiguravati prostor tijekom cijeloga vremena njenoga izlučivanja. Pravna osoba koja gospodari/upravlja površinama izvan lovišta Grada Senja, ukoliko nije registrirana za uzgoj, zaštitu, lov i korištenje divljači, trebala bi sklopiti Ugovor s pravnom ili fizičkom osobom koja će obavljati izlučivanje divljači i/ili ostalih životinjskih vrsta s područja površine izvan lovišta. **U lovu odnosno u izlučivanju smije sudjelovati osoba koja uza se ima lovačku iskaznicu s važećom identifikacijskom markicom za pojedinu lovnu godinu i pisano dopuštenje ovlaštenika prava lova te pravne ili fizičke osobe koje gospodare zemljištem iz članka 9. stavka 2. Zakona o lovstvu. Odstreljivati divljač smije samo osoba koja uz navedene uvjete posjeduje i oružni list za držanje i nošenje oružja u svrhu lova. Svaki obavljeni lov evidentira stručna osoba za provedbu programa zaštite divljači po lovnim godinama u obrascu PZD – 4.**

Površine ovog PZD-a mogu predstavljati relativno povoljna staništa za neke vrste divljači, ali u pojedinim slučajevima iste vrste mogu predstavljati izravnu ugrozu prema stanovništvu (npr. lisice, čagljevi, kune, vrane). Zbog toga se preporučuje poštivati počela socijalnog kapaciteta, kao što je i slučaj u srednje i zapadnoeuropskim zemljama.

Sukladno tome izrađivač preporučuje slijedeće socijalne kapacitete:

VRSTE KRUPNE DIVLJAČI	brojnost divljači	
jelen obični	0	grla
jelen lopatar	0	grla
srna obična	0	grla
divokoza	0	grla
muflon	0	grla
svinja divlja	0	grla
smeđi medvjed	0	grla
VRSTE SITNE DIVLJAČI		
jazavac	0	grla
mačka divlja	10	grla
kuna bjelica	20	grla
kuna zlatica	20	grla
lasica	60	grla
zec obični	30	grla
puh sivi	60	grla
lisica	0	Grla
čagalj	0	grla
tvor	30	grla
šljuka	30	kljunova
fazan	30	kljunova
jarebica kamenjarka grivna	30	kljunova
prepelica pućpura	50	kljunova
golub pećinar	100	kljunova
golub divlji grivnjaš	30	kljunova
vrana siva	20	kljunova
vrana gaćac	20	kljunova
svraka	20	kljunova
šojka kreštalica	20	kljunova

Uklanjanje divljači obavljat će se u skladu s Protokolom za postupanje, koji će se donijeti u suradnji s Ministarstvom unutarnjih poslova. Protokol treba donijeti najkasnije u roku od 6 mjeseci od dana dobivanja suglasnosti ovog Programa zaštite divljači.

8. BRIGA O DRUGIM ŽIVOTINJSKIM VRSTAMA

U skladu sa zakonskom regulativom i smjernicama ovog Programa zaštite divljači, treba se evidentirati pojava i ostalih životinjskih vrsta (vrste, njihov broj, učestalost i dr.), a kao mjera zaštite provoditi će se permanentno preventivne mjere sprječavanja uništavanja legla, odnosno gnijezda i jaja životinjskih vrsta te uništavanje mladunčadi ili odraslih primjeraka.

Provedba spomenutih mjera već je ranije opisana u ovom Programu. Poželjno je da prisutnost kako divljači tako i određenih ostalih životinjskih vrsta na određenim područjima obuhvata Programa, pogotovu unutar građevinskih područja bude što manja. Bez obzira na poduzete mjere, slučajevi pojava divljači i ostalih životinjskih vrsta su neminovni. U takvim situacijama kada se određena jedinka (sisavac ili ptica) nađe u prostoru gdje direktno ugrožava imovinu, objekte ili ljude potrebno je prije svega poduzeti mjere protjerivanja, a u slučaju strogo zaštićenih životinjskih vrsta o navedenome obavijestiti nadležno ministarstvo i ishoditi dopuštenje te poduzeti mjere za sprječavanje njihovog pojavljivanja te po potrebi i njihovo uklanjanje, a samim time i sprječavanje nastanka šteta.

Potrebno je voditi evidenciju stradalih ili uklonjenih jedinki sukladno Zakonu o lovstvu i Zakonu o zaštiti prirode. Izvješća se dostavljaju nadležnim ministarstvima.

11.PRILOZI

- Akt na temelju kojega je izdvojeno područja za koje je izrađen Program
- Zapisnik stručnoga povjerenstva za pregled Programa
- Rješenje o provedenom postupku prethodne ocjene prihvatljivosti Programa za područje ekološke mreže
- Suglasnost o odobrenju Programa
- Topografska karta u mjerilu
- Kartografski prikaz zaštićenog područja u odgovarajućem mjerilu
- Kartografski prikaz područja ekološke mreže u odgovarajućem mjerilu

Na temelju članka 20. i 47. Zakona o lovstvu („Narodne novine“ broj 99/18, 32/19 i 32/20), članka 57. i 58. Pravilnika o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači („Narodne novine“ broj 40/06, 92/08, 39/11 i 41/13) i članka 40. Statuta Grada Senja („Službeni glasnik Grada Senja“ broj 4/20 i 1/21), Gradsko vijeće Grada Senja na 5. sjednici održanoj 21. ožujka 2022., donijelo je

ODLUKU
o proglašenju površine izvan lovišta na području
Grada Senja

Članak 1.

Ovom Odlukom određuje se popis naselja na području Grada Senja u kojima se nalaze površine zemljišta na kojima nije ustanovljeno lovište.

Članak 2.

Naselja koje obuhvaća Grad Senj su: Senj, Alan, Biljevine, Bunica, Crni Kal, Jablanac, Klada, Krasno, Krivi Put, Lukovo, Melnice, Mrzli Dol, Pijavica, Podbilo, Prizna, Senjska Draga, Starigrad, Stinica, Stolac, Sveta Jelena, Sveti Juraj, Velke Brisnice, Veljun Primorski, Volarice, Vrataruša, Vratnik i Vrzići.

Članak 3.

Granica površine izvan lovišta određuje se od granica građevinskih područja naselja na udaljenosti od 100 m izvan granica građevinskih područja naselja, osim u dijelovima gdje su manje udaljenosti građevinskih područja naselja sa granicama naselja ili susjednih jedinica lokalne samouprave.

Članak 4.

Osnovne podatke o položaju, granicama, kao i ukupnu površinu zemljišta na kojima se ne ustanovljava lovište te njezinu strukturu utvrdit će Program zaštite divljači na području Grada Senja.

Članak 5.

Ova Odluka stupa na snagu dan nakon objave u „Službenom glasniku Grada Senja“.

KLASA: 320-01/21-01/11
URBROJ: 2125-03/01-22-10
Senj, 21. ožujka 2022.

GRADSKO VIJEĆE GRADA SENJA

Predsjednik Gradskog vijeća
Željko Tomljanović, v.r.

Na temelju članka 50. stavka 2. Statuta Grada Senja („Službeni glasnik Grada Senja“ broj 4/20 i 1/21), članka 17. i članka 19. Poslovnika Gradskog vijeća Grada Senja („Službeni glasnik Grada Senja“ broj 6/20 i 1/21), članka 2. Odluke o osnivanju i načinu rada stalnih radnih tijela Gradskog vijeća Grada Senja („Službeni glasnik Grada Senja“ broj 9/21), Gradsko vijeće Grada Senja na svojoj 5. sjednici, održanoj 21. ožujka 2022. godine, donosi

Rješenje

o izboru predsjednika i članova Odbora za branitelje

1. Za predsjednika Odbora za branitelje imenuje se Milan Tomljanović.
2. Za ostale članove Odbora za branitelje imenuju se: Milan Vukušić, Željko Tomljanović, Milan Bundalo, Ivan Bilen, Zlatko Prpić i Ivan Anić.
3. Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u „Službenom glasniku Grada Senja“.
4. Stupanjem na snagu ovoga Rješenja stavlja se van snage Rješenje o izboru predsjednika i članova Odbora za branitelje (KLASA: 021-05/17-02/23, URBROJ: 2125-03/01-17-01 od dana 22. rujna 2017. godine).

KLASA: 024-03/22-09/01
URBROJ: 2125-03/01-22-04
Senj, 21. ožujka 2022.

GRADSKO VIJEĆE GRADA SENJA

Predsjednik Gradskog vijeća
Željko Tomljanović, v.r.

Na temelju članka 50. stavka 2. Statuta Grada Senja („Službeni glasnik Grada Senja“ broj 4/20 i 1/21), članka 17. i članka 19. Poslovnika Gradskog vijeća Grada Senja („Službeni glasnik Grada Senja“ broj 6/20 i 1/21), članka 2. Odluke o osnivanju i načinu rada stalnih radnih tijela Gradskog vijeća Grada Senja („Službeni glasnik Grada Senja“ broj 9/21), Gradsko vijeće Grada Senja na svojoj 5. sjednici, održanoj 21. ožujka 2022. godine, donosi

ZAPISNIK

sastavljen 23. svibnja 2022. godine u Senju povodom pregleda usklađenosti elaborata Programa zaštite divljači za površine Grada Senj (u daljnjem tekstu: „elaborat“) sa Zakonom o lovstvu („Narodne novine“, broj: 99/18, 32/19 i 32/20) te posebnim propisima i aktima koji se odnose na gospodarenje divljači.

Grad Senj podnijela je Ministarstvu poljoprivrede zahtjev kojim je zatražila pregled elaborata, radi odobrenja.

Ministarstvo poljoprivrede, temeljem navedenog zahtjeva te članka 45. stavka 7. Zakona o lovstvu osnovalo je Povjerenstvo za provedbu ispitnog postupka pregleda elaborata programa zaštite divljači, u sastavu:

1. Tomislav Žuglić, dipl. ing. šum. - predsjednik
2. Ivan Gligora, mag. ing. agr. - član
3. Stjepan Gospočić, dipl. ing. šum. - član

i dalo mu u zadatak da obavi ispitni postupak pregleda predloženoga elaborata i da svoje mišljenje Ministarstvu poljoprivrede.

Predloženi elaborat izradio je Fakultet šumarstva i drvne tehnologije Sveučilišta u Zagrebu registriran za izradu i provođenje lovnogospodarskih osnova, programa uzgoja i programa zaštite divljači te njihovih revizija (broj licence 1809). Ovlašteni djelatnik izrađivača koji je izradio elaborat lovnogospodarske osnove je doc. dr. sc. Kristijan Tomljanović.

Povjerenstvo se sastalo i radilo dana 23. svibnja 2022. godine, bez člana Stjepana Gospočića koji je opravdano odsutan, a radu Povjerenstva prisustvovali su predstavnici Grada Senja i izrađivač elaborata.

Povjerenstvo za provedbu ispitnog postupka u vremenskom razdoblju koje je imalo na raspolaganju, nije utvrdilo nedostatke prema Pravilniku o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači („Narodne novine“, broj: 40/06., 92/08., 39/11. i 41/13.), Zakonu o lovstvu te provedbenim propisima donesenim temeljem Zakona.

Predloženi elaborat sadrži sve dijelove propisane Zakonom o lovstvu i ostalim pratećim provedbenim propisima.

Predloženi elaborat izrađen je za razdoblje od 1. travnja 2022. do 31. ožujka 2032. godine.

Nakon pregleda elaborata povjerenstvo donosi slijedeći:

ZAKLJUČAK

1. Elaborat je potrebno dopuniti sljedećim:
 - nomotehnički i pravopisno urediti elaborat
 - uskladiti zakonske i podzakonske akte
2. Grad Senj dužan je u roku od 15 dana od dana sastavljanja ovog Zapisnika dostaviti na uvid u Ministarstvo poljoprivrede jedan primjerak usklađenog elaborata u skladu s točkom 1. ovoga Zaključka.
3. Provjera usklađenosti Programa zaštite divljači provest će se uredski prema ovome Zapisniku i radnoj inačici Programa zaštite divljači.
4. Predlaže se Ministarstvu poljoprivrede:

a) da na temelju članka 47. stavka 1. Zakona o lovstvu da suglasnost na program zaštite divljači za površine Grada Senja, za vremensko razdoblje od 1. travnja 2022. do 31. ožujka 2032. godine ako se u danom roku dostavi usklađeni elaborat ili

b) da na temelju članka 47. stavka 1. Zakona o lovstvu odbaci program zaštite divljači za površine Grada Senja za vremensko razdoblje od 1. travnja 2022. do 31. ožujka 2032. godine ako se u danom roku ne dostavi usklađeni elaborat.

5. Nakon provedenog postupka odobravanja sukladno točki 4. podtočki a) ovoga Zapisnika, Grad Senj obvezan je u roku od 30 dana od dana primitka Rješenja o davanju suglasnosti na Program zaštite divljači za površine Grada Senja dostaviti u Ministarstvo poljoprivrede na ovjeru dva primjerka uvezanog elaborata te jedan primjerak u elektroničkom zapisu na optičkom mediju.

Za Grad Senj:

Pročelnik jedinstvenog upravnog odjela,
Jure Tomljanović, dipl. oec.

Za izrađivača:

Fakultet šumarstva i drvne tehnologije
doc. dr. sc. Kristijan Tomljanović

Za Povjerenstvo:

1. Tomislav Žuglić, dipl. ing. šum.

2. Ivan Gligora, mag. ing. agr.

REPUBLIKA HRVATSKA

MINISTARSTVO GOSPODARSTVA
I ODRŽIVOG RAZVOJA

10000 Zagreb, Radnička cesta 80
Tel: 01/ 3717 111 fax: 01/ 3717 149

UPRAVA ZA ZAŠTITU PRIRODE

KLASA: UP/I-352-03/22-05/42

URBROJ: 517-10-02-03-22-2

Zagreb, 26. travanj 2022.

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, OIB 19370100881, temeljem članka 48. stavaka 5., 7. i 8. Zakona o zaštiti prirode (Narodne novine, br. 80/13, 15/18, 14/19, 127/19) vezano uz članak 46. stavak 1. Zakona o zaštiti prirode povodom zahtjeva Grada Senja, OIB 61106276570, Obala dr. Franje Tuđmana 2, 53270 Senj, nositelja izrade Programa zaštite divljači za površine Grada Senja za vremensko razdoblje od 01. travnja 2022. do 31. ožujka 2032. godine, a podnesenog putem izrađivača Plana Fakulteta šumarstva i drvne tehnologije, OIB 07699719217, Svetošimunska cesta 23, 10000 Zagreb, za provedbu postupka Prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu Programa zaštite divljači za površine Grada Senja za vremensko razdoblje od 01. travnja 2022. do 31. ožujka 2032. godine, nakon provedenog postupka donosi

RJEŠENJE

- I. Da je Program zaštite divljači za površine Grada Senja za vremensko razdoblje od 01. travnja 2022. do 31. ožujka 2032. godine prihvatljiv za ekološku mrežu.
- II. U cilju zaštite zaštićenog područja i strogo zaštićenih divljih vrsta za koje nisu izdvojena područja ekološke mreže izdaju se sljedeći uvjeti zaštite prirode:
 1. U dijelu obuhvata Plana koji se nalazi unutar granica parka prirode „Velebit“ o svim planiranim lovnim aktivnostima na tom području obavijestiti Javnu ustanovu „Park prirode Velebit“;
 2. U zoni radijusa 100 m oko aktivnih gnijezda strogo zaštićenih ptica nije dopušteno provoditi lovne aktivnosti u vrijeme njihovog razmnožavanja;
 3. Kod eventualne izgradnje lovnogospodarskih i/ili lovnotehničkih objekata te održavanja istih, koristiti isključivo prirodne materijale i ne koristiti sredstva štetna za toplokrvne životinje. Ukoliko na lovnogospodarskim i/ili lovnotehničkim objektima šišmiši osnuju koloniju i/ili ptice gnijezda nije dopušteno njihovo uznemiravanje;
 4. Obvezno primjenjivati za medvjeda „Plan gospodarenja smeđim medvjedom u Republici Hrvatskoj“, a za vuka i risa Planove upravljanja tim vrstama;
 5. Svaki pronalazak uginule ili ozlijeđene strogo zaštićene životinjske vrste odmah prijaviti Zavodu za zaštitu okoliša i prirode putem obrasca dostupnog na internetskoj poveznici <http://213.202.106.36/limesurvey/index.php/927612/lang-hr>;

6. U Obrascu za evidentiranje ugroženih i strogo zaštićenih vrsta (dostupan na upit na zavod@mingor.hr) potrebno je evidentirati opažanja i nalaze strogo zaštićenih vrsta te navedeni Obrazac jednom godišnje dostavljati Zavodu za zaštitu okoliša i prirode.

III. Ovo Rješenje objavljuje se na internetskim stranicama Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja.

O b r a z l o ž e n j e

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja Uprava za zaštitu prirode zaprimila je 19. travnja 2022. godine od strane Fakulteta šumarstva i drvene tehnologije, Svetošimunska cesta 23, 10000 Zagreb, izrađivača Programa zaštite divljači za površine Grada Senja za vremensko razdoblje od 01. travnja 2022. do 31. ožujka 2032. godine (dalje u tekstu: Plan) zahtjev za provođenje postupka Prethodne ocjene prihvatljivosti Plana za ekološku mrežu.

U zahtjevu su sukladno članku 48. stavku 2. Zakona o zaštiti prirode dostavljeni podaci o Planu, nositelju izrade Plana te pripadajući kartografski prikazi. Uz zahtjev je u tiskanom i digitalnom obliku priložen nacrt Plana.

U provedbi postupka ovo Ministarstvo razmotrilo je predmetni zahtjev i priloženu dokumentaciju te nakon uvida u Uredbu o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (Narodne novine, broj 80/19) utvrdilo je sljedeće.

Nositelj izrade Plana je Grad Senj, Obala dr. Franje Tuđmana 2, 53270 Senj.

Obuhvat Plana odnosi se na područje Grada Senja (naselja: Senj, Sveti Juraj, Jablanac, Krasno, Vratnik, Krivi put, Lukovo, Klada, Starigrad, Prizna, Alan, Biljevine, Bunica, Crni Kal, Melnice, Mrzli Dol, Pijavica, Podbilo, Senjska Draga, Stinica, Stolac, Sveta Jelena, Velike Brisnice, Veljun Primorski, Volarice, Vrataruša i Vrzići) površine 1.401,19 ha (šumsko zemljište 653,51 ha, poljoprivredno zemljište 14,38 ha, javne površine 32,31 ha, privredni objekti 4,15 ha, urbane površine, industrijska postrojenja i građevinska (izgrađena i neizgrađena) zemljišta 696,84 ha).

Plan se donosi za vremensko razdoblje od 01. travnja 2022. do 31. ožujka 2032. godine (10 godina).

Razlog za izradu Plana proizlazi iz Zakona o lovstvu (Narodne novine, broj 99/18, 32/19, 32/20), odnosno članka 47. koji propisuje da se za površine na kojima je zabranjeno ustanovljenje lovišta donosi program zaštite divljači kojim se uređuje zaštita i lov divljači na navedenim površinama.

Vrste divljači koje obitavaju ili se mogu pojaviti na području obuhvata Plana i kao takve su navedene u Planu su: jelen obični (*Cervus elaphus*), jelen lopatar (*Dama dama*), srna obična (*Capreolus capreolus*), divokoza (*Rupicapra rupicapra*), muflon (*Ovis aries musimmon*), svinja divlja (*Sus scrofa*), smeđi medvjed (*Ursus arctos*), jazavac (*Meles meles*), divlja mačka (*Felis silvestris*), kuna bjelica (*Martes foina*), kuna zlatica (*Martes martes*), lasica mala (*Mustela nivalis*), zec obični (*Lepus europaeus*), puh veliki (*Glis glis*), lisica (*Vulpes vulpes*), čagalj (*Canis aureus*), tvor (*Mustela putorius*), fazan – gnjetlovi (*Phasianus sp.*), jarebica kamenjarka grivna (*Alectoris graeca*), vrana siva (*Corvus corone cornix*), vrana gačac (*Corvus frugilegus*), svraka (*Pica pica*), šojka kreštalica (*Garrulus glandarius*), prepelica pućpura (*Coturnix coturnix*), šumska šljuka (*Scolopax rusticola*), golub divlji grivnjaš (*Columba palumbus*) i golub pećinar (*Columba livia*).

Zahvati i aktivnosti planirani ovim Planom su: prebrojavanje divljači i ostalih životinjskih vrsta; organizacija i rad lovočuvarske i ostalih službi; podjela zaštitnih sredstava korisnicima površina obuhvaćenih Planom te njihova edukacija o pravilnoj primjeni navedenih sredstava; zaštita usjeva i nasada rastjerivanjem divljači (izgon); korištenje selektivnih živolovki i sokolarenje; provedba mjera zaštite divljači; eventualna izgradnja i održavanje

lovnogospodarskih i lovnotehničkih objekata; eventualno smanjivanje broja divljači putem odstrjela.

Unutar obuhvata Plana nalazi se park prirode „Velebit“. Unutar administrativnih granica Grada Senja, ali izvan obuhvata Plana nalaze se sljedeća zaštićena područja: strogi rezervat „Hajdučki i Rožanski kukovi“, nacionalni park „Sjeverni Velebit“, posebni rezervat šumske vegetacije „Šumski predjel Štirovača na srednjem Velebitu“, posebni rezervat botanički „Vrh Visibaba u sjevernom Velebitu“, posebni rezervat botanički „Područje Zavižan-Balinovac-Zavižanska (Velika) kosa u sjevernom Velebitu“, značajni krajobraz „Zaljev Zavrtnica kod Jablanca“ i spomenik parkovne arhitekture – botanički vrt „Botanički vrt na Velebitu“.

Unutar obuhvata Plana nalaze se sljedeća područja ekološke mreže proglašene Uredbom o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže: Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS) – HR2001301 Podbilo, HR5000019 Gorski kotar i sjeverna Lika i HR5000022 Park prirode Velebit te Područja očuvanja značajna za ptice (POP) – HR1000019 Gorski kotar i sjeverna Lika i HR1000022 Velebit.

Granično s obuhvatom Plana nalaze se sljedeća područja ekološke mreže – Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS): HR3000031 Sv. Juraj - otočić Lisac, HR3000033 Uvala Malin; uvala Duboka, HR3000035 Uvala Krivača i HR3000036 Uvala Vrulja u Velebitskom kanalu.

Unutar obuhvata administrativnih granica Grada Senja nalaze se sljedeća područja ekološke mreže – Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS): HR2000605 Nacionalni park Sjeverni Velebit (nalazi se na udaljenosti od cca 60 m od područja obuhvata Programa), HR2001154 Orlovac špilja (nalazi se na udaljenosti od cca 1,1 km od područja obuhvata Programa), HR2001317 Cret kod Klepine dulibe (nalazi se na udaljenosti od cca 240 m od područja obuhvata Programa), HR2001442 Lasića špilja (nalazi se na udaljenosti od cca 1,6 km od područja obuhvata Programa), HR3000032 Uvala Ivanča (nalazi se na udaljenosti od cca 740 m od područja obuhvata Programa) i HR3000034 Uvala Zavrtnica (nalazi se na udaljenosti od cca 280 m od područja obuhvata Programa).

Životinjske vrste koje se nalaze na popisu divljači (sukladno Zakonu o lovstvu), a ujedno su i ciljne vrste gore navedenih područja ekološke mreže su: jarebica kamenjarka (*Alectoris graeca*) kao ciljna vrsta područja HR1000019 Gorski kotar i sjeverna Lika i HR1000022 Velebit te smeđi medvjed (*Ursus arctos*) kao ciljna vrsta područja HR2000605 Nacionalni park Sjeverni Velebit, HR5000019 Gorski kotar i sjeverna Lika i HR5000022 Park prirode Velebit.

Za jarebicu kamenjarku Plan propisuje samo praćenje i evidentiranje njezinog brojnog stanja i nije planirano njezino izlučivanje pa se može zaključiti da neće biti negativnog utjecaja na jarebicu kamenjarku kao ciljne vrste navedenih područja ekološke mreže.

Smeđi medvjed je Pravilnikom o strogo zaštićenim vrstama (Narodne novine, br. 144/13, 73/16) proglašen strogo zaštićenom vrstom, ali je ostao na popisu divljači te se njime gospodari temeljem Plana gospodarenja smeđim medvjedom u RH, odnosno akcijskim planom za svaku pojedinu godinu. Za smeđeg medvjeda Plan propisuje samo praćenje i evidentiranje njegove prisutnosti i brojnosti pa se može zaključiti da neće biti negativnog utjecaja na smeđeg medvjeda kao ciljne vrste navedenih područja ekološke mreže.

Ostale životinjske vrste koje su ciljne vrste gore navedenih područja ekološke mreže ne nalaze se na popisu divljači pa se može isključiti mogućnost direktnih negativnih utjecaja Plana na njih. Životinjske vrste koje su ciljne vrste navedenih područja ekološke mreže, a na koje bi lovno gospodarenje moglo imati utjecaja su: vuk, ris, crna roda i ptice grabljivice. Vuk i ris, ako će se pojaviti, pratiti će se i evidentirati će se njihova pojavnost i brojnost, a s obzirom da nije planiran odstrjel drugih vrsta divljači (jelen, srna, divlja svinja i dr.) koje čine njihov prirodni plijen, može se zaključiti da neće biti negativnog utjecaja na njih kao ciljne vrste navedenih područja ekološke mreže. Sve ptice grabljivice i crna roda su strogo zaštićene

Pravilnikom o strogo zaštićenim vrstama, nisu predmet lovnog gospodarenja, neće ih se uznemiravati u vrijeme razmnožavanja i u cilju njihove zaštite izdaju se uvjeti zaštite prirode te je u Planu navedeno da će se sve lovne aktivnosti obavljati u skladu s osnovnim mjerama propisanim u Pravilniku o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta ptica u područjima ekološke mreže (Narodne novine, br. 25/20, 38/20) pa se može isključiti mogućnost negativnih utjecaja Plana na njih.

Ciljevi očuvanja i mjere očuvanja ciljnih vrsta ptica područja ekološke mreže HR1000019 Gorski kotar i sjeverna Lika i HR1000022 Velebit propisani su Pravilnikom o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta ptica u područjima ekološke mreže.

Obzirom da Planom nisu planirani zahvati i aktivnosti koji bi se odnosili na staništa (nije planirana izrada lovnogospodarskih i lovnotehničkih objekata, prihrana i prehrana divljači, sijanje remiza, košnja i sl.) te da se unutar obuhvata samog Plana ne nalaze ciljna staništa navedenih područja ekološke mreže može se zaključiti da zahvati i aktivnosti propisani Planom ne uzrokuju gubitak ciljnih staništa navedenih područja ekološke mreže, odnosno ne utječu negativno na pogodnost staništa za ciljne vrste područja ekološke mreže.

Granična područja ekološke mreže (HR3000031 Sv. Juraj - otočić Lisac, HR3000033 Uvala Malin; uvala Duboka, HR3000035 Uvala Krivača i HR3000036 Uvala Vrulja u Velebitskom kanalu) ne sadrže ciljne vrste, a ciljna staništa su vezana uz morske ekosustave i nisu predmet lovnog gospodarenja pa se može isključiti mogućnost negativnog utjecaja Plana na navedena područja ekološke mreže.

Slijedom iznijetog u provedenom postupku Prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu, odnosno analizom mogućih utjecaja provedbe Plana na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže, a uzevši u obzir ekološke zahtjeve ciljnih vrsta, zahvate i aktivnosti planirane Planom, njihov opseg kao i činjenicu da se radi o ciljnim vrstama i stanišnim tipovima kojima se ne gospodari u smislu posebnog propisa iz područja lovstva (osim jarebice kamenjarke i smeđeg medvjeda za koje je propisano samo praćenje i evidentiranje brojnog stanja), uz pridržavanje važećih zakonskih propisa, može se isključiti mogućnost značajnih negativnih utjecaja Plana na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže i nije potrebno provesti Glavnu ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu te je stoga riješeno kao u izreci.

U slučaju izmjena dostavljenog nacрта Plana, a koje bi mogle imati značajan negativan utjecaj na područja ekološke mreže, potrebno je ponoviti postupak Prethodne ocjene prihvatljivosti Plana za ekološku mrežu.

Ministarstvo zaštite okoliša i energetike Uprava za procjenu utjecaja na okoliš i održivo gospodarenje otpadom očitovale se dopisom (KLASA: 351-03/18-04/487 URBROJ: 517-06-2-1-2-18-2) od 7. svibnja 2018. godine da sukladno odredbama Zakona o zaštiti okoliša (Narodne novine, br. 80/13, 153/13, 78/15, 12/18) lovstvo nije područje za koje se obvezno provode postupci strateške procjene i ocjene o potrebi strateške procjene utjecaja na okoliš.

Člankom 46. Zakona o zaštiti prirode propisano je da Ministarstvo provodi prethodnu ocjenu i glavnu ocjenu za strategije, planove i programe koji se pripremaju i/ili donose na državnoj i područnoj (regionalnoj) razini, kao i za one koji se pripremaju i/ili donose na državnoj i područnoj (regionalnoj) razini, a za koje je posebnim propisom kojim se uređuje zaštita okoliša određena obveza strateške procjene ili ocjene o potrebi strateške procjene, dok Upravno tijelo provodi prethodnu ocjenu i glavnu ocjenu za strategije, planove i programe koji se pripremaju i/ili donose na lokalnoj razini, kao i za one koji se pripremaju i/ili donose na lokalnoj razini, a za koje je posebnim propisom kojim se uređuje zaštita okoliša određena obveza strateške procjene ili ocjene o potrebi strateške procjene.

Članak 48. stavak 5. Zakona o zaštiti prirode propisuje da ako Ministarstvo isključuje mogućnost značajnih negativnih utjecaja strategije, plana ili programa na ciljeve očuvanja i

cjelovitost područja ekološke mreže, donosi rješenje da je strategija, plan ili program prihvatljiv za ekološku mrežu.

Članak 48. stavak 7. Zakona o zaštiti prirode propisuje da rješenje iz stavaka 5. i 6. navedenog članka sadrži podatke o strategiji, planu ili programu, podatke o ekološkoj mreži, obrazloženje razloga na temelju kojih je isključena mogućnost značajnih negativnih utjecaja na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže ili obrazloženje razloga na temelju kojih je utvrđena obveza provedbe Glavne ocjene.

Članak 48. stavak 8. Zakona o zaštiti prirode propisuje da rješenje iz stavaka 5. i 6. navedenog članka sadrži i uvjete zaštite prirode ako se radi o strategiji, planu ili programu u čijem se obuhvatu nalaze zaštićena područja, strogo zaštićene divlje vrste i/ili ugroženi i rijetki stanišni tipovi za koje nisu izdvojena područja ekološke mreže.

U skladu s člankom 51. stavak 2. Zakona o zaštiti prirode ovo Rješenje objavljuje se na mrežnoj stranici Ministarstva.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU

Ovo je Rješenje izvršno u upravnom postupku te se protiv njega ne može izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred upravnim sudom na području kojeg tužitelj ima prebivalište, odnosno sjedište. Upravni spor pokreće se tužbom koja se podnosi u roku od 30 dana od dana dostave ovog Rješenja.

Tužba se predaje nadležnom upravnom sudu neposredno u pisanom obliku, usmeno na zapisnik ili se šalje poštom, odnosno dostavlja elektronički.

DOSTAVITI:

1. Grad Senj, Obala dr. Franje Tuđmana 2, 53 270 Senj (R s povratnicom)
2. Sveučilište u Zagrebu Fakultet šumarstva i drvne tehnologije, Svetošimunska cesta 23, 10 000 Zagreb (R s povratnicom)

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE

10000 Zagreb, Planinska 2a

KLASA: UP/I-323-03/22-02/59
URBROJ: 525-10/615-22-5
Zagreb, 03. lipnja 2022.

Ministarstvo poljoprivrede, OIB: 76767369197, na temelju članka 47. stavka 1. Zakona o lovstvu („Narodne novine“, broj: 99/18., 32/19. i 32/20.), članka 4. Pravilnika o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači („Narodne novine“, broj: 40/06., 92/08., 39/11. i 41/13.) te članka 96. stavka 1. i članka 130. stavka 1. Zakona o općem upravnom postupku („Narodne novine“, broj: 47/09. i 110/21.), povodom zahtjeva Grada Senja, OIB: 61106276570, Obala dr. Franje Tuđmana 2, 53270 Senj za odobrenje Programa zaštite divljači za površine izvan lovišta na području Grada Senja, d a j e

SUGLASNOST

1. Daje se suglasnost na Program zaštite divljači za površine izvan lovišta na području Grada Senja s pridržajem ukidanja.
2. Programom zaštite divljači iz točke 1. ove Suglasnosti propisuje se zaštita i lov divljači u razdoblju od 1. travnja 2022. do 31. ožujka 2032. godine.
3. Ova Suglasnost i Zapisnik Povjerenstva sastavni su dijelovi Programa iz točke 1. Suglasnosti.
4. Grad Senj obvezuje se u roku od 30 dana od dana primitka ove Suglasnosti, dostaviti Ministarstvu poljoprivrede na ovjeru dva uvezana primjerka Programa iz točke 1. ove Suglasnosti s propisanim priložima i primjerak istog programa u elektroničkom zapisu na optičkom mediju.
5. Troškovi za provedbu ispitnog postupka u predmetu odobrenja programa zaštite divljači iznose 1.050,00 kn (slovima: tisuću pedeset kuna i ništa lipa) i uplaćuju su na IBAN Državnog proračuna Republike Hrvatske, broj: HR1210010051863000160, s naznakom model: HR 65 i poziv na broj: 7005-191-1079-00021.

Obrazloženje

Grad Senj podnio je dana 20. travnja 2022. godine ovome Ministarstvu zahtjev za pregled i odobrenje Programa zaštite divljači za površine izvan lovišta na području Grada Senja.

U ispitnom postupku Povjerenstvo Ministarstva poljoprivrede, osnovano za pregled elaborata Programa zaštite divljači Odlukom (KLASA: UP/I-323-03/22-02/59, URBROJ: 525-10/615-22-3 od 19. svibnja 2022. godine), na sjednici održanoj 23. svibnja 2022. godine pregledalo je dostavljeni elaborat iz točke 1. ove Suglasnosti te je svojim Zapisnikom utvrdilo da je elaborat izrađen prema odredbama Pravilnika o sadržaju, načinu izrade i postupku

donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači.

Istim je zapisnikom obavezalo Grad Senj da u roku od 15 dana od dana sastavljanja zapisnika dostavi na uvid u Ministarstvo poljoprivrede jedan primjerak Programa zaštite divljači s ugrađenim primjedbama i prijedlozima koje je istaknulo Povjerenstvo pri pregledu elaborata.

Temeljem članka 48. stavaka 5. 7. i 8., a vezano za članak 46. stavak 1. Zakona o zaštiti prirode („Narodne novine“, broj: 80/13., 15/18., 14/19. i 127/19.), Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja donijelo je Rješenje o provedenom postupku Prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu za predmetni Program zaštite divljači (KLASA: UP/I-352-03/22-05/42, URBROJ: 517-10-02-03-22-2 od 26. travnja 2022. godine).

Primjerak Programa zaštite divljači (s ugrađenim primjedbama i prijedlozima iskazanim na sjednici Povjerenstva Ministarstva poljoprivrede) dostavljen je u za to propisanom roku i uspoređen je s radnim primjerkom Programa zaštite divljači razmatranom na pregledu te je utvrđeno da su sve primjedbe i prijedlozi ugrađeni na način kako je to zatraženo Zapisnikom Povjerenstva s pregleda.

S obzirom da je Program iz točke 1. izrađen u skladu s prethodno navedenim propisima, valjalo je temeljem članka 96. stavka 1. Zakona o općem upravnom postupku riješiti kao u izreci. Sukladno članku 130. stavku 1. istog Zakona, zakonito rješenje kojim je stranka stekla kakvo pravo može se ukinuti u cijelosti ili djelomično ako sadržava pridržaj ukidanja, a stranka nije ispunila obvezu iz rješenja ili je nije ispunila u roku.

Odredbom točke II. Odluke o utvrđivanju visine naknade za provedbu postupaka pregleda i odobrenja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i njihove revizije te davanje suglasnosti na program zaštite divljači i njihovih revizija za rad Povjerenstva pri pregledu elaborata lovnogospodarske osnove revizija (KLASA: 323-01/13-01/265, URBROJ: 525-11/1032-13-1 od 14. studenoga 2013. godine), određeno je da troškovi iznose 1.050,00 kuna i idu na teret podnositelja zahtjeva. Podnositelj zahtjeva je postupio u skladu s točkom 5. ove Suglasnosti i uplatio troškove u cijelosti dana 19. svibnja 2022. godine.

Prema članku 8. Zakonu o upravnim pristojbama („Narodne novine“, broj: 115/16.) podnositelj zahtjeva oslobođen je od plaćanja pristojbi.

Uputa o pravnom lijeku:

Protiv ove Suglasnosti nije dopuštena žalba, već se može pokrenuti upravni spor tužbom kod mjesno nadležnog upravnog suda u roku 30 dana od dana primitka ove Suglasnosti.

DOSTAVITI:

1. Grad Senj
Obala dr. Franje Tuđmana 2, 53270 Senj
2. Uprava šumarstva, lovstva i drvne industrije
3. Pismohrana.

O tome obavijest:

Upravi za financijske poslove i javnu nabavu